

Schola Europaea

Office of the Secretary-General
Pedagogical Development Unit

Ref: 2017-01-D-6-fi-3

Orig.: FI

SUOMI L1-KIELEN OPETUSSUUNNITELMA

Esiopetus, alakoulu, yläkoulu ja lukio

Finnish Language I Syllabus – Nursery, Primary and Secondary cycles

**APPROVED BY THE JOINT TEACHING COMMITTEE ON 9 AND 10 FEBRUARY
2017 IN BRUSSELS**

Entry into force :

1st September 2017

1) Attainment descriptors :

On 1 September 2017 for P1-P5

On 1 September 2018 for S1-S5

On 1 September 2019 for S6

On 1 September 2020 for S7

1st Baccalaureate session in June 2021

2) New model of written exam – Harmonisation L1 :

Immediate entry into force for S6

1st Baccalaureate session in June 2018

SISÄLLYS

1. Yleiset tavoitteet.....	3
2. Didaktiset periaatteet	4
3. Opetuksen tavoitteet	6
3.1. Opetuksen tavoitteet: esiopetus ja alakoulu	6
3.2. Opetuksen tavoitteet: yläkoulu ja lukio	9
4. Opetuksen sisällöt.....	14
4.1. Opetuksen sisällöt: esiopetus ja alakoulu 1–2.....	14
4.2. Opetuksen sisällöt: alakoulu 3–5.....	18
4.3. Opetuksen sisällöt: yläkoulu 1–3	22
4.4. Sisällöt: yläkoulu 4–5.....	26
4.5. Sisällöt: lukio 6–7.....	29
5. Arviointi	32
LIITTEET.....	33
LIITE 1: Suomi L1 -oppimäärän tavoitealueet ja tavoitteet sekä niiden kytkeytyminen L1-kielten kompetensseihin	34
LIITE 2: Suomi I1 - oppilaiden osaamistason kuvaukset alakoulun (P5) päätyessä.....	35
LIITE 3: Suomi I1 - oppilaiden osaamistason kuvaukset yläkoulun vuosiluokkakokonaisuuksien S1 – 3, S4–5 ja S6–7 päätyessä.....	38
LIITE 4: EB kokeen suullisen kokeen arviointitaulukko (L1 ja L1 Advanced)	53
LIITE 5: EB kokeen kirjallisen kokeen arviointitaulukko (L1 ja L1 Advanced)	56
LIITE 6. Eurooppalaisen ylioppilaskokeen L1-kielen suullinen koe	59
LIITE 7. Eurooppalaisen ylioppilaskokeen L1-kielen kirjallinen koe	60
LIITE 8: Mallikokeet.....	61

1. Yleiset tavoitteet

Eurooppa-koulujen opetuksella on kahtalainen tavoite: tarjota formaalia koulutusta sekä edistää oppilaiden yksilöllistä kasvua laajemmassa sosiaalisessa ja kulttuurisessa kontekstissa. Formaali koulutus antaa tietoja ja taitoja, käsitteitä ja osaamista eri oppiaineissa. Yksilöllistä kasvua puolestaan edistetään erilaisissa henkisissä, eettisissä, sosiaalisissa ja kulttuurisissa yhteyksissä. Tähän kuuluu tietoisuus tilanteenmukaisesta käyttäytymisestä, oman elin- ja toimintaympäristön ymmärtäminen sekä yksilöllisen identiteetin kehittyminen.

Näitä kahta toisiinsa erottamattomasti nivoutuvaa tavoitetta edistetään eurooppalaisten kulttuurien rikkaudesta vahvasti tietoisessa ympäristössä. Tietoisuus ja kokemukset yhteisestä eurooppalaisuudesta johdattavat oppilaat kunnioittamaan entistä enemmän jokaisen Euroopan maan ja alueen perinteitä sekä kehittämään ja ylläpitämään omaa kansallista identiteettiään.

Eurooppa-koulujen oppilaat ovat tulevaisuuden Euroopan ja koko maailman kansalaisia, jotka tarvitsevat monenlaista osaamista vastatakseen nopeasti muuttuvan maailman haasteisiin. Vuonna 2006 Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyivät elinikäisen oppimisen avaintaitoja koskevan eurooppalaisen viitekehysten (Euroopan parlamentin ja neuvoston suositus 2006/962/EY). Siinä määritetään seuraavat kahdeksan avaintaitoa, joita jokainen tarvitsee saadakseen henkilökohtaisia onnistumisen elämyksiä, kehittyäkseen, toimiakseen aktiivisena kansalaisena, osallistuakseen yhteiskunnan toimintaan ja työllistyäkseen:

1. viestintä omalla äidinkielellä
2. viestintä vierailta kielillä
3. matemaattinen osaaminen ja perusosaaminen luonnontieteiden ja tekniikan aloilla
4. digitaaliset taidot
5. oppimistaidot
6. sosiaalisuuteen ja kansalaisuuteen liittyvät taidot
7. aloitekyky ja yrittäjyys
8. tietoisuus kulttuurista ja kulttuurin ilmenemismuodot.

Eurooppa-koulujen opetussuunnitelmassa pyritään kehittämään kaikkia näitä taitoja. Eri kielten oppimäärissä panostetaan viestintävalmiuksien lisäksi myös oppilaiden sosiaalisten ja kansalaistaitojen sekä kulttuuritietoisuuden ja ilmaisukyvyn kehittämiseen.

Suomi L1 -oppimäärän opetus tukee oppilaiden sekä suomalaisen että eurooppalaisen kulttuuri-identiteetin kehittymistä. L1-kielen opiskelu monikielisessä ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä on merkityksellistä oppilaiden kielellisen ja kulttuurisen identiteetin sekä kielitietoisuuden kehittämisessä. L1-kieli on oppilaille tärkeä vuorovaikutuksen sekä tunteiden ja ajatusten ilmaisun kieli, jota opetuksessa tuetaan kohti kielen laajaa hallintaa ja käyttöä eri tilanteissa. Oppilaiden ja koulun monikielisyys otetaan opetuksessa huomioon.

Opetus korostaa akateemisten taitojen ohella myös elämyksellisyyttä sekä vahvistaa oppilaiden osallisuuden ja yhteisöllisen vaikuttamisen kokemuksia. Vuorovaikutus opetuksessa perustuu keskinäiseen kunnioitukseen ja tukee oppilaiden ihmisenä

kasvamista. Opetus auttaa yhdessä muiden oppiaineiden kanssa oppilaita kehittymään vastuullisiksi ja aktiivisiksi kansalaisiksi, jotka rakentavat ekososiaalista sivistystään, kestävä elämäntapaa ja tulevaisuutta. Kasvatuksella ja opetuksella ohjataan eettisyyteen, tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen.

2. Didaktiset periaatteet

Suomi L1 on taustaltaan monitieteinen taito-, tieto-, taide- ja kulttuuriaine, jossa kehitetään oppilaan monilukutaitoa ja kielitietoisuutta monikielisissä ympäristöissä. Opetus kehittää oppilaiden vuorovaikutus- ja ilmaisutaitoja, tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen taitoja, kielen, kirjallisuuden ja kulttuurien tuntemusta ja kykyä käyttää kieltä oppimisen tukena. Oppilaiden arjen kielitaitoa ja tekstitaitoja vahvistetaan, jotta he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen. Opetus ohjaa kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista sekä tulemaan tietoiseksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Opetuksella tuetaan oppilaita rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa.

Suomi L1 -oppimäärän tavoitteet ja sisällöt on ryhmitelty tavoitealueiksi **Vuorovaikutus ja ilmaisutaidot** (Tavoitteet 1–3), **Tekstien tulkitseminen** (Tavoitteet 4–6), **Tekstien tuottaminen** (Tavoitteet 7–9), **Kieli, kirjallisuus ja kulttuuri** (Tavoitteet 10–12) ja **Kieli oppimisen tukena** (Tavoitteet 13–15). Suomi L1 -oppimäärän tavoitteet (T 1–15) sisältävät kaikille L1-oppimäärille yhteiset kompetenssit¹: K1 Lukeminen, K2 Kirjoittaminen, K3 Argumentoiminen, K4 Tulkitseminen, K5 Sisältöosaaminen, K6 Kielitietoisuus, K7 Kriittinen ajattelu. Tavoitteiden kuvauksen yhteyteen on merkitty niiden yhteys L1-oppimäärien yhteisiin kompetensseihin (Liite 1). Opetus kehittää oppilaiden oppimaan oppimisen taitoja, arjen taitoja, tunnetaitoja, vuorovaikutustaitoja, luovan ilmaisun ja ongelmanratkaisun taitoja, kriittisen ajattelun taitoja ja monilukutaitoa.

Suomi L1 -oppimäärä on osa Eurooppa-koulujen kielikasvatusta, joka tukee kielitaidon monipuolista kehittymistä ja oppilaiden monikielistä kompetenssia. Monikielinen kompetenssi kehittyy paitsi koulussa myös kotona ja vapaa-ajalla. Se koostuu ensin opittujen kielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Kieltenopetus vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Kieliopinnoissa opitaan tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnessa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Eri kielten taitoa voidaan käyttää kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa.

Suomi L1 -oppimäärän opetuksessa oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti.

¹ ***Harmonised competences in LI:** *Reading competence, Writing competence, Argumentation/reasoning competence, Interpretation competence, Subject and specialist competence, Language awareness, Critical thinking competence*

Suomi L1 -oppimäärän opiskelun periaatteita

- Opetuksessa, oppimisympäristöjen ja työskentelytapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, monikielinen ympäristö, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo.
- Opetus perustuu yhteisölliseen oppimiseen, jossa hyödynnetään oppilaiden erilaisia vahvuuksia, oppilaiden omia tekstimaailmoja ja osallisuutta sekä kannustetaan vertaisoppimiseen ja vertaistukeen.
- Opetus ohjaa ja rohkaisee ikätason mukaan kehittyvään itsenäiseen, aktiiviseen ja vastuulliseen opiskeluun ja omien vahvuuksien tunnistamiseen.
- Opetus ohjaa oppilaita arvostamaan suomen kieltä ja suomalaista kulttuuria osana monikielistä identiteettiään.

- Oppimäärän eri tavoitealueita integroidaan opetuksessa.
- Opetuksessa tuetaan oppilaiden monilukutaidon kehittymistä. Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkinnan, tuottamisen ja arvottamisen taitoja. Monilukutaito tukee kriittisen kulttuurisen lukutaidon kehittymistä ja oman identiteetin rakentamista. Monilukutaito perustuu laajaan tekstikäsitteeseen: tekstit ovat monimuotoisia ja monimerkityksisiä kokonaisuuksia, jotka voivat olla esimerkiksi sanallisia, puhuttuja tai kirjoitettuja tai ääntä ja kuvaa hyödyntäviä sekä niiden yhdistelmiä. Myös kirjallisuuskäsitys on vastaavalla tavalla laaja.
- Opetuksessa valitaan luettavaksi ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivaa kirjallisuutta, joka vahvistaa luovuuden, mielikuvituksen ja eettisen ajattelun kehittymistä sekä tukee oppilaiden kielellisen ilmaisun kehittymistä. Oppimäärän opiskeluun kuuluu useiden kokonaisteosten lukeminen vuosittain.
- Opetuksessa vahvistetaan oppilaan mediataitoja sekä korostetaan aktiivista ja vastuullista osallisuutta mediassa sekä tuottajana että vastaanottajana.

- Opetuksessa hyödynnetään monipuolisia työskentelytapoja ja oppimisympäristöjä, kuten draamaa sekä digitaalisia ja monikielisiä ympäristöjä tai vierailijoita ja vierailuja. Työskentelytapojen valinnassa otetaan huomioon lasten ikä ja käytetään kullekin ikäkaudelle soveltuvaa pedagogiikkaa.
- Opetuksessa tehdään yhteistyötä eri oppiaineiden opetuksen ja eri vuosiluokkien suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen kanssa. Yhteistyötä tehdään myös Eurooppa-koulujen eri kieliosastojen kanssa. Myös muu esimerkiksi kansainvälinen yhteistyö on mahdollista.
- Opetus muodostaa johdonmukaisen oppimispolun varhaisesta oppimisesta aina EB-tutkintoon saakka. Opettajat tekevät yhteistyötä oppilaiden siirtyessä vuosiluokalta toiselle ja vuosiluokkakokonaisuudesta toiseen.
- Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden monikielisestä ympäristöstä johtuvat tai muut yksilölliset tarpeet ja tuen tarve. Opetusta eriytetään sekä ylös- että alaspäin. Tarvittaessa opetuksen tavoitteita yksilöllistetään.
- Kodin ja koulun välistä yhteistyötä hyödynnetään opetuksessa.

3. Opetuksen tavoitteet

Suomi L1 -oppimäärän tavoitteet on ryhmitelty 5 tavoitealueeksi ja 15 tavoitteeksi (T1–15). Tavoitteet esitetään 6 vuosiluokkakokonaisuutena: esiopetus, alakoulu 1–2, alakoulu 3–5, yläkoulu 1–3, yläkoulu 4–5 ja lukio 6–7. Tavoitteet muodostavat osaamisen syventymisen jatkumon siten, että viimeisenä kuvataan tavoitteet, jotka oppilaan tulisi saavuttaa S7-vuosiluokan loppuun mennessä. Liitteessä 1 on esitetty, miten L1-kompetenssit liittyvät tavoitealueisiin.

3.1. Opetuksen tavoitteet: esiopetus ja alakoulu

Vuorovaikutus- ja ilmaisutaidot K3 K5 K6 K7	Esiopetus Opetuksen tavoitteena on auttaa oppilasta	Alakoulu 1–2 Opetuksen tavoitteena on rohkaista oppilasta	Alakoulu 3–5 Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta
T1 puhujana ja kuuntelijana kehittyminen: puhuminen, puheen tuottaminen ja kuunteleminen	harjoittelemaan ymmärrettävää artikulointia ja keskittyneitä kuuntelemista sekä ilmaisemaan kuullun ymmärtämistä	artikuloimaan ymmärrettävästi ja kuuntelemaan keskittyneesti ja palauttamaan mieleen kuulemaansa sekä toimimaan ohjeen mukaan	puhumaan selkeästi asiassa pysyen, kuuntelemaan tarkkaavaisesti, ja esittämään tarkentavia kysymyksiä
T2 ilmaiseminen eri vuorovaikutustilanteissa ja viestintäympäristöissä	ilmaisemaan ajatuksia ja tunteita omassa ryhmässä ja tutuissa vuorovaikutustilanteissa sekä odottamaan vuoroa ja kunnioittamaan toisten ilmaisua	kertomaan ja keskustelemaan perustellen sekä käyttäytymään huomaavaisesti vuorovaikutustilanteessa ja jakamaan harkitusti omia tuotoksia	kertomaan tavoitteellisesti, osallistumaan ryhmän keskusteluun aiheessa pysyen, antamaan rakentavaa palautetta sekä käyttäytymään kohteliaasti vuorovaikutustilanteissa ja julkaisemaan vastuullisesti omia tuotoksia
T3 luova ilmaisu ja esittäminen	kokeilemaan erilaisia ilmaisutapoja, hassuttelemaan ja vapautumaan rooli- ja draamaleikeissä	osallistumaan ja ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti myös draaman keinoin	käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti draaman keinoin
Tekstien tulkitseminen K1 K3 K4 K5 K7	Esiopetus Opetuksen tavoitteena on auttaa oppilasta	Alakoulu 1–2 Opetuksen tavoitteena on rohkaista oppilasta	Alakoulu 3–5 Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta

T4 lukutaidon kehittyminen	kiinnostumaan lukemisesta ja hyödyntämään omaa varhaista monilukutaitoaan	harjoittelemaan ja tarkkailemaan omaa lukutaitoaan ja tekstien ymmärtämisen taitoja sekä kehittämään omaa monilukutaitoaan	monipuolistamaan, sujuvoittamaan, arvioimaan ja kehittämään omaa monilukutaitoaan
T5 tekstien eritteleminen ja tulkitseminen	pohtimaan sanojen ja tekstien merkityksiä, kehittämään päättelytaitoja sekä havaitsemaan viestien monikanavaisuutta	laajentamaan sanavarantoa sekä tutustumaan monimuotoisiin teksteihin ja niiden ominaispiirteisiin tarkoituksenmukaisten käsitteiden avulla	syventämään ja laajentamaan sanavarantoa sekä erittelemään ja tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, niiden merkityksiä ja rakenteita tarkoituksenmukaisten käsitteiden avulla
T6 kirjallisuuden tulkitseminen ja harrastaminen	nauttimaan lastenkirjallisuudesta ja asettamaan itselleen tavoitteita lukemaan oppimisessa	lukemaan monimuotoisia tekstejä ja tavoittelemaan onnistumisen elämyksiä sekä keskustelemaan teksteistä harjoitellen kirjallisuuden käsitteiden käyttöä	ylläpitämään tavoitteellista kirjallisuuden harrastamista ja nauttimaan luku-, kuuntelu- ja katsojakokemuksista sekä analysoimaan ja tulkitsemaan kirjallisuutta tarkoituksenmukaisten käsitteiden avulla
Tekstien tuottaminen K2 K3 K5 K6	Esiopetus Opetuksen tavoitteena on auttaa oppilasta	Alakoulu 1–2 Opetuksen tavoitteena on rohkaista oppilasta	Alakoulu 3–5 Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta
T7 kirjoitustaidon kehittyminen ja yleiskielen hallinta	harjoittelemaan käsinkirjoittamisen taitoa sekä näppäintaitoja	harjaannuttamaan käsinkirjoittamisen taitoa, näppäintaitoja sekä oikeinkirjoituksen perusasioita ja kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia	edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista sekä vahvistamaan kirjoitetun kielen rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa
T8 tekstilajien tuottaminen ja itsensä ilmaiseminen	kertomaan tarinoita ja ajatuksiaan puhumalla ja kuvien tai tekstien avulla	tuottamaan yksinkertaisia tekstejä monimediaisissa ympäristöissä	tuottamaan erilaisia tekstilajeja monimediaisissa ympäristöissä

T9 tekstien tuottamisen prosessin hallinta	luomaan myönteistä kuvaa itsestä monimuotoisten tekstien tuottajana	luomaan myönteistä kuvaa itsestä monimuotoisten tekstien tuottajana sekä suunnittelemaan ja rakentamaan tekstejä yksin ja ryhmässä	vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestä monimuotoisten tekstien tuottajana, kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä sekä tuottamaan tekstejä yhdessä ja antamaan ja saamaan palautetta
Kieli, kirjallisuus, kulttuuri K1 K4 K5 K6 K7	Esiopetus Opetuksen tavoitteena on auttaa oppilasta	Alakoulu 1–2 Opetuksen tavoitteena on rohkaista oppilasta	Alakoulu 3–5 Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta
T10 kielitietoisuus ja kielitieto	tekemään havaintoja puhutusta ja kirjoitetusta kielestä	tekemään tarkkoja havaintoja kielestä ja tunnistamaan sen vaihtelua	vahvistamaan kielitietoisuutta tutkimalla kieltä ja sen eri muotoja
T11 kielellinen ja kulttuurinen identiteetti monikielisessä ympäristössä	havainnoimaan eri kulttuurien ja kielten erilaisia viestintätapoja	arvostamaan omaa kieltä ja kulttuuria sekä kulttuurista moninaisuutta eri viestintätilanteissa	käyttämään kielellistä ja kulttuurista tuntemustaan rakentavalla tavalla eri viestintätilanteissa
T12 kirjallisuuden ja suomalaisen kulttuurin tuntemus	tutustumaan lasten kulttuuriin ja kirjallisuuteen kuunnellen, katsoen ja osallistuen	kuuntelemaan, lukemaan ja katsomaan lapsille suunnattua kirjallisuutta ja kulttuuria sekä käsittelemään niitä toiminnallisesti	laajentamaan suomalaisen kirjallisuuden tuntemusta ja tunnistamaan suomalaisen kulttuurin piirteitä eri kulttuurituotteissa
Kieli oppimisen tukena K1 K2 K5 K6	Esiopetus Opetuksen tavoitteena on auttaa oppilasta	Alakoulu 1–2 Opetuksen tavoitteena on rohkaista oppilasta	Alakoulu 3–5 Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta
T13 kielenopiskelutaidot	tarkkailemaan omia ja muiden erilaisia kielenkäyttötapoja	havainnoimaan itseään ja muita kielenkäyttäjinä, arvioimaan omaa kielenoppimista ja asettamaan itselleen tavoitteita	näkemään itsensä myönteisessä valossa kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana ja hyödyntämään ryhmää oman oppimisen tukena sekä asettamaan itselle ja ryhmälle oppimistavoitteita

T14 tiedonhankinta- ja hallintataidot	tutustumaan kirjaston käyttöön ja saamaan onnistumisen elämyksiä tiedon viestijänä ja vastaanottajana	käyttämään kirjastoa ja hakemaan tietoa monin eri tavoin sekä jakamaan löytämänsä tietoa muille	hankkimaan tietoa monista tietolähteistä ja arvioimaan tiedon luotettavuutta, harjoittelemaan tiedon jäsentämistä eri menetelmin itsenäisesti ja ryhmässä
T15 eri tiedonalojen kielten tuntemus	kiinnostumaan eri tiedonaloista ja niiden sanastosta	kartuttamaan eri tiedonalojen käsite- varantoa	laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä eri tiedonalojen erityissanastoa

3.2. Opetuksen tavoitteet: yläkoulu ja lukio

Vuorovaikutus- ja ilmaisutaidot K3 K5 K6 K7	Yläkoulu 1–3	Yläkoulu 4–5	Lukio 6–7
	Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta	Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta	Opetuksen tavoitteena on harjaannuttaa/ohjata oppilasta
T1 vuorovaikuttaja- na kehittyminen: puhuminen, puheen tuottaminen ja kuunteleminen	puhumaan selkeästi ja käyttämään tilanteeseen sopivaa kieltä monikielisessä ja - kulttuurisessa ympäristössä ja sovittamaan oman puheenvuoronsa tilanteeseen sopivaksi	puhumaan selkeästi ja käyttämään tilanteeseen sopivaa kieltä monikielisessä ja - kulttuurisessa ympäristössä ja sovittamaan oman puheenvuoronsa tilanteeseen sopivaksi sekä toimimaan aloitteellisesti, aktiivisesti ja kulttuuritietoisesti oman kulttuurinsa edustajana	puhumaan selkeästi ja käyttämään tilanteeseen sopivaa kieltä monikielisessä ja - kulttuurisessa ympäristössä ja sovittamaan oman puheenvuoronsa tilanteeseen sopivaksi sekä viestimään omaa itsenäisesti ja itsestään ja kulttuuritaustastaan tietoisena
T2 ilmaiseminen eri vuorovaikutustila- nteissa ja viestintä- ympäristöissä	ilmaisemaan ajatuksiaan, tunteitaan ja mielipiteitään erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, ryhmäviestintätilanteissa ja viestintäympäristöissä sekä toimimaan eettisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa vuorovaikutus-, ryhmäviestintä-, koe- ja esitystilanteissa, perustelemaan mielipiteensä erilaisia argumentaatiokeinoja käyttäen	ilmaisemaan itseään ja argumentoimaan tavoitteellisesti kontekstin huomioiden erilaisissa vuorovaikutus-, koe- ja esitystilanteissa, hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja ymmärtämään sen piirteitä, toimintaa ja vaatimuksia sekä syventämään ryhmäviestintätaitojaan

T3 Luova ilmaisu ja esittäminen	ilmaisemaan itseään draaman keinoin	ilmaisemaan itseään monipuolisesti draaman keinoin	hyödyntämään draaman keinoja oman luovan ilmaisun kehittämisessä
Tekstien tulkitseminen K1 K3 K4 K5 K7	Yläkoulu 1–3 Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta	Yläkoulu 4–5 Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta	Lukio 6–7 Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta
T4 lukutaidon kehittyminen	kehittymään erilaisten tekstien lukijana ja harjaannuttamaan monilukutaitoaan sekä arvioimaan oman lukemisensa kehittämistarpeita	kehittämään edelleen monilukutaitoaan ja arvioimaan oman lukemisensa kehittämistarpeita	syventämään monilukutaitoaan erityisesti tavoitteiden ja kontekstin näkökulmasta sekä arvioimaan oman lukemisensa kehittämistarpeita tavoitteet huomioiden
T5 tekstien erittelemine ja tulkitseminen	kehittymään erilaisten kertovien, kuvaavien ja ohjaavien tekstilajien ominaispiirteiden tunnistamisessa ja kertomaan havainnoistaan tarkoituksenmukaisin käsittein sekä laajentamaan sanavarantoaan ja erilaisten fiktiivisten ja asiatekstien tarkastelussa tarvittavaa käsitevarantoaan	tarkastelemaan erilaisia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja kantaa ottavia tekstejä ja kertomaan havainnoistaan tarkoituksenmukaisin käsittein sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan erilaisten tekstien avulla sana- ja käsitevarantoaan	analysoimaan erilaisia kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä tarkoituksenmukaisin käsittein sekä laajentamaan ja vakiinnuttamaan edelleen sana- ja käsitevarantoaan
T6 kirjallisuuden tulkitseminen ja harrastaminen	tutustumaan uudenlaisiin fiktiivisiin kirjallisuudenlajeihin ja tekstilajeihin sekä analysoimaan niitä tarkoituksenmukaisten käsitteiden avulla	monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katsojakokemuksia sekä syventämään ymmärrystään fiktion keinoista	valitsemaan tarkoituksenmukaisen näkökulman kirjallisuuden tulkintaan sekä perehtymään kulttuurisesti merkittäviin teoksiin
Tekstien tuottaminen K2 K3 K5 K6	Yläkoulu 1–3 Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta	Yläkoulu 4–5 Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta	Lukio 6–7 Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta

T7 kirjoitustaidon kehittyminen ja yleiskielen hallinta	hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa tekstien tuottamisessa, tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstien tuottajana sekä vahvistamaan yleiskielen normien hallintaa	vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstiin tuottajana sekä vahvistamaan yleiskielen normien hallintaa	hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti tekstien tuottamisessa, hyödyntämään vahvuuksiaan ja vaikuttamaan tietoisesti kehittämiskohteisiinsa, havaitsemaan tilanteisen vaihtelun sopivan kielimuodon valinnassa, kehittämään tavoitteellisesti omaa ilmaisuaan sekä tiedostamaan omaan tekstiin vaikuttavat puhe- ja vieraskielisyydet
T8 tekstilajien tuottaminen ja itsensä ilmaiseminen	ilmaisemaan rohkeasti itseään, ajatuksiaan ja tunteitaan kirjoittamalla ja tuottamalla erilaisia tekstejä, laajentamaan ilmaisukykyään ja sanavarantoon sekä harjaantumaan kertovien, kuvaavien ja ohjaavien tekstien tuottajana ja valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	ilmaisemaan itseään ja ajatuksiaan rohkeasti myös yhteistyössä toisten kanssa, laajentamaan ilmaisukykyään ja sanavarantoon, harjaantumaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja kantaa ottavien tekstien tuottajana ja valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	ilmaisemaan itseään ja ajatuksiaan itsenäisesti sekä yhteistyössä, laajentamaan ilmaisukykyään ja sanavarantoon, vahvistamaan osaamistaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien, kantaa ottavien ja pohtivien tekstien tuottajana sekä valitsemaan tavoitteisiin nähden sopivia ilmaisutapoja
T9 tekstien tuottamisen prosessin hallinta	harjaantumaan tekstien tuottamisprosesseissa sekä kehittymään palautteen antajana ja vastaanottajana sekä arvioimaan itseään tekstien tuottajana	vahvistamaan tekstin tuottamisprosesseja sekä kehittymään palautteen antajana ja vastaanottajana sekä arvioimaan itseään tekstien tuottajana	hallitsemaan prosessimaisen työtavan ja suunnittelemaan ja ohjaamaan omaa työtään laajahkoissa projekteissa sekä kehittymään palautteen antajana ja vastaanottajana sekä arvioimaan itseään tekstien tuottajana
Kieli, kirjallisuus, kulttuuri K1 K4 K5 K6 K7	Yläkoulu 1-3 Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta	Yläkoulu 4-5 Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta	Lukio 6-7 Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta

T10 kielitietoisuus ja kielitieto	syventämään kielitietoisuuttaan havainnoimalla kielen ilmiötä, mm. kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä sekä erittelemään puhuttua ja kirjoitettua kieltä	syventämään kielitietoisuuttaan erittelemällä kielen ilmiötä ja vaihtelua sekä tarkastelemalla kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia sekä tutustumalla suomen kielen ominaispiirteisiin, taustaan ja kehitykseen	syventämään kielitietoisuuttaan tutkimalla kielen eri ilmenemismuotoja sekä kehittämällä tietoisesti ja aktiivisesti ilmaisuaan erilaisten kulttuuristen tekstilajien piirteiden mukaiseksi
T11 kielellinen ja kulttuurinen identiteetti monikielisessä ympäristössä	pohtimaan äidinkielen, kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässä sekä tiedostamaan omaan kielelliseen ja kulttuuriseen identiteettiin vaikuttavia tekijöitä	tunnistamaan eri kielten ja kulttuurien ominaispiirteitä sekä kielen alueellista, sosiaalista ja tilanteista vaihtelua ja rakentamaan tietoisesti maailmankuvaa ja identiteettiä kirjallisuuden ja kulttuurin avulla	vertailemaan eri kielten ja kulttuurien ominaispiirteitä, analysoimaan kielen alueellista, sosiaalista ja tilanteista vaihtelua, pohtimaan ja analysoimaan kielen ja kirjallisuuden merkitystä maailmankuvan, ideologioiden ja identiteettien rakentajana
T12 kirjallisuuden ja suomalaisen kulttuurin tuntemus	tutustumaan muutamiin kirjallisuuden lajeihin, esimerkkien avulla kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen sekä innostumaan kulttuurin aktiiviseksi käyttäjäksi	laajentamaan tietoja kirjallisuuden lajeista, historiasta ja nykykirjallisuudesta sekä jakamaan kulttuurielämyksiä, tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen	syventämään kirjallisuudentuntemusta ja laajentamaan yleissivistystä, mielikuvitusta ja eläytymiskykyä, ymmärtämään historiallisten juurten merkityksen ja näkyvyyden nykykulttuurissa sekä tutustumaan oma- aloitteisestikin suomalaisen kulttuurin ilmiöihin ja ajankohtaisiin teemoihin
Kieli oppimisen tukena K1 K2 K3 K6 K7	Yläkoulu 1–3 Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta	Yläkoulu 4–5 Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta	Lukio 6–7 Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta

<p>T13 ilmaisun- ja kielenopiskelutaidot</p>	<p>kehittymään tekstien ymmärtämisessä, tulkinassa ja analysoinnissa tarvittavien strategioiden ja metakognitiivisten taitojen käyttäjänä sekä kehittämään itseään vuorovaikuttajana ja harjoittelemaan rakentavan ja kriittisen palautteen antamista ja vastaanottamista</p>	<p>kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, havainnoimaan ja arvioimaan omaa viestintää ja tunnistamaan vahvuuksiaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä</p>	<p>saavuttamaan jatko-opintoja tukevat monilukutaidot ja opiskelurutiinit sekä hyödyntämään palautetta ja itsearviointia viestijäkuvansa tietoisessa kehittämisessä sekä antamaan monipuolista palautetta</p>
<p>T14 tiedonhankinta- ja hallintataidot</p>	<p>tulkitsemaan ja arvioimaan erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla, vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja sekä käyttämään lähteitä monipuolisesti</p>	<p>arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä, tiedon luotettavuutta, käyttökelpoisuutta ja tarkoituspärisyyttä sekä etsimään ja valikoimaan tilanteeseen sopivia tietolähteitä</p>	<p>saavuttamaan vankan rutiinin erilaisten tietolähteiden arvioimisessa ja käytössä</p>
<p>T15 eri tiedonalojen kielten tuntemus</p>	<p>kehittämään eri tiedonalojen tekstien lukemisessa ja niihin liittyvän käsitteistön hallinnassa</p>	<p>laajentamaan eri tiedonalojen tekstien kirjoa ja syventämään niihin liittyvän käsitteistön hallintaa</p>	<p>lukemaan tietokirjallisuutta ja tekemään havaintoja sen rakenteesta ja tiedonalojen kielimuodoista</p>

4. Opetuksen sisällöt

Suomi L1 -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät sisällöt on esitetty tavoitealueittain jokaiselle vuosiluokalle erikseen.

4.1. Opetuksen sisällöt: esiopetus ja alakoulu 1–2

Vuorovaikutus- ja ilmaisutaidot <i>T1 puhujana ja kuuntelijana kehittyminen: puhuminen, puheen tuottaminen ja kuunteleminen</i> <i>T2 vuorovaikuttajana kehittyminen: ilmaiseminen eri vuorovaikutustilanteissa ja viestintäympäristöissä</i> <i>T3 luova ilmaisu ja esittäminen</i>		
Esiopetus	Alakoulu 1	Alakoulu 2
<p>Leikitellään äänneillä ja tutustutaan niihin sekä opetellaan suomenkielisiä laulu-, liikunta- ja loruleikkejä.</p> <p>Leikitään tosielämän vuorovaikutustilanteita ja harjoitellaan kohteliaisuutta, myös eri kielillä.</p> <p>Laajennetaan käsite- ja ilmaisuvarantoa leikkimällä ja tarinoita hyödyntämällä; harjoitellaan esimerkiksi tervehtimistä, kiittämistä, kohteliasta pyytämistä, tunteiden ilmaisemista sanallisesti.</p> <p>Opetellaan kertomaan oman lähiympäristön tapahtumista ja ilmiöistä.</p> <p>Järjestetään mahdollisuuksia esittämiseen, mielikuvitusleikkeihin ja draamaan jopa monikielisesti eri yleisöille. Osallistutaan koulun tapahtumiin.</p>	<p>Leikitään äänneillä ja harjoitellaan niitä sekä opetellaan suomenkielisiä laulu-, liikunta- ja loruleikkejä.</p> <p>Tehdään havaintoja kielen käytöstä arjen eri vuorovaikutustilanteissa ja harjoitellaan vuorottelua keskustelussa.</p> <p>Laajennetaan käsite- ja ilmaisuvarantoa leikeissä ja erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa tilanteissa sekä harjoitellaan toisia kunnioittavaa käytöstä.</p> <p>Opetellaan kertomaan sekä muotoilemaan kysymyksiä ja vastauksia lähiympäristön tapahtumista ja ilmiöistä.</p> <p>Harjoitellaan monipuolista kehollista, kuvallista ja monikielistä sanallista ilmaisua leikkiä ja draamaa hyödyntäen. Osallistutaan koulun tapahtumiin.</p>	<p>Harjoitellaan ja tutkitaan äänneitä sekä opetellaan suomenkielisiä laulu-, liikunta- ja loruleikkejä.</p> <p>Keskustellaan havainnoista, konflikteista ja tarkoituksenmukaisesta kielenkäytöstä jokapäiväisissä sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa.</p> <p>Laajennetaan käsite- ja ilmaisuvarantoa leikeissä ja erilaisissa kasvokkain ja median avulla tapahtuvissa tilanteissa.</p> <p>Opetellaan kuvailemaan lähiympäristön ja lapsia kiinnostavia median tapahtumia ja ilmiöitä sekä keskustelemaan niistä perustellen omat mielipiteet.</p> <p>Harjoitellaan monipuolista kehollista, kuvallista ja monikielistä sanallista ilmaisua leikkiä ja draamaa hyödyntäen. Osallistutaan koulun tapahtumiin.</p>

Tekstien tulkitseminen

T4 lukutaidon kehittyminen

T5 tekstien erittelemine ja tulkitseminen

T6 kirjallisuuden tulkitseminen ja harrastaminen

Esiopetus	Alakoulu 1	Alakoulu 2
<p>Tutkitaan kirjoja sekä ympäristössä olevia tekstejä kuten kuvia, logoja sekä lapsille sopivia mediatekstejä.</p> <p>Leikitellään sanoilla, havainnoidaan äänneitä ja niiden yhteyksiä kirjoitettuun kieleen.</p> <p>Harjoitellaan kirjoittamaan ja lukemaan tuttuja sanoja leikkillisesti ja tekstejä hyödyntäen. Harjoitellaan kirjainmuotoja moniaistisesti.</p> <p>Kuunnellaan ääneen luettuja satuja, tarinoita, lastenkirjoja ja runoja sekä keskustellaan niistä ja käytetään niitä toiminnan lähtökohtana.</p> <p>Tutustutaan lastenkirjallisuuteen ja käytetään sitä monipuolisesti. Pohditaan, mikä tekstissä on totta ja mikä keksittyä.</p> <p>Havainnoidaan sanoja ja pohditaan niiden merkityksiä.</p> <p>Keskustellaan luku- ja kuuntelukokemuksista ja kerrotaan kirjoista.</p> <p>Lauletaan lastenlauluja, riimitellään ja loruillaan.</p> <p>Tutustutaan johonkin suomalaiseen kulttuuriin liittyvään tarinaan.</p>	<p>Tutkitaan kirjoja sekä ympäristössä olevia tekstejä kuten kuvia, logoja sekä lapsille sopivia mediatekstejä.</p> <p>Opitaan lukemaan ja opetellaan sitä tukevia käsitteitä kuten äänne, kirjain, tavu ja sana.</p> <p>Opitaan aakkoset, kirjainmuodot ja niitä vastaavat äänneet sekä järjestetään runsaasti mahdollisuuksia lukemiseen ja leikkiliseen kirjoittamiseen, myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen.</p> <p>Kuunnellaan ääneen luettuja satuja, tarinoita, lastenkirjoja ja runoja sekä keskustellaan niistä ja käytetään niitä toiminnan lähtökohtana.</p> <p>Opetellaan tunnistamaan kertova kirjallisuus, tietokirjallisuus ja mediateksti. Pohditaan tekstin todenperäisyyttä.</p> <p>Pohditaan sanojen ja sananvalintojen merkityksiä sekä laajennetaan sana- ja käsitevarantoa synonyymeillä, vastakohdilla ja kuvien avulla.</p> <p>Havainnoidaan erilaisia tapoja ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa.</p> <p>Opetellaan kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka, tapahtuma-aika ja juoni.</p> <p>Luetaan ja kuunnellaan satuja, tarinoita, lastenkirjoja, runoja, sarjakuvia ja jaetaan lukukokemuksia eri tavoin.</p> <p>Lauletaan lastenlauluja, riimitellään ja loruillaan.</p> <p>Tutustutaan suomalaiseen kulttuuriin liittyvään tarinaan ja sen päähenkilöihin.</p>	<p>Tutkitaan kirjoja sekä ympäristössä olevia tekstejä kuten kuvia, logoja, taulukoita sekä lapsille sopivia mediatekstejä.</p> <p>Harjoitellaan ymmärtävää lukemista sekä ääneen ja hiljaisesti lukemista. Käytetään lukemiseen liittyviä käsitteitä kuten lause ja välimerkit.</p> <p>Vahvistetaan aakkosten, kirjainmuotojen ja niitä vastaavien äänneiden tuntemista sekä järjestetään runsaasti mahdollisuuksia lukemiseen ja kirjoittamiseen, myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen.</p> <p>Selostetaan luetun tai kuullun tekstin sisällön pääkohdat ja keksitään toimintaa sen pohjalta.</p> <p>Opetellaan tunnistamaan kertova kirjallisuus, tietokirjallisuus ja mediateksti. Pohditaan tekstin todenperäisyyttä.</p> <p>Pohditaan sanojen, sananvalintojen ja sanontojen merkityksiä sekä laajennetaan aktiivisesti sana- ja käsitevarantoa.</p> <p>Harjoitellaan erilaisia tapoja ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa.</p> <p>Opetellaan kerronnan peruskäsitteitä kuten päähenkilö, tapahtumapaikka, tapahtuma-aika ja juoni.</p> <p>Luetaan ja kuunnellaan satuja, tarinoita, lastenkirjoja, runoja, sarjakuvia ja jaetaan suunnitellusti lukukokemuksia.</p> <p>Lauletaan lastenlauluja, riimitellään ja loruillaan.</p>

		Tutustutaan suomalaiseen kulttuuriin liittyvään tarinaan ja sen päähenkilöihin.
--	--	---

Tekstien tuottaminen T7 kirjoitustaidon kehittyminen ja yleiskielen hallinta T8 tekstilajien tuottaminen ja itsensä ilmaiseminen T9 tekstien tuottamisen prosessin hallinta		
Esiopetus	Alakoulu 1	Alakoulu 2
<p>Havainnoidaan ja harjoitellaan yhdessä puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi. Pidetään oppimisympäristössä esillä kirjoitettua kieltä.</p> <p>Harjoitellaan kynäotetta, kirjainmuotoja, käsin kirjoittamista sekä näppäintaitoja.</p> <p>Pohjustetaan oikeinkirjoitustaitoa opettelemalla erottelemaan muun muassa sanojen alkuaänteitä ja vokaalien kestoa.</p> <p>Harjoitellaan kertomaan kokemuksia, keksimään tarinoita yhdessä ja omatoimisesti esimerkiksi kuvien avulla sekä leikillisesti kirjoittamalla.</p> <p>Tarkastellaan tekstejä yhdessä ja annetaan niistä myönteistä palautta.</p>	<p>Tarkastellaan ja harjoitellaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi yhdessä ja omatoimisesti. Pidetään oppimisympäristössä esillä erilaisia tekstejä.</p> <p>Opetellaan isojen ja pienten tekstauskirjainten piirtämistä sekä niillä kirjoittamista ja näppäintaitoja.</p> <p>Harjoitellaan käyttämään teksteissä kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä sekä virkkeen lopetusmerkit.</p> <p>Harjoitellaan kertomaan ja tuottamaan erilaisia tekstejä käyttämällä mielikuvitusta, omia kokemuksia ja muita tekstejä yhdessä ja omatoimisesti.</p> <p>Harjoitellaan rakentamaan tekstejä yhdessä esimerkiksi kuvia apuna käyttäen.</p> <p>Tarkastellaan tekstejä yhdessä ja annetaan niistä myönteistä palautta.</p>	<p>Vahvistetaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi ja tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla. Pidetään oppimisympäristössä esillä erilaisia myös oppilaiden tuottamia tekstejä.</p> <p>Sujuvoitetaan kirjoitustaitoa käsin ja koneella erilaisilla monipuolisilla kirjoitusharjoituksilla monen median avulla.</p> <p>Sujuvoitetaan oikeinkirjoitustaitoa käyttämällä teksteissä kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä sekä virkkeen lopetusmerkit.</p> <p>Tuotetaan erilaisia tekstejä yhdessä ja omatoimisesti. Harjoitellaan ilmaisemaan mielipiteitä sekä kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla.</p> <p>Harjoitellaan tekstien suunnittelua ja rakentamista sekä tutustutaan kertovalle tekstille tyypillisiin tekstuaalisiin piirteisiin, esimerkiksi ajan ja paikan ilmaisutapoihin ja kertomuksen perusrakenteeseen.</p> <p>Tarkastellaan tekstejä yhdessä ja annetaan niistä myönteistä</p>

		palautta.
--	--	-----------

Kieli, kirjallisuus ja kulttuuri T10 <i>kielitietoisuus ja kielitieto</i> T11 <i>kielellinen ja kulttuurinen identiteetti monikielisessä ympäristössä</i> T12 <i>kirjallisuuden ja suomalaisen kulttuurin tuntemus</i>		
Esiopetus	Alakoulu 1	Alakoulu 2
<p>Pohditaan kielen merkitystä erilaisissa koulun vuorovaikutustilanteissa.</p> <p>Havainnoidaan eri kieliä ja puhetapoja koulussa ja vapaa-ajan tilanteissa. Pohditaan yhdessä sanoja ja sanontoja sekä leikitellään kielellä lorujen ja sanaleikkien avulla.</p> <p>Tutustutaan suomalaiseen kirjallisuuteen, perinnesatuihin, loruihin ja lauluihin. Opetellaan joitain loruja tai lauluja.</p> <p>Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä.</p> <p>Tutustutaan lastenkulttuuriin ja tapakulttuuriin omassa lähiympäristössä sekä juhlaperinteisiin.</p>	<p>Vahvistetaan kielitietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä ja tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien.</p> <p>Tehdään havaintoja koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksista muihin. Pohditaan yhdessä sanoja ja sanontoja sekä leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla.</p> <p>Tutustutaan kuunnellen, lukien ja osallistuen suomalaiseen lastenkirjallisuuteen ja lastenkulttuuriin sekä juhlaperinteisiin.</p> <p>Opetellaan joitain runoja, loruja tai sanaleikkejä.</p> <p>Suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä omia esityksiä.</p>	<p>Vahvistetaan kielitietoisuutta havainnoimalla puhutun ja kirjoitetun kielen vaihtelua erilaisissa tilanteissa ja konteksteissa.</p> <p>Tehdään havaintoja koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksista muihin. Laajennetaan yhdessä sanavarantoa erilaisten tekstien avulla.</p> <p>Tutustutaan lastenkulttuuriin, tapakulttuuriin ja juhlaperinteisiin omassa lähiympäristössä sekä joihinkin kansanperinteen muotoihin.</p> <p>Suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä erilaisia esityksiä.</p>

Kieli oppimisen tukena T13 <i>ilmaisun- ja kielenopiskelutaidot</i> T14 <i>tiedonhankinta- ja hallintataidot</i> T15 <i>eri tiedonalojen kielten tuntemus</i>		
Esiopetus	Alakoulu 1	Alakoulu 2
<p>Leikitellään kielellä ja havainnoidaan eri tapoja käyttää kieltä.</p> <p>Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön.</p> <p>Luetaan tietotekstejä ja kerätään niistä sanoja ja käsitteitä.</p>	<p>Leikitellään kielellä ja havainnoidaan eri tapoja käyttää kieltä eri tilanteissa.</p> <p>Pohditaan itselle sopivia tapoja oppia kieltä. Tarkastellaan omaa kielenkäyttöä esimerkiksi tallentamalla.</p> <p>Harjoitellaan yhdessä kirjaston käyttöä ja opetellaan etsimään</p>	<p>Leikitellään kielellä ja havainnoidaan eri tapoja käyttää kieltä eri tilanteissa.</p> <p>Pohditaan itselle sopivia tapoja oppia kieltä. Tarkastellaan omaa kielenkäyttöä esimerkiksi tallentamalla.</p> <p>Opetellaan aktiivisiksi kirjaston käyttäjiksi ja opetellaan</p>

	<p>itselle sopivaa luettavaa. Opetellaan käyttämään tietokirjoja ja etsitään sanojen ja käsitteiden merkityksiä.</p> <p>Kootaan sanalistoja eri oppiaineissa, vertaillaan sanoja eri kielillä.</p>	<p>tiedonhakua. Opetellaan käyttämään tietokirjoja (sisällysluettelo, hakemistot) ja etsitään sanojen ja käsitteiden merkityksiä.</p> <p>Kootaan sanalistoja eri oppiaineissa, vertaillaan sanoja eri kielillä.</p>
--	--	---

4.2. Opetuksen sisällöt: alakoulu 3–5

Vuorovaikutus- ja ilmaisutaidot <i>T1 puhujana ja kuuntelijana kehittyminen: puhuminen, puheen tuottaminen ja kuunteleminen</i> <i>T2 vuorovaikuttajana kehittyminen: ilmaiseminen eri vuorovaikutustilanteissa ja viestintäympäristöissä</i> <i>T3 luova ilmaisu ja esittäminen</i>		
Alakoulu 3	Alakoulu 4	Alakoulu 5
<p>Harjoitellaan selkeää puhumista erilaisissa puhetilanteissa, esimerkiksi improvisoiden arkielämän tilanteita.</p> <p>Havainnoidaan ympäristöä ja kerrotaan omista havainnoista toisille.</p> <p>Etsitään aktiivisesti uusia sanoja ja käsitteitä sekä pohditaan niiden merkityksiä.</p> <p>Kuunnellaan tarkasti ja toimitaan annetun ohjeen perusteella ja kerrotaan omia mielipiteitä.</p> <p>Harjoitellaan tunnistamaan tilanne, kohderyhmä ja sisällön tarkoituksenmukaisuus viestinnässä.</p> <p>Suunnitellaan ja pidetään yhdessä omia esityksiä.</p> <p>Harjoitellaan ilmaisemaan omia mielipiteitä, ajatuksia ja tunteita esimerkiksi roolileikkien ja draaman keinoin. Osallistutaan koulun tapahtumiin.</p>	<p>Harjoitellaan selkeää puhumista erilaisissa puhetilanteissa. Opetellaan valmistautumaan esittämisen ja puhetilanteisiin.</p> <p>Harjoitellaan osallistumaan aktiivisesti keskustelutilanteisiin.</p> <p>Etsitään aktiivisesti uusia sanoja ja käsitteitä sekä pohditaan niiden merkityksiä.</p> <p>Kuunnellaan kunnioittavasti toisia ja esitetään omia perusteltuja mielipiteitä.</p> <p>Harjoitellaan tunnistamaan tilanne, kohderyhmä ja sisällön tarkoituksenmukaisuus viestinnässä.</p> <p>Suunnitellaan ja pidetään oma suullinen esitys.</p> <p>Harjoitellaan ilmaisua ja sanatonta viestintää draaman keinoin ja toteutetaan omia esityksiä. Osallistutaan koulun tapahtumiin.</p>	<p>Harjoitellaan selkeää puhumista erilaisissa puhetilanteissa. Opetellaan valmistautumaan esittämisen ja puhetilanteisiin.</p> <p>Osallistutaan aktiivisesti ja rakentavasti ryhmän keskustelutilanteisiin.</p> <p>Tutkitaan aktiivisesti uusia sanoja ja käsitteitä sekä harjoitellaan niiden käyttöä.</p> <p>Kuunnellaan toisia, odotetaan omaa puheenvuoroa ja perustellaan omia mielipiteitä.</p> <p>Annetaan ja vastaanotetaan rakentavaa palautetta.</p> <p>Harjoitellaan tunnistamaan tilanne, kohderyhmä ja sisällön tarkoituksenmukaisuus viestinnässä.</p> <p>Valmistetaan laaja suullinen esitys havaintomateriaaleja apuna käyttäen.</p> <p>Harjoitellaan ilmaisua draaman keinoin ja osallistutaan esimerkiksi juhla- tai tapahtumajärjestelyihin. Tutustutaan sanattoman viestinnän keinoihin.</p>

Tekstien tulkitseminen

T4 lukutaidon kehittyminen

T5 tekstien erittelemine ja tulkitseminen

T6 kirjallisuuden tulkitseminen ja harrastaminen

Alakoulu 3	Alakoulu 4	Alakoulu 5
<p>Sujuvoitetaan peruslukutaitoa sekä kehitetään lukunopeutta ja ymmärtävää lukutaitoa. Harjoitellaan ääneen lukemista.</p> <p>Luetaan monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan medialukutaitoa, harjoitellaan kuvan lukemista ja eläydytään kuvaan.</p> <p>Etsitään tekstin pääsisältö lukemalla, ennustamalla, tutkimalla kontekstia ja silmäilemällä.</p> <p>Opetellaan tunnistamaan uusia tekstilajeja. Opetellaan tunnistamaan faktan ja fiktion ominaispiirteitä.</p> <p>Kartutetaan sana- ja käsitevarantoa.</p> <p>Pohditaan tyylilajin valinnan merkitystä, tekstillä ja kuvilla vaikuttamista.</p> <p>Luetaan kaunokirjallisia teoksia ja käytetään niiden tarkastelussa kerronnan peruskäsitteitä kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika sekä juoni.</p> <p>Luetaan kotimaista lapsille suunnattua kirjallisuutta, mediatekstejä ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta. Pohditaan yhdessä kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä. Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin.</p> <p>Perehdytään johonkin suomalaiseen kulttuuriin kuuluvaa tarinaan sitä yhdessä työstäen.</p>	<p>Vahvistetaan monilukutaitoa sekä kehitetään lukunopeutta ja ymmärtävää lukutaitoa. Harjoitellaan lukemaan selkeästi ja sujuvasti ääneen.</p> <p>Luetaan monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan medialukutaitoa, harjoitellaan kuvan lukemista ja eläydytään kuvaan.</p> <p>Varmistetaan tekstin pääsisällön ja rakenteen ymmärtäminen ennustamisen, kuvien, otsikoiden tai ennakkotiedon avulla.</p> <p>Tunnistetaan tekstilajeja ja niiden ominaispiirteitä eri ympäristöissä.</p> <p>Harjoitellaan erottelemaan faktaa ja fiktiota.</p> <p>Kartutetaan sana- ja käsitevarantoa.</p> <p>Pohditaan tyylilajin valinnan merkitystä, tekstillä ja kuvilla vaikuttamista.</p> <p>Luetaan kaunokirjallisia teoksia ja käytetään niiden tarkastelussa kerronnan peruskäsitteitä kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika, juoni.</p> <p>Luetaan aihepiirejä vaihdellen kotimaista lapsille suunnattua kirjallisuutta, mediatekstejä ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta. Eritellään luettua ohjatusti ja pohditaan yhdessä kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä. Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin.</p>	<p>Vahvistetaan monilukutaitoa sekä kehitetään lukunopeutta ja ymmärtävää lukutaitoa. Harjoitellaan lukemaan sujuvasti, selkeästi ja ilmeikkäästi ääneen.</p> <p>Eritellään, havainnoidaan ja tutkitaan erilaisten tekstien rakenteita, sisältöjä ja merkityksiä.</p> <p>Vahvistetaan luetun ymmärtämistä luomalla pohjaa lukustrategioiden käytölle ja oman lukemisen arvioinnille.</p> <p>Tunnistetaan tekstilajeja ja niiden ominaispiirteitä eri ympäristöissä. Harjoitellaan erottelemaan faktaa ja fiktiota.</p> <p>Kartutetaan sana- ja käsitevarantoa.</p> <p>Pohditaan tyylilajin, julkaisualustan, sananvalinnan ja tehokeinojen merkitystä, tekstillä ja kuvilla vaikuttamista.</p> <p>Luetaan tavoitteellisesti kaunokirjallisia teoksia ja harjoitellaan palauttamaan mieleen tekstin sisältö ja juonirakenne sekä päätellään tekstin kertoja sekä tapahtuma-aika ja tapahtumapaikka.</p> <p>Luetaan aihepiirejä vaihdellen kotimaista lapsille suunnattua kirjallisuutta, mediatekstejä ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta. Harjoitellaan tulkitsemaan luettua ja pohditaan yhdessä kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä. Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin.</p>

	Eritellään jotakin suomalaiseseen kulttuuriin kuuluvaa tarinaa sitä yhdessä työstäen.	Tulkitaan jotakin suomalaiseen kulttuuriin kuuluvaa tarinaa sitä yhdessä työstäen.
--	---	--

Tekstien tuottaminen T7 kirjoitustaidon kehittyminen ja yleiskielen hallinta T8 tekstilajien tuottaminen ja itsensä ilmaiseminen T9 tekstien tuottamisen prosessin hallinta		
Alakoulu 3	Alakoulu 4	Alakoulu 5
<p>Vahvistetaan edelleen fonologista tietoisuutta kiinnittämällä huomiota puhutun ja kirjoitetun kielen eroihin.</p> <p>Sujuvoitetaan käsin kirjoittamisen taitoa sekä näppäintaitoja.</p> <p>Tuotetaan tekstejä hyödyntämällä kokemuksia, havaintoja, ajatuksia ja mielipiteitä, myös monimediaisissa ympäristöissä yksin ja yhdessä. Opetellaan yhdessä tuottamaan tekstejä toisten tekstien pohjalta.</p> <p>Vahvistetaan oikeinkirjoitustaitoa käyttämällä teksteissä kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä, virkkeen lopetusmerkit ja vuoropuhelun merkintä.</p> <p>Tarkastellaan tuotettuja tekstejä yhdessä ja annetaan niistä kannustavaa palautetta.</p>	<p>Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta kiinnittämällä huomiota puhutun ja kirjoitetun kielen eroihin ja harjoitellaan niitä.</p> <p>Sujuvoitetaan käsin kirjoittamisen taitoa sekä näppäintaitoja.</p> <p>Tuotetaan erilaisia fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä yksin ja yhdessä. Harjoitellaan tuottamaan tekstejä toisten tekstien pohjalta.</p> <p>Vahvistetaan oikeinkirjoitustaitoa käyttämällä teksteissä kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten yhdyssanojen oikeinkirjoitus ja pilkun käytön perusteita. Opetellaan yhdessä tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoja sekä tekstin elävöittämistä.</p> <p>Pohditaan tekstin tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy tekstin kielellisissä valinnoissa. Opetellaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden perustyyppit sekä lauseen pääjäsenet, ja harjoitellaan käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opetellaan tunnistamaan persoona- ja aikamuotojen ilmaisutapoja.</p> <p>Tarkastellaan ja eritellään tuotettuja tekstejä yhdessä ja annetaan niistä kannustavaa ja rakentavaa palautetta.</p>	<p>Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta kiinnittämällä huomiota puhutun ja kirjoitetun kielen eroihin ja harjoitellaan niitä.</p> <p>Sujuvoitetaan käsin kirjoittamisen taitoa sekä näppäintaitoja.</p> <p>Tuotetaan erilaisia fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä yksin ja yhdessä. Tuotetaan tekstejä toisten tekstien pohjalta.</p> <p>Vahvistetaan oikeinkirjoitustaitoa käyttämällä teksteissä kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoja sekä tekstin elävöittämistä.</p> <p>Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Opetellaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden perustyyppit sekä lauseen pääjäsenet, ja harjoitellaan käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Tunnistetaan persoona- ja aikamuotojen ilmaisutapoja. Tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin.</p>

		Tarkastellaan ja eritellään tuotettuja tekstejä yhdessä ja annetaan niistä kannustavaa ja rakentavaa palautetta.
--	--	--

Kieli, kirjallisuus ja kulttuuri
T10 *kielitietoisuus ja kielitieto*
T11 *kielellinen ja kulttuurinen identiteetti monikielisessä ympäristössä*
T12 *kirjallisuuden ja suomalaisen kulttuurin tuntemus*

Alakoulu 3	Alakoulu 4	Alakoulu 5
<p>Tutkitaan yhdessä kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan sekä pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä koulussa ja oppilaan vapaa-ajan tilanteissa.</p> <p>Vertaillaan suomen kielen piirteitä muiden oppilaalle tuttujen kielten piirteisiin. Tutustutaan suomalaiseen kulttuuriin sekä muihin oppilaan arjen kulttuureihin. Tutustutaan oppilaalle läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa.</p> <p>Hyödynnetään lapsille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa ja elokuvia. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä sekä keskustellaan median roolista oppilaan arjessa.</p> <p>Suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä omia esityksiä.</p>	<p>Tutkitaan yhdessä kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan sekä pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä koulussa ja oppilaan vapaa-ajan tilanteissa.</p> <p>Vertaillaan suomen kielen piirteitä muiden oppilaalle tuttujen kielten piirteisiin. Tutustutaan suomalaiseen kulttuuriin sekä muihin oppilaan arjen kulttuureihin. Tutustutaan oppilaalle läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa.</p> <p>Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa ja elokuvia. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä sekä keskustellaan median roolista oppilaan arjessa.</p> <p>Suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä omia esityksiä.</p>	<p>Tutkitaan yhdessä kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan sekä pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä koulussa ja oppilaan vapaa-ajan tilanteissa.</p> <p>Vertaillaan suomen kielen piirteitä muiden oppilaalle tuttujen kielten piirteisiin. Tutustutaan suomalaiseen kulttuuriin sekä muihin oppilaan arjen kulttuureihin. Tutustutaan oppilaalle läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa.</p> <p>Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa ja elokuvia. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä sekä keskustellaan median roolista oppilaan arjessa.</p> <p>Suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä omia esityksiä.</p>

Kieli oppimisen tukena
T13 *ilmaisun- ja kielenopiskelutaidot*
T14 *tiedonhankinta- ja hallintataidot*
T15 *eri tiedonalojen kielten tuntemus*

Alakoulu 3	Alakoulu 4	Alakoulu 5
Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoa.	Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoa, kuten muistiinpanojen tekemistä ja	Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoa, kuten muistiinpanojen

<p>Kannustetaan kirjaston monipuoliseen käyttöön ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista.</p> <p>Opetellaan käyttämään yhdessä kirjastoja ja muita tietolähteitä. Harjoitellaan aakkostamista ja lähdeaineiston löytämistä. Keskustellaan tekijänoikeuksista.</p> <p>Laajennetaan eri tiedonalojen sana- ja käsitevarantoa esimerkiksi ajatuskarttoja ja tukisanalistoja käyttämällä.</p>	<p>tiivistämistä.</p> <p>Kannustetaan kirjaston monipuoliseen käyttöön ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista.</p> <p>Opetellaan käyttämään kirjastoja ja muita tietolähteitä opiskelussa. Harjoitellaan valitsemaan lähdeaineistoa.</p> <p>Tutustutaan tekijänoikeuksiin tuottajan ja käyttäjän näkökulmasta.</p> <p>Laajennetaan eri tiedonalojen sana- ja käsitevarantoa esimerkiksi ajatuskarttoja ja tukisanalistoja käyttämällä.</p>	<p>tekemistä ja tiivistämistä.</p> <p>Kannustetaan kirjaston monipuoliseen käyttöön ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista.</p> <p>Opetellaan käyttämään kirjastoja ja muita tietolähteitä opiskelussa. Harjoitellaan valitsemaan lähdeaineistoa tarkoituksenmukaisella tavalla.</p> <p>Tutustutaan tekijänoikeuksiin tuottajan ja käyttäjän näkökulmasta.</p> <p>Laajennetaan eri tiedonalojen sana- ja käsitevarantoa esimerkiksi vertailun avulla.</p>
--	--	---

4.3. Opetuksen sisällöt: yläkoulu 1–3

Vuorovaikutus- ja ilmaisutaidot <i>T1 puhujana ja kuuntelijana kehittyminen: puhuminen, puheen tuottaminen ja kuunteleminen</i> <i>T2 vuorovaikuttajana kehittyminen: ilmaiseminen eri vuorovaikutustilanteissa ja viestintäympäristöissä</i> <i>T3 luova ilmaisu ja esittäminen</i>		
Yläkoulu 1	Yläkoulu 2	Yläkoulu 3
<p>Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja yksilö- ja ryhmäviestinnässä sekä ideoinnissa ja ongelmanratkaisussa.</p> <p>Harjoitellaan mielipiteiden, ajatusten, väitteiden ja tunteiden ilmaisemista. Valmistellaan ja pidetään erilaisia puhe-esityksiä.</p> <p>Tehdään itse- ja vertaisarviointia ja kehitetään vuorovaikutusta palautteen pohjalta.</p> <p>Harjoitellaan erilaisia viestintätilanteita ja niille ominaista kielenkäyttöä. Kehitetään oppilaiden itseilmaisua käyttämällä puheen, kokonaisilmaisun ja draaman keinoja.</p>	<p>Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja yksilö- ja ryhmäviestinnässä sekä ideoinnissa, väittelyssä ja ongelmanratkaisussa.</p> <p>Harjoitellaan mielipiteiden, ajatusten, väitteiden ja tunteiden ilmaisemista. Valmistellaan ja pidetään erilaisia puhe-esityksiä.</p> <p>Tehdään itse- ja vertaisarviointia ja kehitetään vuorovaikutusta palautteen pohjalta.</p> <p>Harjoitellaan erilaisia viestintätilanteita ja niille ominaista kielenkäyttöä. Kehitetään oppilaiden itseilmaisua käyttämällä puheen, kokonaisilmaisun ja draaman keinoja, erityisesti kirjallisuuden opiskelussa.</p>	<p>Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja yksilö- ja ryhmäviestinnässä sekä ideoinnissa, väittelyssä, neuvottelussa ja ongelmanratkaisussa.</p> <p>Harjoitellaan mielipiteiden, ajatusten, väitteiden ja tunteiden ilmaisemista sekä mielipiteiden ja väitteiden perustelemista. Valmistellaan ja pidetään erilaisia puhe-esityksiä.</p> <p>Tehdään itse- ja vertaisarviointia ja kehitetään vuorovaikutusta palautteen pohjalta.</p> <p>Harjoitellaan erilaisia viestintätilanteita ja niille ominaista kielenkäyttöä. Kehitetään oppilaiden itseilmaisua käyttämällä puheen, kokonaisilmaisun ja draaman keinoja, erityisesti kirjallisuuden opiskelussa.</p>

Tekstien tulkitseminen T4 lukutaidon kehittyminen T5 tekstien erittelemine ja tulkitseminen T6 kirjallisuuden tulkitseminen ja harrastaminen		
Yläkoulu 1	Yläkoulu 2	Yläkoulu 3
<p>Vahvistetaan monilukutaitoa ja lukemisen sujuvuutta.</p> <p>Syvennetään tekstien tulkinnan ja erittelyn taitoja lukemalla ja tutkimalla erilaisia tekstejä: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta ja erilaisia painettuja ja digitaalisia tekstejä.</p> <p>Tehdään havaintoja erilaisten tekstien kertomuksellisuudesta (esim. uutisissa ja elokuvissa) ja kielen kuvallisuudesta.</p> <p>Luetaan tavoitteellisesti kaunokirjallisuutta, esimerkiksi lukudiplomin avulla.</p>	<p>Vahvistetaan monilukutaitoa ja lukemisen sujuvuutta.</p> <p>Syvennetään tekstien tulkinnan ja erittelyn taitoja lukemalla ja tutkimalla media- ja asiatekstejä sekä fiktiivisiä tekstejä: kaunokirjallisuuden eri lajeja, tietokirjallisuutta ja erilaisia painettuja ja digitaalisia tekstejä.</p> <p>Tehdään havaintoja erilaisten tekstien kertomuksellisuudesta, kielen kuvallisuudesta sekä median vaikutuksista.</p> <p>Luetaan tavoitteellisesti kaunokirjallisuutta, esimerkiksi lukudiplomin avulla.</p>	<p>Vahvistetaan monilukutaitoa ja lukemisen sujuvuutta.</p> <p>Syvennetään tekstien tulkinnan ja erittelyn taitoja lukemalla ja tutkimalla media- ja asiatekstejä sekä fiktiivisiä tekstejä: kaunokirjallisuuden eri lajeja, tietokirjallisuutta ja erilaisia painettuja ja digitaalisia tekstejä.</p> <p>Tehdään havaintoja erilaisten tekstien kertomuksellisuudesta (esim. mediateksteissä, dokumenttielokuvissa, mainoksissa) ja kielen kuvallisuudesta.</p> <p>Tehdään havaintoja median vaikutuksista sekä tutustutaan sananvapauden ja sensuurin käsitteisiin.</p> <p>Luetaan tavoitteellisesti kaunokirjallisuutta, esimerkiksi lukudiplomin avulla.</p>

Tekstien tuottaminen T7 kirjoitustaidon kehittyminen ja yleiskielen hallinta T8 tekstilajien tuottaminen ja itsensä ilmaiseminen T9 tekstien tuottamisen prosessin hallinta		
Yläkoulu 1	Yläkoulu 2	Yläkoulu 3
<p>Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta puhutun ja kirjoitetun kielen eroista.</p> <p>Vahvistetaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä ja hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita. Harjoitellaan kielenhuollon perusasioiden hallintaa.</p> <p>Tuotetaan erilaisia fiktiivisiä</p>	<p>Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta puhutun ja kirjoitetun kielen eroista.</p> <p>Vahvistetaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä ja hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita. Syvennetään kielenhuollon perusasioiden hallintaa.</p> <p>Tuotetaan erilaisia fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä (mm. mielipidekirjoitus, referaatti,</p>	<p>Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta puhutun ja kirjoitetun kielen eroista.</p> <p>Vahvistetaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä ja hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita. Syvennetään kielenhuollon perusasioiden hallintaa.</p> <p>Tuotetaan erilaisia fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä (mm.</p>

<p>ja ei-fiktiivisiä tekstejä (mm. oma tarina, tiivistelmä, muistiinpanot, selostus) yksin ja yhdessä. Harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia keinoja. Hyödynnetään kirjallisuutta aineistona mm. omille fiktiivisille teksteille. Varmennetaan lause- ja virkerakenteen ymmärtämistä.</p> <p>Harjoitellaan tekstin tuottamista vaiheittain: ideointia, rajausta, näkökulman valintaa, tekstin jäsentämistä, muokkaamista ja otsikointia. Harjoitellaan antamaan ja hyödyntämään vertaispalautetta.</p> <p>Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian käyttöä.</p>	<p>arvostelu) yksin ja yhdessä. Harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia keinoja. Hyödynnetään kirjallisuutta aineistona mm. omille fiktiivisille ja eritteleville teksteille. Varmennetaan lause- ja virkerakenteen ymmärtämistä.</p> <p>Harjoitellaan tekstin tuottamista vaiheittain: ideointia, rajausta, näkökulman valintaa, tekstin jäsentämistä, muokkaamista ja otsikointia. Harjoitellaan antamaan ja hyödyntämään vertaispalautetta. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian käyttöä.</p>	<p>novellianalyysi, pohtiva kirjoitelma) yksin ja yhdessä. Harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia keinoja. Hyödynnetään kirjallisuutta aineistona mm. omille pohtiville teksteille. Varmennetaan lause- ja virkerakenteen ymmärtämistä.</p> <p>Harjoitellaan tekstin tuottamista vaiheittain: ideointia, rajausta, näkökulman valintaa, tekstin jäsentämistä, muokkaamista ja otsikointia. Harjoitellaan antamaan ja hyödyntämään vertaispalautetta.</p> <p>Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian käyttöä.</p>
---	--	--

Kieli, kirjallisuus ja kulttuuri T10 <i>kielitietoisuus ja kielitieto</i> T11 <i>kielellinen ja kulttuurinen identiteetti monikielisessä ympäristössä</i> T12 <i>kirjallisuuden ja suomalaisen kulttuurin tuntemus</i>		
Yläkoulu 1	Yläkoulu 2	Yläkoulu 3
<p>Syvennetään tietoisuutta kielen rakenteista ja merkityksistä. Syvennetään tietoa suomen sana- ja lausetason piirteistä, muun muassa sanojen jakamisesta sanaluokkiin.</p> <p>Vertaillaan suomen kielen piirteitä oppilaalle tuttuun kielten piirteisiin. Jatketaan tutustumista suomalaiseen kulttuuriin.</p> <p>Tutustutaan kaunokirjallisuuden päälajeihin. Luetaan nuortenkirjoja.</p> <p>Kannustetaan kulttuurin aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön.</p>	<p>Syvennetään tietoisuutta kielen rakenteista ja merkityksistä. Syvennetään tietoa suomen sana- ja lausetason piirteistä, mm. sanojen jakamisesta sanaluokkiin ja sanojen taipumisesta.</p> <p>Vertaillaan suomen kielen piirteitä oppilaalle tuttuun kielten piirteisiin. Jatketaan tutustumista suomalaiseen kulttuuriin ja pohditaan kielen ja kulttuurin merkitystä omassa elämässä.</p> <p>Tutustutaan kaunokirjallisuuden päälajeihin ja joihinkin tyylivirtauksiin (mm. romantiikka ja realismi). Luetaan nuortenkirjoja ja laajennetaan lukuvälikoimaa vähitellen aikuisten kirjallisuuteen.</p> <p>Kannustetaan kulttuurin</p>	<p>Syvennetään tietoisuutta kielen rakenteista ja merkityksistä. Syvennetään tietoa suomen sana- ja lausetason piirteistä, mm. sanojen jakamisesta sanaluokkiin, sanojen taipumisesta, lauseenjäsennyksen perusteista.</p> <p>Vertaillaan suomen kielen piirteitä oppilaalle tuttuun kielten piirteisiin. Jatketaan tutustumista suomalaiseen kulttuuriin ja pohditaan kielen ja kulttuurin merkitystä omassa elämässä.</p> <p>Tutustutaan kaunokirjallisuuden päälajeihin sekä joihinkin alalajeihin (kuten fantasiaan, dekkariin, kauhuun, sciifiin ja romanttiseen rakkauskirjallisuuteen) ja</p>

	aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön.	tyyliyvirtauksiin. Luetaan nuortenkirjoja ja laajennetaan lukuvalikoimaa vähitellen aikuisten kirjallisuuteen. Kannustetaan kulttuurin aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön.
--	--	--

Kieli oppimisen tukena T13 <i>ilmaisun- ja kielenopiskelutaidot</i> T14 <i>tiedonhankinta- ja hallintataidot</i> T15 <i>eri tiedonalojen kielten tuntemus</i>		
Yläkoulu 1	Yläkoulu 2	Yläkoulu 3
<p>Harjoitellaan erilaisia oppimisen kannalta hyödyllisiä opiskelu- ja lukustrategioita. Harjoitellaan monimuotoisten tekstien lukemista ja tuottamista.</p> <p>Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten tiivistämistä ja muistiinpanojen tekemistä.</p> <p>Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tiedonlähteisiin ja tiedonlähteiden arviointiin sekä kirjaston käyttöön. Harjoitellaan erottamaan fiktiota, mielipide ja perusteltu väite toisistaan.</p> <p>Harjoitellaan toimimaan turvallisesti ja vastuullisesti verkossa.</p> <p>Tutustutaan eri tiedonalojen kieleen.</p>	<p>Harjoitellaan erilaisia oppimisen kannalta hyödyllisiä opiskelu- ja lukustrategioita. Harjoitellaan monimuotoisten tekstien lukemista ja tuottamista.</p> <p>Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, lähteiden käyttöä ja muistiinpanojen tekemistä.</p> <p>Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tiedonlähteisiin ja tiedonlähteiden arviointiin sekä kirjaston käyttöön. Harjoitellaan erottamaan fiktiota, mielipide ja perusteltu väite toisistaan.</p> <p>Harjoitellaan toimimaan turvallisesti ja vastuullisesti verkossa.</p> <p>Tutustutaan eri tiedonalojen kieleen.</p>	<p>Harjoitellaan erilaisia oppimisen kannalta hyödyllisiä opiskelu- ja lukustrategioita. Harjoitellaan monimuotoisten tekstien lukemista ja tuottamista.</p> <p>Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, lähteiden käyttöä ja muistiinpanojen tekemistä.</p> <p>Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tiedonlähteisiin ja tiedonlähteiden arviointiin sekä kirjaston käyttöön. Harjoitellaan erottamaan fiktiota, mielipide ja perusteltu väite toisistaan.</p> <p>Harjoitellaan toimimaan turvallisesti ja vastuullisesti verkossa.</p> <p>Tutustutaan eri tiedonalojen kieleen.</p>

4.4. Sisällöt: yläkoulu 4–5

<p>Vuorovaikutus- ja ilmaisutaidot T1 puhujana ja kuuntelijana kehittyminen: puhuminen, puheen tuottaminen ja kuunteleminen T2 vuorovaikuttajana kehittyminen: ilmaiseminen eri vuorovaikutustilanteissa ja viestintäympäristöissä T3 luova ilmaisu ja esittäminen</p>	
Yläkoulu 4	Yläkoulu 5
<p>Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja yksilö- ja ryhmäviestinnässä sekä ideoinnissa, väittelyssä, neuvottelussa ja ongelmanratkaisussa.</p> <p>Harjoitellaan eettistä ja rakentavaa viestintää, joka ottaa huomioon erilaiset kulttuuriset piirteet.</p> <p>Harjoitellaan puheenvuoron suunnittelua, rakentamista ja pitämistä.</p> <p>Tehdään itse- ja vertaisarviointia ja kehitetään vuorovaikutusta palautteen pohjalta.</p> <p>Kehitetään oppilaiden itseilmaisua käyttämällä puheen, kokonaisilmaisun ja draaman keinoja, erityisesti kirjallisuuden opiskelussa.</p>	<p>Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja yksilö- ja ryhmäviestinnässä sekä ideoinnissa, väittelyssä, neuvottelussa ja ongelmanratkaisussa.</p> <p>Harjoitellaan eettistä ja rakentavaa viestintää, joka ottaa huomioon erilaiset kulttuuriset piirteet.</p> <p>Harjoitellaan esimerkiksi informatiivisen ja kantaa ottavan puheenvuoron suunnittelua, rakentamista ja pitämistä.</p> <p>Tehdään itse- ja vertaisarviointia ja kehitetään vuorovaikutusta palautteen pohjalta. Syvennetään tietoa ryhmadynamiikasta, arvioidaan omaa työskentelyä ryhmässä ja pyritään parantamaan sitä.</p> <p>Analysoidaan ja kehitetään omaa viestijäkuvaa puhujana, kuuntelijana, kirjoittajana ja lukijana. Harjoitellaan esimerkiksi työelämään liittyviä vuorovaikutus- ja viestintätilanteita draaman ja luovan ilmaisun keinoin.</p>

<p>Tekstien tulkitseminen T4 lukutaidon kehittyminen T5 tekstien erittelemisen ja tulkitseminen T6 kirjallisuuden tulkitseminen ja harrastaminen</p>	
Yläkoulu 4	Yläkoulu 5
<p>Vahvistetaan monilukutaitoa. Syvennetään erilaisten mediatekstien, mainonnan, elokuvan ja kuvan keinojen erittelyä ja tulkintaa.</p> <p>Tarkastellaan tekstejä maailmankuvan ja arvomaailman ilmentäjänä ja tunnistetaan tekstien ideologisuus.</p> <p>Luetaan erityisesti suomalaista kirjallisuutta ja nähdään sen merkitys oman identiteetin ja kulttuurin rakentajana.</p>	<p>Vahvistetaan monilukutaitoa. Syvennetään erilaisten mediatekstien, mainonnan, elokuvan ja kuvan keinojen erittelyä ja tulkintaa. Opiskellaan erilaisille kertoville, kuvaaville, ohjaaville, pohtiville ja kantaa ottaville teksteille ominaisia piirteitä ja erilaisia tekstilajeja.</p> <p>Tarkastellaan tekstejä maailmankuvan ja arvomaailman ilmentäjänä ja tunnistetaan tekstien ideologisuus. Analysoidaan tekstin rakentumista moniäänisyyden ja monimuotoisuuden näkökulmasta.</p> <p>Eritellään teksti-, lause- ja sanatason rakenteita ja muita merkitystä rakentavia tekstin osia, kuten kielen metaforisuutta, ja harjoitellaan tunnistamaan kaunokirjallisuudessa käytettyjä</p>

	<p>keinoja, kuten kielen kuvallisuutta, monitulkintaisuutta ja muita tekstuaalisia keinoja.</p> <p>Luetaan tieto- ja kaunokirjallisuutta sekä analysoidaan ja kehitetään omia lukutottumuksia, lukukokemuksia ja lukemisen prosessia.</p>
--	---

Tekstien tuottaminen <i>T7 kirjoitustaidon kehittyminen ja yleiskielen hallinta</i> <i>T8 tekstilajien tuottaminen ja itsensä ilmaiseminen</i> <i>T9 tekstien tuottamisen prosessin hallinta</i>	
Yläkoulu 4	Yläkoulu 5
<p>Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta puhutun ja kirjoitetun kielen eroista. Syvennetään kielenhuollon perusasioiden hallintaa.</p> <p>Harjoitellaan tekstin rakentamisen, jaksottamisen, sidostamisen ja havainnollistamisen taitoja. Harjoitellaan tavoitteen, tekstilajin, kontekstin ja näkökulman huomioon ottamista tekstien tuottamisessa. Hyödynnetään argumentointitaitoja ja tekstilajiin sopivia ilmaisutapoja. Hyödynnetään itsearvointia ja vertaispalautetta.</p> <p>Tuotetaan erilaisia fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä (kirjallisuusanalyysi, pohtiva kirjoitelma, virallinen kirje) yksin ja yhdessä. Monipuolistetaan ymmärrystä lause- ja virkerakenteesta.</p> <p>Harjoitellaan tekstien prosessimaista tuottamista hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.</p>	<p>Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta ja syvennetään tekstinhuollon perusasioiden hallintaa.</p> <p>Syvennetään tekstin rakentamisen, jaksottamisen, sidostamisen ja havainnollistamisen taitoja. Harjoitellaan tavoitteen, tekstilajin, kontekstin ja näkökulman huomioon ottamista tekstien tuottamisessa. Hyödynnetään argumentointitaitoja ja tekstilajiin sopivia ilmaisutapoja. Hyödynnetään itsearvointia ja vertaispalautetta.</p> <p>Tuotetaan erilaisia fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä (kirjallisuusesset, pohtiva kirjoitelma, työhakemus) yksin ja yhdessä. Opiskellaan laajojen tekstikokonaisuuksien rakennepiirteitä, erittelyä ja käyttöä omien tekstien tuottamisen tukena.</p> <p>Kirjoitetaan kaunokirjallisuuden pohjalta erilaisia analyysoivia, pohtivia tai kantaa ottavia tekstejä.</p> <p>Harjoitellaan tekstien prosessimaista tuottamista hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.</p>

Kieli, kirjallisuus ja kulttuuri <i>T10 kielitietoisuus ja kielitieto</i> <i>T11 kielellinen ja kulttuurinen identiteetti monikielisessä ympäristössä</i> <i>T12 kirjallisuuden ja suomalaisen kulttuurin tuntemus</i>	
Yläkoulu 4	Yläkoulu 5
<p>Syvennetään tietoisuutta kielen rakenteista ja merkityksistä. Syvennetään tietoa suomen sana-, lause- ja virketason piirteistä. Syvennetään ymmärrystä sanaston ja nimistön kielellistä ja kulttuurisista yhteyksistä.</p> <p>Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaissuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin.</p>	<p>Syvennetään tietoisuutta kielen rakenteista ja merkityksistä. Syvennetään tietoa suomen sana-, lause- ja virketason piirteistä.</p> <p>Tutustutaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen, kielen ja kulttuurin yhteyteen ja monikielisyysyteen. Tutkitaan kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä identiteetin rakentumisessa.</p>

<p>Tutkitaan kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä identiteetin rakentumisessa. Tarkastellaan kieltä, kirjallisuutta ja kulttuuria identiteetin rakentajana ja tutustutaan maailman kielitilanteeseen.</p> <p>Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin.</p> <p>Tutustutaan tärkeimpiin suomalaisen kirjallisuuden tyylivirtauksiin. Syvennyttään suomalaiseen kansanperinteeseen ja erityisesti Kalevalaan ja sen vaikutukseen suomalaiseen kulttuuriin. Laajennetaan lukemista nuortenkirjoista klassikoihin ja nykykirjallisuuteen, luetaan myös kantaa ottavaa kirjallisuutta.</p>	<p>Opiskellaan kirjallisuuden pääajattajia ja kirjallisuuden keinoja (mm. kerronnan keinoja, novellityypit, runouden keinoja ja joitakin runon lajeja, draaman keinoja). Laajennetaan lukemista nuortenkirjoista klassikoihin ja nykykirjallisuuteen, luetaan myös kantaa ottavaa kirjallisuutta.</p>
--	---

Kieli oppimisen tukena T13 <i>ilmaisun- ja kielenopiskelutaidot</i> T14 <i>tiedonhankinta- ja hallintataidot</i> T15 <i>eri tiedonalojen kielten tuntemus</i>	
Yläkoulu 4	Yläkoulu 5
<p>Kehitetään tietoisesti erilaisia oppimisen kannalta hyödyllisiä opiskelu- ja lukustrategioita. Harjoitellaan monimediaisten tekstien lukemista ja tuottamista.</p> <p>Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, lähteiden käyttöä ja muistiinpanojen tekemistä.</p> <p>Harjoitellaan tiedonhaun vaiheita, erilaisten tiedonlähteiden käyttöä ja arviointia sekä kirjaston käyttöä. Harjoitellaan mediakritiikkiä, esimerkiksi tunnistamaan mielipiteiden ja tutkimustiedon piirteitä. Harjoitellaan lähteiden käyttöä ja lähdemerkintöjen tekemistä.</p> <p>Harjoitellaan toimimaan turvallisesti ja vastuullisesti verkossa.</p> <p>Tutustutaan eri tiedonalojen kieleen ja luetaan tietokirjallisuutta.</p>	<p>Vahvistetaan metakognitiivisia taitoja sekä opiskelu- ja lukustrategioita. Harjoitellaan monimediaisten tekstien lukemista ja tuottamista.</p> <p>Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, lähteiden käyttöä ja muistiinpanojen tekemistä.</p> <p>Käytetään erilaisia tiedonlähteitä ja arvioidaan niiden luotettavuutta. Käytetään kirjastoa monipuolisesti. Vahvistetaan kriittisen lukemisen taitoja.</p> <p>Harjoitellaan toimimaan turvallisesti ja vastuullisesti verkossa.</p> <p>Tutustutaan eri tiedonalojen kieleen ja luetaan tietokirjallisuutta.</p>

4.5. Sisällöt: lukio 6–7

Vuorovaikutus- ja ilmaisutaidot T1 puhujana ja kuuntelijana kehittyminen: puhuminen, puheen tuottaminen ja kuunteleminen T2 vuorovaikuttajana kehittyminen: ilmaiseminen eri vuorovaikutustilanteissa ja viestintäympäristöissä T3 luova ilmaisu ja esittäminen	
Lukio 6	Lukio 7
<p>Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja yksilö- ja ryhmäviestinnässä sekä ideoinnissa, väittelyssä, neuvottelussa ja ongelmanratkaisussa.</p> <p>Harjoitellaan eettistä ja rakentavaa viestintää, joka huomioi kulttuurisen moninaisuuden.</p> <p>Harjoitellaan esiintymistaitoja sekä informatiiviseen ja kantaa ottavaan puheesitykseen valmistautumista ja puheiden pitämistä.</p> <p>Harjoitellaan vaikuttamisen, argumentoinnin ja retoriikan keinojen käyttöä osana omaa ilmaisua ja erittelyn kohteena.</p> <p>Annetaan palautetta omasta ja toisten työskentelystä ja kehitetään palautteen avulla omaa työskentelyä.</p> <p>Osallistutaan kirjallisuuskeskusteluun ja pidetään puheenvuoroja luetun kirjallisuuden pohjalta.</p> <p>Käytetään luovaa ilmaisua ja draaman keinoja erityisesti kirjallisuuden opiskelussa.</p>	<p>Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja yksilö- ja ryhmäviestinnässä sekä ideoinnissa, väittelyssä, neuvottelussa ja ongelmanratkaisussa.</p> <p>Harjoitellaan eettistä ja rakentavaa viestintää, joka ottaa huomioon kulttuurisen moninaisuuden.</p> <p>Harjoitellaan päättökokeen suullisen osuuden erilaisia tehtävätyyppejä ja niihin valmistautumista.</p> <p>Harjoitellaan vaikuttamisen, argumentoinnin ja retoriikan keinojen käyttöä osana omaa ilmaisua ja erittelyn kohteena.</p> <p>Annetaan palautetta omasta ja toisten työskentelystä ja kehitetään palautteen avulla omaa työskentelyä.</p> <p>Osallistutaan erilaisista kulttuurituotteista käytävään keskusteluun ja tulkitaan kulttuurituotteita myös draaman keinoin.</p>

Tekstien tulkitseminen T4 lukutaidon kehittyminen T5 tekstien erittelyminen ja tulkitseminen T6 kirjallisuuden tulkitseminen ja harrastaminen	
Lukio 6	Lukio 7
<p>Syvennetään monilukutaitoa ja harjoitellaan kriittistä ja kulttuurista lukutaitoa, erityisesti tekstien ideologisuuden ja kontekstin kannalta.</p> <p>Syvennetään tekstien erittelyn ja tulkinnan taitoja ja opiskellaan esimerkiksi moniäänisyyttä, intertekstuaalisuutta, kertomuksellisuutta, tekstikokonaisuuden tulkintaa, argumentoinnin ja retoriikan keinoja sekä kielen ja tyylin keinoja.</p> <p>Syvennetään kirjallisuuden erittelyä ja tulkintaa</p>	<p>Syvennetään monilukutaitoa ja harjoitellaan kriittistä ja kulttuurista lukutaitoa, erityisesti tekstien ideologisuuden ja kontekstin kannalta.</p> <p>Syvennetään tekstien erittelyn ja tulkinnan taitoja. Analysoidaan kertomuksellisuutta, intertekstuaalisuutta sekä mytologian ja klassikoiden käyttöä kauno- ja tietokirjallisuudessa ja muussa kulttuurissa. Varmennetaan proosan, lyriikan ja draaman erittelyssä ja tulkinnassa tarvittavia taitoja.</p>

<p>ja luetaan kulttuurisesti merkittäviä maailmankirjallisuuden teoksia sekä tutustutaan kantaaottavaan ja vaikuttavaan kaunokirjallisuuteen.</p>	<p>Tutustutaan ajankohtaisiin kielen ja kulttuurin ilmiöihin, esimerkiksi kielen ja tekstien muuttumiseen digitaalisessa ympäristössä.</p> <p>Luetaan suomalaista kirjallisuutta ja tarkastellaan sitä identiteetin ja maailmankuvan rakentajana.</p>
---	---

Tekstien tuottaminen <i>T7 kirjoitustaidon kehittyminen ja yleiskielen hallinta</i> <i>T8 tekstilajien tuottaminen ja itsensä ilmaiseminen</i> <i>T9 tekstien tuottamisen prosessin hallinta</i>	
Lukio 6	Lukio 7
<p>Harjoitellaan tekstin tuottamista prosessina, tekstin jäsentämistä, aiheen ja näkökulman rajausta, havainnollistamista ja aineiston käyttöä ja lainaamista.</p> <p>Opiskellaan tekstinhuoltoa tyylin näkökulmasta.</p> <p>Tuotetaan erilaisia tekstejä (essee, kantaa ottavat tekstit, päättökokeen tehtävätyyppien mukaiset tekstit) yksin ja yhdessä.</p> <p>Harjoitellaan itsearviointia ja vertaispalautteen antamista ja tekstien muokkaamista palautteen perusteella.</p> <p>Käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti tekstien tuottamisessa.</p>	<p>Harjoitellaan tekstin tuottamista prosessina, tekstin jäsentämistä, aiheen ja näkökulman rajausta, havainnollistamista ja aineiston käyttöä ja lainaamista.</p> <p>Opiskellaan tekstinhuoltoa tyylin näkökulmasta.</p> <p>Tuotetaan erilaisia tekstejä (erityisesti päättökokeen tehtävätyyppien mukaiset tekstit) yksin ja yhdessä.</p> <p>Harjoitellaan itsearviointia ja vertaispalautteen antamista ja tekstien muokkaamista palautteen perusteella.</p> <p>Käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti tekstien tuottamisessa.</p>

Kieli, kirjallisuus ja kulttuuri <i>T10 kielitietoisuus ja kielitieto</i> <i>T11 kielellinen ja kulttuurinen identiteetti monikielisessä ympäristössä</i> <i>T12 kirjallisuuden ja suomalaisen kulttuurin tuntemus</i>	
Lukio 6	Lukio 7
<p>Syvennetään tietoisuutta kielen rakenteista ja merkityksistä.</p> <p>Tarkastellaan erilaisia tekstejä ihmiskuvan, maailmankuvan, arvo- ja aatemaailman ilmentäjinä sekä tekstin ilmestymisajankohdan että nykyajan kontekstissa.</p> <p>Opiskellaan kirjallisuuden historian pääpiirteet. Tutustutaan suomalaisen ja maailmankirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja luetaan niitä. Harjoitellaan tunnistamaan eri tyylivirtauksien piirteitä.</p>	<p>Syvennetään tietoisuutta kielen rakenteista ja merkityksistä.</p> <p>Tarkastellaan erilaisia tekstejä ihmiskuvan, maailmankuvan, arvo- ja aatemaailman ilmentäjinä sekä tekstin ilmestymisajankohdan että nykyajan kontekstissa. Opiskellaan suomalaista kulttuuria fiktiivisten ja ei-fiktiivisten tekstien kautta.</p> <p>Tarkastellaan suomalaisen kirjallisuuden historiaa osana kirjallisuuden traditiota. Tutustutaan suomalaisen kirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja luetaan niitä. Harjoitellaan tunnistamaan eri tyylivirtauksien piirteitä.</p>

--	--

Kieli oppimisen tukena T13 <i>ilmaisun- ja kielenopiskelutaidot</i> T14 <i>tiedonhankinta- ja hallintataidot</i> T15 <i>eri tiedonalojen kielten tuntemus</i>	
Lukio 6	Lukio 7
<p>Vahvistetaan metakognitiivisia taitoja sekä opiskelu- ja lukustrategioita. Opetellaan valitsemaan itselle sopivia strategioita. Harjoitellaan monimediaisten tekstien ja laajojen tekstikokonaisuuksien lukemista ja tuottamista.</p> <p>Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, lähteiden käyttöä ja muistiinpanojen tekemistä.</p> <p>Syvennetään kriittisen lukemisen, tiedonhankinnan ja tiedon arvioinnin taitoja. Tarkastellaan sananvapautta ja sensuuria. Käytetään kirjastoa monipuolisesti.</p> <p>Harjoitellaan toimimaan turvallisesti ja vastuullisesti verkossa.</p> <p>Tutustutaan eri tiedon- ja tieteenalojen kieliin ja luetaan tietokirjallisuutta, erityisesti kantaaottavuuden ja vaikuttavuuden näkökulmasta.</p>	<p>Vahvistetaan metakognitiivisia taitoja sekä opiskelu- ja lukustrategioita. Opetellaan valitsemaan itselle sopivia strategioita. Harjoitellaan monimediaisten tekstien ja laajojen tekstikokonaisuuksien lukemista ja tuottamista.</p> <p>Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, lähteiden käyttöä ja muistiinpanojen tekemistä.</p> <p>Syvennetään kriittisen lukemisen, tiedonhankinnan ja tiedon arvioinnin taitoja. Käytetään kirjastoa monipuolisesti.</p> <p>Harjoitellaan toimimaan turvallisesti ja vastuullisesti verkossa.</p> <p>Tutustutaan eri tiedon- ja tieteenalojen kieliin ja luetaan tietokirjallisuutta, erityisesti kieltä, kirjallisuutta ja kulttuuria käsitteleviä tekstejä.</p>

5. Arviointi

Arviointi on monimuotoinen kokonaisuus, jolla on useita tehtäviä. Eurooppa-koulujen arvioinnin periaatteet on kuvattu *Assessment Policy in the European Schools* -asiakirjassa. Arvioinnin harmonisoimiseksi on luotu kaikille L1-kielille yhteiset oppilaiden osaamistason kuvaukset (attainment descriptors) alakoulun viidennen vuosiluokan päätteeksi (liite 2) sekä yläkoulun ja lukion vuosiluokkakokonaisuuksien (S3, S5 ja S7) päätteeksi (liite 3).

Oppilaan osaamista arvioidaan sekä opintojen aikana (formatiivinen arviointi) että jokaisen vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi (summatiivinen arviointi). Arviointi kohdistuu opetussuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen.

Formatiivisella arvioinnilla tarkoitetaan kouluvuoden aikaista arviointia. Se voidaan jakaa diagnostiseen tilanearviointiin, oppilaiden itsearviointiin sekä opettajan seurannan ja dokumentoinnin perusteella oppilaille antamaan arviointipalautteeseen. Formatiiivisen arvioinnin onnistumisen edellytys on se, että oppilaat tietävät kunkin opintojakson tavoitteet ja saavat ohjausta tavoitteellisessa työskentelyssä. Uuden oppilasryhmän tai uusien oppilaiden kohdalla opettajan on hyvä tietää oppilaiden kiinnostuksen kohteista ja oppimisen tasosta. Tilanearvioinnin keinoina voidaan käyttää esimerkiksi oppilas-huoltaja-opettaja-keskustelua, erilaisia oppilastehtäviä tai diagnostisia kokeita. Opettaja käyttää tilanearvioinnin tuloksia opetuksen suunnittelun ja eriyttämisen apuna.

Vähitellen kehittyvät itsearviointitaidot ovat osa oppimaan oppimisen taitoja. Oppilaita ohjataan niin yksilöinä kuin ryhmänä havainnoimaan oppimistaan ja sen edistymistä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä. Tarkoituksena on, että opettaja auttaa oppilaita ymmärtämään tavoitteita ja etsimään niiden saavuttamiseksi parhaita toimintatapoja. Esiopetuksessa ja alakoulussa painopiste on onnistumisten ja oppilaiden vahvuuksien tunnistamisessa, ylemmillä luokilla pyritään analyttiseen ja itseohjautuvaan arviointiin. Yhteisillä keskusteluilla on itsearviointitaitojen kehittämisessä tärkeä merkitys.

Opettajan lukuvuoden aikana antaman arvioivan palautteen tarkoitus on edistää oppilaiden oppimista yksilöinä ja ryhmänä. Kannustava ja realistinen palaute kohdistuu sekä oppilaiden työskentelyyn että työn tuloksiin. Palaute perustuu opettajan havainnointiin sekä systemaattiseen dokumentointiin (mm. oppilastyöt, portfolio, kokeet). Havainnoinnin ja dokumentoinnin avulla luotu tilannekuva antaa opettajalle tietoa sekä opetuksen onnistumisesta että oppilaiden oppimisen etenemisestä. Tarvittaessa opettaja muuntaa käyttämäänsä pedagogiikkaa parempien tulosten saavuttamiseksi. Oppilaita ohjataan arvioivan palautteen avulla tiedostamaan edistymistään ja löytämään keinoja tavoitteisiin pääsemiseksi.

Summatiivisella arvioinnilla tarkoitetaan oppimisprosessin jälkeen tehtävää, oppilaiden osaamisen etenemiseen ja saavutettuun tasoon liittyvää arviointia. Summatiivisen arvioinnin tulokset välitetään oppilaille ja huoltajille todistuksissa. Arviointi perustuu kullekin vuosiluokalle asetettuihin tavoitteisiin tai jos oppilas opiskelee yksilöllistetyn opinto-ohjelman mukaisesti, hänelle määriteltyihin tavoitteisiin. Oppilaita ei vertailla keskenään arviota annettaessa. Summatiivisen arvioinnin perustana käytetään lukuvuoden aikana koottua havainnointi- ja dokumentointiaineistoa. Oppilaiden oppimista tukee se, että he saavat

todistusarvioinnin lisäksi kannustavaa ja mahdollisuuksia avaavaa suullista palautetta.

Eurooppa-kouluissa käytetään yhteistä todistusohjaa. Todistuksissa arvioidaan vuosiluokkakohdista tai yksilöllisen oppimissuunnitelman mukaisten tavoitteiden saavuttamista. Alakoulun viidennen luokan arvioinnissa hyödynnetään liitteessä 2 olevaa oppilaan osaamistason kuvausta. Suoriutumisen arvioon lisäksi todistukseen kirjoitetaan lyhyt arvio oppilaan vahvuuksista ja kehittämisen kohteista.

Yläkoulun vuosiluokkien arvioinnissa hyödynnetään liitteessä 3 olevaa oppilaan osaamistason kuvausta. Toisen vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi (S5) järjestetään harmonisoitu koe, jonka vaatimukset ja arviointi noudattavat Eurooppa-koulun ohjeita harmonisoidusta kokeesta. Lukioluokilla (S6-S7) lukukausien päätteeksi tehtävässä summatiivisessä arvioinnissa, joka sisältää myös pre bac-kokeen ja lopulliset ylioppilaskokeet, noudatetaan Eurooppa-koulun ohjeita ja sääntöjä.

Eurooppalainen ylioppilastutkinto koostuu suullisesta ja kirjallisesta kokeesta. Eurooppa-koulun keskustoimisto yhteistyössä kansallisen tarkastajan kanssa antaa vuosittain kouluille ohjeet koetehtävähodotusten laadintaan. EB kokeen kirjallista ja suullista koetta koskevat arviointitason kuvaukset esitetään liitteissä 4 ja 5. Kokeiden arviointia koskevien ohjeiden ja kriteerien mahdolliset muutokset laaditaan kansallisen tarkastajan ja keskustoimiston yhteistyönä.

LIITTEET

Liite 1: Suomi L1 -oppimäärän tavoitealueet ja tavoitteet sekä niiden kytkeytyminen L1-kielten kompetensseihin

Liite 2: Osaamiskuvaus alakoulun päätteeksi

Liite 3: Osaamiskuvaukset yläkoulun ja lukion vuosiluokkakokonaisuuksien päätteeksi

Liite 4: EB kokeen suullisen kokeen arviointitaulukko (L1 ja L1 Advanced)

Liite 5: EB kokeen kirjallisen kokeen arviointitaulukko (L1 ja L1 Advanced)

Liite 6: Eurooppalaisen ylioppilaskokeen suullinen koe

Liite 7: Eurooppalaisen ylioppilaskokeen kirjallinen koe

Liite 8: Mallikokeet

LIITE 1: Suomi L1 -oppimäärän tavoitealueet ja tavoitteet sekä niiden kytkeytyminen L1-kielten kompetensseihin

Vuorovaikutus- ja ilmaisutaidot	K3 K4 K6 K7
T1 <i>puhujana ja kuuntelijana kehittyminen: puhuminen, puheen tuottaminen ja kuunteleminen</i>	K3,K4,K6
T2 <i>vuorovaikuttajana kehittyminen: ilmaiseminen eri vuorovaikutustilanteissa ja viestintäympäristöissä</i>	K3,K7
T3 <i>luova ilmaisu ja esittäminen</i>	K6
Tekstien tulkitseminen	K1 K3 K4 K5 K6 K7
T4 <i>lukutaidon kehittyminen</i>	K1,K4
T5 <i>tekstien eritteleminen ja tulkitseminen</i>	K3,K4,K5,K6,K7
T6 <i>kirjallisuuden tulkitseminen ja harrastaminen</i>	K1,K3,K4,K5
Tekstien tuottaminen	K2 K3 K5 K6 K7
T7 <i>kirjoitustaidon kehittyminen ja yleiskielen hallinta</i>	K2,K3,K5,K6
T8 <i>tekstilajien tuottaminen ja itsensä ilmaiseminen</i>	K2,K3,K5,K6, K7
T9 <i>tekstien tuottamisen prosessin hallinta</i>	K2,K5
Kieli, kirjallisuus ja kulttuuri	K1 K2 K4 K5 K6 K7
T10 <i>kielitietoisuus ja kielitieto</i>	K2,K5,K6,K7
T11 <i>kielellinen ja kulttuurinen identiteetti monikielisessä ympäristössä</i>	K5,K6
T12 <i>kirjallisuuden ja suomalaisen kulttuurin tuntemus</i>	K1,K4,K5
Kieli oppimisen tukena	K1 K2 K3 K4 K6 K7
T13 <i>ilmaisu- ja kielenopiskelutaidot</i>	K1, K2
T14 <i>tiedonhankinta- ja hallintataidot</i>	K1, K3,K4, K7
T15 <i>eri tiedonalojen kielten tuntemus</i>	K1, K3,K4, K6

L1-oppimäärien kompetenssit:

K1 Lukeminen, K2 Kirjoittaminen, K3 Argumentoiminen,
K4 Tulkitseminen, K5 Sisältöosaaminen, K6 Kielitietoisuus, K7 Kriittinen ajattelu.

LIITE 2: Suomi I1 - oppilaiden osaamistason kuvaukset alakoulun (P5) päättyessä

ARVIOTASO	+	++	+++	++++
	Oppilas ei ole vielä saavuttanut oppimisen tavoitteita	Oppilas on saavuttanut oppimisen tavoitteet tyydyttävästi	Oppilas on saavuttanut oppimisen tavoitteet hyvin	Oppilas on saavuttanut oppimisen tavoitteet erinomaisesti
ARVIOITAVAT ALUEET TODISTUKSESSA	Oppilas /oppilaan...	Oppilas / oppilaan...	Oppilas / oppilaan...	Oppilas / oppilaan...
Kuunteleminen ja kuullun ymmärtäminen T1	kuuntelee vaihtelevasti ja tarvitsee apua ymmärtääkseen suomen kieltä koulun puhetilanteissa, kertoo kuulemastaan lisäkysymysten avulla	kuuntelee toisia ja ymmärtää suomen kieltä koulun vuorovaikutus-tilanteissa, osaa palauttaa mieleen kuulemaansa ja kertoa kuulemastaan ymmärrettävästi	kuuntelee tarkkaavaisesti, ymmärtää suomen kieltä eri kielenkäyttötilanteissa, esittää tarkentavia kysymyksiä sekä osaa kertoa oleelliset kohdat kuulemastaan opeteltuja käsitteitä käyttäen	kuuntelee (tarvittaessa) tarkkaavaisesti suomen kieltä, kykenee tekemään päätelmiä ja ymmärtää kuulemaansa eri kielenkäyttötilanteissa, osaa välittää kuulemaansa tilanne ja kuulijat huomioiden ja sopivia käsitteitä käyttäen
Puhuminen ja ilmaisu T1, T2, T3	puhuu melko selkeästi tuttua sanavarantoa käyttäen, keskustelee ja ilmaisee ajatuksiaan ja tunteitaan ymmärrettävästi, ei osaa valmistella eikä pitää suullista esitystä, tarvitsee usein apua draamaharjoituksissa	puhuu selkeästi asiassa pysyen eri aiheista, kykenee perustelemaan, tarvitsee harjoitusta ottaakseen toiset huomioon puhetilanteissa, tarvitsee apua suullisen esityksen valmistelussa ja pitämisessä, ilmaisee itseään draamaharjoituksissa	osaa kertoa erilaisista tapahtumista, käyttää kuvailevaa ja aiheeseen liittyvää sanavarantoa, osallistuu keskusteluun toisia kunnioittaen ja aiheessa pysyen, osaa valmistella ja pitää suullisen esityksen, ilmaisee itseään vapautuneesti draamaharjoituksissa	osaa kertoa ja kuvata monimuotoisia tapahtumia, käyttää selkeää ja monipuolista sanavarantoa, osallistuu aloitteellisesti keskusteluun, antaa tilaa toisten osallistumiselle, antaa tarvittaessa rakentavaa palautetta, osaa valmistella ja pitää taitavasti suullisen esityksen, käyttää luovuutta ilmaistessaan itseään draamaharjoituksissa

<p>Lukeminen ja luetun ymmärtäminen</p> <p>T4, T5, T6, T12, T14</p>	<p>tarvitsee apua äänen lukemisessa, ymmärtää lyhyitä tekstejä (esim. oppikirjat, logot), ei löydä keskeistä tietoa tekstistä ilman apua, lukee jonkin verran lastenkirjallisuutta, tarvitsee ohjausta hakiessaan tietoja oppikirjoista tai lasten tietokirjoista</p>	<p>lukee melko sujuvasti ääneen, lukee ja ymmärtää erilaisia tekstejä (kirjat, kuvat, sanoitukset) tutussa kontekstissa, erottaa tietotekstin kaunokirjallisesta tekstistä, tunnistaa ohjatusti suomalaisen kulttuurin piirteitä teksteistä, osaa hakea tietoa oppikirjoista ja muista tutuista lähteistä</p>	<p>lukee sujuvasti ääneen erilaisia tekstejä, käyttää usein ennakoivan lukemisen strategiaa, ymmärtää erilaisia tekstejä (kirjat, kuvat, sanoitukset, elokuva) ja osaa eritellä niitä, lukee mielellään erilaisia tekstejä, tunnistaa suomalaisen kulttuurin piirteitä teksteistä, hakee ja käyttää tietoa ohjatusti, ymmärtää lähdekritiikin periaatteen</p>	<p>lukee ilmeikkäästi ääneen, käyttää opeteltuja lukustrategioita omatoimisesti, osaa tulkita erilaisia tekstejä (kirjat, kuvat, sanoitukset, elokuva) ja osaa eritellä niitä opeteltuja käsitteitä käyttäen, lukee monipuolisesti kirjallisuutta, tunnistaa ja osaa eritellä suomalaisen kulttuurin piirteitä teksteistä, hakee tietoa käytettävissä olevista tietolähteistä ja osaa käyttää tietoa koulutehtävissä, sekä käyttää jonkin verran lähdekritiikkiä</p>
<p>Kirjoittaminen ja tekstien tuottaminen</p> <p>T7, T8, T9</p>	<p>kirjoittaa hitaasti ja epäselvästi käsin, tarvitsee ohjausta näppäintaidoissa, tekee oikeinkirjoituksessa runsaasti virheitä, tarvitsee tukea ilmaistakseen ajatuksiaan tekstissä ja jäsentäessään tekstiä</p>	<p>kirjoittaa melko sujuvasti käsin, käyttää näppäimistöä melko sujuvasti kirjoittamiseen, tuottaa ymmärrettävää tekstiä itseään kiinnostavista aiheista, ymmärtää opetellut oikeinkirjoitukseen liittyvät sopimukset, suunnittelee ja rakentaa tekstejä ohjatusti yksin ja yhteistyössä</p>	<p>kirjoittaa sujuvasti käsin, käyttää näppäimistöä ja tekstinkäsittelyä sujuvasti, tuottaa tekstejä monimediaisessa ympäristössä, suhtautuu itseensä luottavaisesti tekstien tuottajana, käyttää opeteltuja oikeinkirjoitussopimuksia suunnittelee ja rakentaa tilanteeseen sopivia tekstejä yksin ja yhteistyössä sekä antaa ja vastaanottaa palautetta</p>	<p>kirjoittaa sujuvasti käsin, käyttää näppäimistöä ja tekstinkäsittelyä taitavasti, tuottaa muutamia erilaisia tekstilajeja monimediaisessa ympäristössä, luottaa itseensä tekstien tuottajana, hallitsee opetellut oikeinkirjoitussopimukset, osaa arvioida omia sekä yhdessä tuotettuja tekstejä sekä antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta</p>

<p>Kielellinen kehittyminen</p> <p>T10, T11, T13, T15</p>	<p>tarvitsee tukea tehdäkseen havaintoja puhutusta ja kirjoitetusta kielestä, hallitsee selvästi ikäkauttaan suppeamman sanavarannon, käyttää käsitteitä rajallisesti, käsitys kielen rakenteista ja oikeakielisestä käytöstä on vähäistä, ei ymmärrä eri tiedonalojen tekstejä, ei pysty havainnoimaan kulttuurisia eroja viestinnässä</p>	<p>tekee havaintoja puhutusta ja kirjoitetusta kielestä, hallitsee tavallisissa vuorovaikutustilanteissa tarvittavan sanavarannon ja on kiinnostunut laajentamaan sitä, käyttää tuttuja käsitteitä opiskellessaan, harjoittelee kielen rakenteita ja oikeakielisyyttä aktiivisesti, ymmärtää että eri tiedonaloilla käytetään erityisiä sanoja ja käsitteitä, havaitsee ohjatusti kulttuurien erilaisia viestintätapoja</p>	<p>tekee havaintoja kielestä ja tunnistaa sen vaihtelua, omaa ikäkauden mukaisen sanavarannon, käyttää ja harjoittelee aktiivisesti käsitteiden käyttöä opiskellessaan, hallitsee oikeakielisyyden ikäkautensa mukaisesti ja osaa käyttää kielen sääntöjä kirjoittaessaan ja esiintyessään, ymmärtää oppiaineissa ilmenevää eri tiedonalojen sanastoa ja käsitteitä, tekee havaintoja kulttuurien erilaisista viestintätavoista, osaa havainnoida itseään kielen käyttäjänä</p>	<p>tutkii aktiivisesti kieltä ja tunnistaa sen eri muotoja, omaa ikäisekseen laajan sanavarannon, osaa käyttää opiskeltuja käsitteitä kirjallisesti ja puheessaan, hallitsee opiskellut oikeakielisyyden asiat, ymmärtää ja harjoittelee aktiivisesti kielen käytön vaihtelua eri tilanteissa, käyttää melko sujuvasti eri tiedonalojen sanastoa ja käsitteitä sekä haluaa laajentaa taitoaan, osaa hyödyntää havaintojaan eri kulttuurien viestintätavoista puheessa ja teksteissä, osaa havainnoida itseään kielenkäyttäjänä ja asettaa itselleen tavoitteita</p>
---	---	---	---	---

LIITE 3: Suomi I1 - oppilaiden osaamistason kuvaukset yläkoulun vuosiluokkakokonaisuuksien S1 – 3, S4–5 ja S6–7 päättyessä

Arvosana	Kompetenssit	1–3 Arvosanojen kuvaukset vuosiluokan S3 päättyessä	4–5 Arvosanojen kuvaukset vuosiluokan S5 päättyessä	6–7 Arvosanojen kuvaukset vuosiluokan S7 päättyessä
A 9.0 – 10.0 excellent erinomainen	K1 Lukeminen T4, 5, 6,12,13,14,15	Oppilas osoittaa erinomaista mutta ei virheetöntä tekstien ymmärtämistä; oppilas pystyy erinomaisesti tunnistamaan ja käyttämään olennaista tietoa, myös tärkeitä yksityiskohtia <i>opettajan ohjaamana</i> .	Oppilas osoittaa erinomaista mutta ei virheetöntä tekstien ymmärtämistä; oppilas pystyy erinomaisesti tunnistamaan, käyttämään ja analysoimaan olennaista tietoa, myös tärkeitä yksityiskohtia <i>ohjatusti</i> .	Oppilas osoittaa erinomaista mutta ei virheetöntä tekstien ymmärtämistä; oppilas pystyy erinomaisesti tunnistamaan, käyttämään ja analysoimaan olennaista tietoa, myös tärkeitä yksityiskohtia <i>itsenäisesti</i> .
	K2 Kirjoittaminen T7,8,9,10	Oppilas pystyy erinomaisesti (tai lähes virheettömästi/) mutta ei virheettömästi tuottamaan työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisesti jäsenneiltyjä (kertovia, kuvaavia ja ohjaavia) tekstejä, jotka liittyvät <i>omaan elämänpäiriin, opettajan ohjaamana</i> ; oppilas osaa erinomaisesti muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa, rekisteriä ja hallitsee yleiskielen.	Oppilas pystyy erinomaisesti mutta ei virheettömästi tuottamaan työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisesti jäsenneiltyjä (kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja kantaa ottavia) tekstejä, jotka ottavat huomioon kontekstin, <i>ohjatusti</i> ; oppilas osaa erinomaisesti muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa, rekisteriä ja hallitsee yleiskielen.	Oppilas pystyy erinomaisesti mutta ei virheettömästi tuottamaan annetun tehtävänannon mukaisesti jäsenneiltyjä (kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia) tekstejä, jotka ottavat huomioon kontekstin, <i>itsenäisesti</i> ; oppilas osaa erinomaisesti muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa, rekisteriä, tyyliä ja hallitsee yleiskielen.
	K3 Argumentoiminen T1,2,5,6,7,8,14,15	Oppilas pystyy erinomaisesti esittämään perustellun mielipiteensä omaan elämänpäiriin liittyvistä aiheista <i>opettajan ohjaamana</i> ; oppilas osaa erinomaisesti esittää oman mielipiteen ja muotoilla perustelut selkeästi ja sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.	Oppilas pystyy erinomaisesti esittämään perustellun mielipiteensä konkreettisista aiheista <i>ohjatusti</i> ; oppilas pystyy erinomaisesti argumentoimaan puolesta ja vastaan sekä muotoilemaan perustelut selkeästi, koherentisti ja sopivia	Oppilas pystyy erinomaisesti esittämään perustellun mielipiteensä erilaisista aiheista <i>itsenäisesti</i> ; oppilas pystyy erinomaisesti argumentoimaan eri näkökulmista sekä muotoilemaan perustelut selkeästi, koherentisti, jäsenneilysti ja sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.

			ilmaisukeinoja käyttäen.	
	K4 Tulkitseminen T1,4,5,6,12,14, 15	Oppilas pystyy erinomaisesti tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä <i>opettajan ohjaamana</i> .	Oppilas pystyy erinomaisesti tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä <i>ohjatusti</i> ; oppilas pystyy huomaamaan tekstin tavoitteen ja tekee johtopäätöksiä tekstihavaintojen perusteella.	Oppilas pystyy erinomaisesti tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä <i>itsenäisesti</i> ; oppilas pystyy erinomaisesti huomaamaan tekstin tavoitteen ja tekee johtopäätöksiä tekstihavaintojen perusteella sekä osoittaa kriittisyyttä.
	K5 Sisältöosaaminen T57,8,9,10,11,12	Oppilas hallitsee erinomaisesti tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja peruskäsitteet.	Oppilas hallitsee erinomaisesti tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja käsitteet ja pystyy opettajan ohjaamana soveltamaan niitä myös muihin tiedonaloihin (kuten historiaan, filosofiaan jne.).	Oppilas hallitsee erinomaisesti tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja käsitteet, osaa itsenäisesti soveltaa niitä myös muihin tiedonaloihin (kuten historiaan, filosofiaan jne.).
	K6 Kielitietoisuus T1,3,5,7,8,10,11, 15	Oppilas pystyy opettajan ohjaamana analysoimaan erinomaisesti tekstin piirteitä, kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon pohjalta ja opettajan ohjaamana tuottaa erinomaisesti itsenäisiä tekstejä, joiden aiheet liittyvät omaan elämänpiiriin.	Oppilas pystyy ohjeen mukaan analysoimaan erinomaisesti tekstin piirteitä, kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon pohjalta tuottaa erinomaisesti erilaisia itsenäisiä tekstejä.	Oppilas pystyy itsenäisesti analysoimaan tekstin piirteitä erinomaisesti , kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa tuottaa erinomaisesti laajan kirjon itsenäisiä tekstejä.
	K7 Kriittinen ajattelu T2,5,8,10,14	Oppilas pystyy erinomaisesti opettajan ohjaamana pohdiskelemaan omaan elämänpiiriin liittyviä aiheita ja kertomaan johtopäätöksistään ja niiden perusteluista.	Oppilas pystyy erinomaisesti ohjeen mukaan pohdiskelemaan tavanomaisia aiheita ja kertomaan johtopäätöksistään ja niiden perusteluista.	Oppilas pystyy itsenäisesti pohdiskelemaan ympäröivään todellisuuteen liittyviä aiheita erinomaisesti ja kertomaan johtopäätöksistään, niiden perusteluista ja niihin päättämisestä.

	Vain suullista ilmaisua varten			
	Suullinen ilmaisu T1,2,3,7,8	Oppilas pystyy erinomaisesti pitämään vuosiluokalla S3 konkreettisen tehtävänannon mukaisen puheenvuoron, joka liittyy omaan elämämpiiriin. Oppilas pystyy konkreettisesti tilanteessa kommunikoidaan erinomaisesti ja aloittamaan keskustelun. Hän käyttää tarkoituksenmukaista ja monipuolista kieltä ja tilanteeseen sopivaa rekisteriä.	Oppilas pystyy erinomaisesti pitämään vuosiluokalla S5 selkeästi määritellyn ja työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisen puheenvuoron. Oppilas pystyy kommunikoidaan ja aloittamaan tehtävään liittyvän keskustelun. Hän käyttää tarkoituksenmukaista ja monipuolista kieltä ja tilanteeseen sopivaa rekisteriä.	Oppilas pystyy erinomaisesti pitämään vuosiluokalla S7 moniosaisesta tehtävänannosta itsenäisesti hyvin rakennetun puheenvuoron. Oppilas pystyy kommunikoidaan ja aloittamaan keskustelun erinomaisesti erilaisissa konteksteissa. Hän osaa erinomaisesti muodostaa lausekokonaisuuksia ja käyttää rekisteriin ja tyyliin sopivaa sanastoa.
B 8.0 – 8.9 very good erittäin hyvä	K1 Lukeminen T4, 5, 6,12,13,14,15	Oppilas osoittaa erittäin hyvää tekstien ymmärtämistä; oppilas pystyy erittäin hyvin tunnistamaan ja käyttämään olennaista tietoa, myös tärkeitä yksityiskohtia <i>opettajan ohjaamana</i> .	Oppilas osoittaa erittäin hyvää tekstien ymmärtämistä; oppilas pystyy erittäin hyvin tunnistamaan, käyttämään ja analysoimaan olennaista tietoa, myös tärkeitä yksityiskohtia <i>ohjatusti</i> .	Oppilas osoittaa erittäin hyvää tekstien ymmärtämistä; oppilas pystyy erittäin hyvin tunnistamaan, käyttämään ja analysoimaan olennaista tietoa, myös tärkeitä yksityiskohtia <i>itsenäisesti</i> .
	K2 Kirjoittaminen T7,8,9,10	Oppilas pystyy erittäin hyvin tuottamaan työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisesti jäsenneltyjä (kertovia, kuvaavia ja ohjaavia) tekstejä, jotka liittyvät <i>omaan elämämpiiriin, opettajan ohjaamana</i> ; oppilas osaa erittäin hyvin muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa, rekisteriä ja hallitsee yleiskielen.	Oppilas pystyy erittäin hyvin tuottamaan työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisesti jäsenneltyjä (kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja kantaa ottavia) tekstejä, jotka ottavat huomioon kontekstin, <i>ohjatusti</i> ; oppilas osaa erittäin hyvin muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa, rekisteriä ja hallitsee yleiskielen.	Oppilas pystyy erittäin hyvin tuottamaan annetun tehtävänannon mukaisesti jäsenneltyjä (kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia) tekstejä, jotka ottavat huomioon kontekstin, <i>itsenäisesti</i> ; oppilas osaa erittäin hyvin muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa, rekisteriä, tyyliä ja hallitsee yleiskielen.
	K3 Argumentoiminen	Oppilas pystyy erittäin hyvin esittämään perustellun mielipiteensä	Oppilas pystyy erittäin hyvin esittämään perustellun mielipiteensä	Oppilas pystyy erittäin hyvin esittämään perustellun mielipiteensä erilaisista aiheista

	T1,2,5,6,7,8,14,15	omaan elämänpiiriin liittyvistä aiheista <i>opettajan ohjaamana</i> ; oppilas osaa erittäin hyvin esittää oman mielipiteen ja muotoilla perustelut selkeästi ja sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.	konkreettisista aiheista <i>ohjatusti</i> ; oppilas pystyy erittäin hyvin argumentoimaan puolesta ja vastaan sekä muotoilemaan perustelut selkeästi, koherentisti ja sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.	<i>itsenäisesti</i> ; oppilas pystyy erittäin hyvin argumentoimaan eri näkökulmista sekä muotoilemaan perustelut selkeästi, koherentisti, jäsennellysti ja sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.
	K4 Tulkitseminen T1,4,5,6,12,14, 15	Oppilas pystyy erittäin hyvin tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä <i>opettajan ohjaamana</i> .	Oppilas pystyy erittäin hyvin tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä <i>ohjatusti</i> ; oppilas pystyy huomaamaan tekstin tavoitteen ja tekee johtopäätöksiä tekstihavaintojen perusteella.	Oppilas pystyy erittäin hyvin tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä <i>itsenäisesti</i> ; oppilas pystyy erittäin hyvin huomaamaan tekstin tavoitteen ja tekee johtopäätöksiä tekstihavaintojen perusteella sekä osoittaa kriittisyyttä.
	K5 Sisältöosaaminen T57,8,9,10,11,12	Oppilas hallitsee erittäin hyvin tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja peruskäsitteet.	Oppilas hallitsee erittäin hyvin tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja käsitteet ja pystyy opettajan ohjaamana soveltamaan niitä myös muihin tiedonaloihin (kuten historiaan, filosofiaan jne.).	Oppilas hallitsee erittäin hyvin tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja käsitteet, osaa itsenäisesti soveltaa niitä myös muihin tiedonaloihin (kuten historiaan, filosofiaan jne.).
	K6 Kielitietoisuus T1,3,5,7,8,10,11, 15	Oppilas pystyy opettajan ohjaamana analysoimaan erittäin hyvin tekstin piirteitä, kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon pohjalta ja opettajan ohjaamana tuottaa erittäin hyvin itsenäisiä tekstejä, joiden aiheet liittyvät omaan elämänpiiriin.	Oppilas pystyy ohjeen mukaan analysoimaan erittäin hyvin tekstin piirteitä, kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon pohjalta tuottaa erittäin hyvin erilaisia itsenäisiä tekstejä.	Oppilas pystyy itsenäisesti analysoimaan tekstin piirteitä erittäin hyvin , kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa tuottaa erittäin hyvin laajan kirjon itsenäisiä tekstejä.
	K7 Kriittinen ajattelu T2,5,8,10,14	Oppilas pystyy erittäin hyvin opettajan ohjaamana pohdiskelemaan omaan elämänpiiriin liittyviä aiheita ja kertomaan johtopäätöksistään ja niiden	Oppilas pystyy erittäin hyvin ohjeen mukaan pohdiskelemaan tavanomaisia aiheita ja kertomaan johtopäätöksistään ja niiden	Oppilas pystyy itsenäisesti pohdiskelemaan ympäröivään todellisuuteen liittyviä aiheita erittäin hyvin ja kertomaan johtopäätöksistään, niiden perusteluista ja

		perusteluista.	perusteluista.	niihin päätymisestä.
	Vain suullista ilmaisu varten			
	Suullinen ilmaisu T1,2,3,7,8	Oppilas pystyy erittäin hyvin pitämään vuosiluokalla S3 konkreettisen tehtävänannon mukaisen puheenvuoron, joka liittyy omaan elämämpiiriin. Oppilas pystyy konkreettisesti tilanteessa kommunikoidaan erittäin hyvin ja aloittamaan keskustelun. Hän käyttää tarkoituksenmukaista ja monipuolista kieltä ja tilanteeseen sopivaa rekisteriä.	Oppilas pystyy erittäin hyvin pitämään vuosiluokalla S5 selkeästi määritellyn ja työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisen puheenvuoron. Oppilas pystyy kommunikoidaan ja aloittamaan tehtävään liittyvän keskustelun. Hän käyttää tarkoituksenmukaista ja monipuolista kieltä ja tilanteeseen sopivaa rekisteriä.	Oppilas pystyy erittäin hyvin pitämään vuosiluokalla S7 moniosaisesta tehtävänannosta itsenäisesti hyvin rakennetun puheenvuoron. Oppilas pystyy kommunikoidaan ja aloittamaan keskustelun erittäin hyvin erilaisissa konteksteissa. Hän osaa erittäin hyvin muodostaa lausekokonaisuuksia ja käyttää rekisteriin ja tyyliin sopivaa sanastoa.
C 7.0–7.9 good hyvä	K1 Lukeminen T4, 5, 6,12,13,14,15	Oppilas osoittaa hyvää tekstien ymmärtämistä: oppilas pystyy hyvin tunnistamaan ja käyttämään olennaista tietoa, myös tärkeitä yksityiskohtia <i>opettajan ohjaamana</i> .	Oppilas osoittaa hyvää tekstien ymmärtämistä: oppilas pystyy hyvin tunnistamaan, käyttämään ja analysoimaan olennaista tietoa, myös tärkeitä yksityiskohtia <i>ohjatusti</i> .	Oppilas osoittaa hyvää tekstien ymmärtämistä: oppilas pystyy hyvin tunnistamaan, käyttämään ja analysoimaan olennaista tietoa, myös tärkeitä yksityiskohtia <i>itsenäisesti</i> .
	K2 Kirjoittaminen T7,8,9,10	Oppilas pystyy hyvin tuottamaan työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisesti jäsenneiltyjä (kertovia, kuvaavia ja ohjaavia) tekstejä, jotka liittyvät <i>omaan elämämpiiriin, opettajan ohjaamana</i> ; oppilas osaa hyvin muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa, rekisteriä ja hallitsee	Oppilas pystyy hyvin tuottamaan työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisesti jäsenneiltyjä (kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja kantaa ottavia) tekstejä, jotka ottavat huomioon kontekstin, <i>ohjatusti</i> ; oppilas osaa hyvin muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa, rekisteriä ja hallitsee	Oppilas pystyy hyvin tuottamaan annetun tehtävänannon mukaisesti jäsenneiltyjä (kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia) tekstejä, jotka ottavat huomioon kontekstin, <i>itsenäisesti</i> ; oppilas osaa hyvin muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa, rekisteriä, tyyliä ja hallitsee yleiskielen.

		yleiskielen.	yleiskielen.	
	K3 Argumentoiminen T1,2,5,6,7,8,14,15	Oppilas pystyy hyvin esittämään perustellun mielipiteensä omaan elämänpiiriin liittyvistä aiheista <i>opettajan ohjaamana</i> ; oppilas osaa hyvin esittää oman mielipiteen ja muotoilla perustelut selkeästi ja sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.	Oppilas pystyy hyvin esittämään perustellun mielipiteensä konkreettisista aiheista <i>ohjatusti</i> ; oppilas pystyy hyvin argumentoimaan puolesta ja vastaan sekä muotoilemaan perustelut selkeästi, koherentisti ja sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.	Oppilas pystyy hyvin esittämään perustellun mielipiteensä erilaisista aiheista <i>itsenäisesti</i> ; oppilas pystyy hyvin argumentoimaan eri näkökulmista sekä muotoilemaan perustelut selkeästi, koherentisti, jäsennellysti ja sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.
	K4 Tulkitseminen T1,4,5,6,12,14,15	Oppilas pystyy hyvin tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä <i>opettajan ohjaamana</i> .	Oppilas pystyy hyvin tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä <i>ohjatusti</i> ; oppilas pystyy huomaamaan tekstin tavoitteen ja tekee johtopäätöksiä tekstihavaintojen perusteella.	Oppilas pystyy hyvin tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä <i>itsenäisesti</i> ; oppilas pystyy hyvin huomaamaan tekstin tavoitteen ja tekee johtopäätöksiä tekstihavaintojen perusteella sekä osoittaa kriittisyyttä.
	K5 Sisältöosaaminen T57,8,9,10,11,12	Oppilas hallitsee hyvin tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja peruskäsitteet.	Oppilas hallitsee hyvin tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja käsitteet ja pystyy opettajan ohjaamana soveltamaan niitä myös muihin tiedonaloihin (kuten historiaan, filosofiaan jne.).	Oppilas hallitsee hyvin tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja käsitteet, osaa itsenäisesti soveltaa niitä myös muihin tiedonaloihin (kuten historiaan, filosofiaan jne.).
	K6 Kielitietoisuus T1,3,5,7,8,10,11,15	Oppilas pystyy opettajan ohjaamana analysoimaan hyvin tekstin piirteitä, kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon pohjalta ja opettajan ohjaamana tuottaa hyvin itsenäisiä tekstejä, joiden aiheet liittyvät omaan elämänpiiriin.	Oppilas pystyy ohjeen mukaan analysoimaan hyvin tekstin piirteitä, kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon pohjalta tuottaa hyvin erilaisia itsenäisiä tekstejä.	Oppilas pystyy itsenäisesti analysoimaan tekstin piirteitä hyvin , kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa tuottaa hyvin laajan kirjon itsenäisiä tekstejä.
	K7	Oppilas pystyy hyvin opettajan	Oppilas pystyy hyvin ohjeen mukaan	Oppilas pystyy itsenäisesti pohdiskелеmaan

	Kriittinen ajattelu T2,5,8,10,14	ohjaamana pohdiskелеmaan omaan elämänpäiriin liittyviä aiheita ja kertomaan johtopäätöksistään ja niiden perusteluista.	pohdiskелеmaan tavanomaisia aiheita ja kertomaan johtopäätöksistään ja niiden perusteluista.	ympäriivään todellisuuteen liittyviä aiheita hyvin ja kertomaan johtopäätöksistään, niiden perusteluista ja niihin päätyemisestä.
	Vain suullista osaamista varten			
	Suullinen ilmaisu T1,2,3,7,8	Oppilas pystyy hyvin pitämään vuosiluokalla S3 konkreettisen tehtävänannon mukaisen puheenvuoron, joka liittyy omaan elämänpäiriin. Oppilas pystyy konkreettisesti tilanteessa kommunikoiamaan hyvin ja aloittamaan keskustelun. Hän käyttää tarkoituksenmukaista ja monipuolista kieltä ja tilanteeseen sopivaa rekisteriä.	Oppilas pystyy hyvin pitämään vuosiluokalla S5 selkeästi määritellyn ja työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisen puheenvuoron. Oppilas pystyy kommunikoiamaan ja aloittamaan tehtävään liittyvän keskustelun. Hän käyttää tarkoituksenmukaista ja monipuolista kieltä ja tilanteeseen sopivaa rekisteriä.	Oppilas pystyy hyvin pitämään vuosiluokalla S7 moniosaisesta tehtävänannosta itsenäisesti hyvin rakennetun puheenvuoron. Oppilas pystyy kommunikoiamaan ja aloittamaan keskustelun hyvin erilaisissa konteksteissa. Hän osaa hyvin muodostaa lausekokonaisuuksia ja käyttää rekisteriin ja tyyliin sopivaa sanastoa.
D 6.0–6.9 satisfactory tydyttävä	K1 Lukeminen T4, 5, 6,12,13,14,15	Oppilas osoittaa tydyttävää tekstien ymmärtämistä; oppilas pystyy tydyttävästi tunnistamaan ja käyttämään olennaista tietoa, myös tärkeitä yksityiskohtia <i>opettajan ohjaamana</i> .	Oppilas osoittaa tydyttävää tekstien ymmärtämistä; oppilas pystyy tydyttävästi tunnistamaan, käyttämään ja analysoimaan olennaista tietoa, myös tärkeitä yksityiskohtia <i>ohjatusti</i> .	Oppilas osoittaa tydyttävää tekstien ymmärtämistä; oppilas pystyy tydyttävästi tunnistamaan, käyttämään ja analysoimaan olennaista tietoa, myös tärkeitä yksityiskohtia <i>itsenäisesti</i> .
	K2 Kirjoittaminen T7,8,9,10	Oppilas pystyy tydyttävästi tuottamaan työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisesti jäsenneilyjä (kertovia, kuvaavia ja ohjaavia) tekstejä, jotka liittyvät <i>omaan elämänpäiriin, opettajan ohjaamana</i> ; oppilas osaa tydyttävästi muodostaa lauseita ja	Oppilas pystyy tydyttävästi tuottamaan työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisesti jäsenneilyjä (kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja kantaa ottavia) tekstejä, jotka ottavat huomioon kontekstin, <i>ohjatusti</i> ; oppilas osaa tydyttävästi muodostaa lauseita ja käyttää	Oppilas pystyy tydyttävästi tuottamaan annetun tehtävänannon mukaisesti jäsenneilyjä (kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia) tekstejä, jotka ottavat huomioon kontekstin, <i>itsenäisesti</i> ; oppilas osaa tydyttävästi muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin

		käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa, rekisteriä ja hallitsee yleiskielen, vaikka virheitä voi olla.	tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa, rekisteriä ja hallitsee yleiskielen, vaikka virheitä voi olla.	sopivaa sanastoa, rekisteriä, tyyliä ja hallitsee yleiskielen, vaikka virheitä voi olla.
	K3 Argumentoiminen T1,2,5,6,7,8,14,15	Oppilas pystyy tydyttävästi esittämään perustellun mielipiteensä omaan elämänpäiiriin liittyvistä aiheista <i>opettajan ohjaamana</i> ; oppilas osaa tydyttävästi esittää oman mielipiteen ja muotoilla perustelut selkeästi ja sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.	Oppilas pystyy tydyttävästi esittämään perustellun mielipiteensä konkreettisista aiheista <i>ohjatusti</i> ; oppilas pystyy tydyttävästi argumentoimaan puolesta ja vastaan sekä muotoilemaan perustelut selkeästi, koherentisti ja sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.	Oppilas pystyy tydyttävästi esittämään perustellun mielipiteensä erilaisista aiheista <i>itsenäisesti</i> ; oppilas pystyy tydyttävästi argumentoimaan eri näkökulmista sekä muotoilemaan perustelut selkeästi, koherentisti, jäsennellysti ja sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.
	K4 Tulkitseminen T1,4,5,6,12,14, 15	Oppilas pystyy tydyttävästi tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä <i>opettajan ohjaamana</i> .	Oppilas pystyy tydyttävästi tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä <i>ohjatusti</i> ; oppilas pystyy huomaamaan tekstin tavoitteen ja tekee johtopäätöksiä tekstihavaintojen perusteella.	Oppilas pystyy tydyttävästi tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä <i>itsenäisesti</i> ; oppilas pystyy tydyttävästi huomaamaan tekstin tavoitteen ja tekee johtopäätöksiä tekstihavaintojen perusteella sekä osoittaa kriittisyyttä.
	K5 Sisältöosaaminen T5,7,8,9,10,11,12	Oppilas hallitsee tydyttävästi tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja peruskäsitteet.	Oppilas hallitsee tydyttävästi tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja käsitteet ja pystyy opettajan ohjaamana soveltamaan niitä myös muihin tiedonaloihin (kuten historiaan, filosofiaan jne.).	Oppilas hallitsee tydyttävästi tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja käsitteet, osaa itsenäisesti soveltaa niitä myös muihin tiedonaloihin (kuten historiaan, filosofiaan jne.).
	K6 Kielitietoisuus T1,3,5,7,8,10,11, 15	Oppilas pystyy opettajan ohjaamana analysoimaan tydyttävästi tekstin piirteitä, kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon pohjalta ja opettajan ohjaamana tuottaa tydyttävästi itsenäisiä tekstejä, joiden	Oppilas pystyy ohjeen mukaan analysoimaan tydyttävästi tekstin piirteitä, kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon pohjalta tuottaa tydyttävästi erilaisia itsenäisiä tekstejä.	Oppilas pystyy itsenäisesti analysoimaan tekstin piirteitä tydyttävästi , kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa tuottaa tydyttävästi laajan kirjon itsenäisiä tekstejä.

		aiheet liittyvät omaan elämänpiiriin.		
	K7 Kriittinen ajattelu T2,5,8,10,14	Oppilas pystyy tydyttävästi opettajan ohjaamana pohdiskelemaan omaan elämänpiiriin liittyviä aiheita ja kertomaan johtopäätöksistään ja niiden perusteluista.	Oppilas pystyy tydyttävästi ohjeen mukaan pohdiskelemaan tavanomaisia aiheita ja kertomaan johtopäätöksistään ja niiden perusteluista.	Oppilas pystyy itsenäisesti pohdiskelemaan ympäröivään todellisuuteen liittyviä aiheita tydyttävästi ja kertomaan johtopäätöksistään, niiden perusteluista ja niihin päätymisestä.
Vain suullista ilmaisu varten				
	Suullinen ilmaisu T1,2,3,7,8	Oppilas pystyy tydyttävästi pitämään vuosiluokalla S3 konkreettisen tehtävänannon mukaisen puheenvuoron, joka liittyy omaan elämänpiiriin. Oppilas pystyy konkreettisesti tilanteessa kommunikoidaan tydyttävästi ja aloittamaan keskustelun. Hän käyttää tarkoituksenmukaista kieltä.	Oppilas pystyy tydyttävästi pitämään vuosiluokalla S5 selkeästi määritellyn ja työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisen puheenvuoron. Oppilas pystyy kommunikoidaan ja aloittamaan tehtävään liittyvän keskustelun. Hän käyttää tarkoituksenmukaista kieltä.	Oppilas pystyy tydyttävästi pitämään vuosiluokalla S7 moniosaisesta tehtävänannosta itsenäisesti tyydyttävästi rakennetun puheenvuoron. Oppilas pystyy kommunikoidaan ja aloittamaan keskustelun tydyttävästi erilaisissa konteksteissa. Hän osaa tydyttävästi muodostaa lausekokonaisuuksia ja käyttää rekisteriin ja tyyliin sopivaa sanastoa.
E 5.0–5.9 sufficient välttävä	K1. Lukeminen T4, 5, 6,12,13,14,15	Oppilas osoittaa välttävää tekstien ymmärtämistä: oppilas pystyy välttävästi tunnistamaan ja käyttämään olennaista tietoa <i>opettajan ohjaamana (under the teacher's guidance)</i> .	Oppilas osoittaa välttävää tekstien ymmärtämistä: oppilas pystyy välttävästi tunnistamaan, käyttämään ja analysoimaan olennaista tietoa <i>ohjatusti (with instruction)</i> .	Oppilas osoittaa välttävää tekstien ymmärtämistä: oppilas pystyy välttävästi tunnistamaan, käyttämään ja analysoimaan olennaista tietoa <i>itsenäisesti (without further instruction)</i> .
	K2 Kirjoittaminen T7,8,9,10	Oppilas pystyy välttävästi tuottamaan työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisesti jäsenneiltyjä (kertovia, kuvaavia ja ohjaavia) tekstejä, jotka liittyvät <i>omaan elämänpiiriin, opettajan ohjaamana</i> ; oppilas osaa välttävästi muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin	Oppilas pystyy välttävästi tuottamaan työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisesti jäsenneiltyjä (kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja kantaa ottavia) tekstejä, jotka ottavat huomioon kontekstin, <i>ohjatusti</i> ; oppilas osaa välttävästi muodostaa lauseita ja käyttää	Oppilas pystyy välttävästi tuottamaan annetun tehtävänannon mukaisesti jäsenneiltyjä (kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia) tekstejä, jotka ottavat huomioon kontekstin, <i>itsenäisesti</i> ; oppilas osaa välttävästi muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa

		sopivaa sanastoa, rekisteriä ja hallitsee yleiskielen perusteet, vaikka ilmaisu voi olla niukkaa ja virheitä voi olla melko paljon.	tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa ja hallitsee yleiskielen perusteet, vaikka ilmaisu voi olla niukkaa ja virheitä voi olla melko paljon.	sanastoa, tyyliä ja hallitsee yleiskielen perusteet, vaikka ilmaisu voi olla niukkaa ja virheitä voi olla melko paljon. Oppilaalla ei ole selvää käsitystä sopivasta rekisteristä.
	K3 Argumentoiminen T1,2,5,6,7,8,14,15	Oppilas pystyy välttävästi esittämään perustellun mielipiteensä omaan elämänpiiriin liittyvistä aiheista <i>opettajan ohjaamana</i> ; oppilas osaa välttävästi esittää oman mielipiteen ja muotoilla perustelut selkeästi ja sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.	Oppilas pystyy välttävästi esittämään perustellun mielipiteensä konkreettisista aiheista <i>ohjatusti</i> ; oppilas pystyy välttävästi argumentoimaan puolesta ja vastaan sekä muotoilemaan perustelut selkeästi, koherentisti ja sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.	Oppilas pystyy välttävästi esittämään perustellun mielipiteensä erilaisista aiheista <i>itsenäisesti</i> ; oppilas pystyy välttävästi argumentoimaan eri näkökulmista sekä muotoilemaan perustelut selkeästi, koherentisti, jäsennellysti ja sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.
	K4 Tulkitseminen T1,4,5,6,12,14, 15	Oppilas pystyy välttävästi tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä <i>opettajan ohjaamana</i> .	Oppilas pystyy välttävästi tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä <i>ohjatusti</i> ; oppilas pystyy huomaamaan tekstin tavoitteen ja tekee johtopäätöksiä tekstihavaintojen perusteella.	Oppilas pystyy välttävästi tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä <i>itsenäisesti</i> ; oppilas pystyy välttävästi huomaamaan tekstin tavoitteen ja tekee johtopäätöksiä tekstihavaintojen perusteella sekä osoittaa kriittisyyttä.
	K5 Sisältöosaaminen T57,8,9,10,11,12	Oppilas hallitsee välttävästi tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja peruskäsitteet.	Oppilas hallitsee välttävästi tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja käsitteet ja pystyy opettajan ohjaamana soveltamaan niitä myös muihin tiedonaloihin (kuten historiaan, filosofiaan jne.).	Oppilas hallitsee välttävästi tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja käsitteet, osaa itsenäisesti soveltaa niitä myös muihin tiedonaloihin (kuten historiaan, filosofiaan jne.).
	K6 Kielitietoisuus T1,3,5,7,8,10,11, 15	Oppilas pystyy opettajan ohjaamana analysoimaan välttävästi tekstin piirteitä, kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon pohjalta ja	Oppilas pystyy ohjeen mukaan analysoimaan välttävästi tekstin piirteitä, kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon pohjalta	Oppilas pystyy itsenäisesti analysoimaan tekstin piirteitä välttävästi , kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa tuottaa välttävästi laajan kirjon itsenäisiä tekstejä.

		opettajan ohjaamana tuottaa välttävästi itsenäisiä tekstejä, joiden aiheet liittyvät omaan elämänpiiriin.	tuottaa välttävästi erilaisia itsenäisiä tekstejä.	
	K7 Kriittinen ajattelu T2,5,8,10,14	Oppilas pystyy välttävästi opettajan ohjaamana pohdiskelemaan omaan elämänpiiriin liittyviä aiheita ja kertomaan johtopäätöksistään ja niiden perusteluista.	Oppilas pystyy välttävästi ohjeen mukaan pohdiskelemaan tavanomaisia aiheita ja kertomaan johtopäätöksistään ja niiden perusteluista.	Oppilas pystyy itsenäisesti pohdiskelemaan ympäröivään todellisuuteen liittyviä aiheita välttävästi ja kertomaan johtopäätöksistään, niiden perusteluista ja niihin päätyemisestä.
Vain suullista ilmaisua varten				
	Suullinen ilmaisu T1,2,3,7,8	Oppilas pystyy välttävästi pitämään vuosiluokalla S3 konkreettisen tehtävänannon mukaisen puheenvuoron, joka liittyy omaan elämänpiiriin. Oppilas pystyy konkreettisesti tilanteessa kommunikoidaan välttävästi ja aloittamaan keskustelun. Hän käyttää tarkoituksenmukaista vaikkakin ilmaisultaan niukkaa kieltä.	Oppilas pystyy välttävästi pitämään vuosiluokalla S5 selkeästi määritellyn ja työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisen puheenvuoron. Oppilas pystyy kommunikoidaan ja aloittamaan tehtävään liittyvän keskustelun välttävästi . Hän käyttää tarkoituksenmukaista vaikkakin ilmaisultaan niukkaa kieltä.	Oppilas pystyy välttävästi pitämään vuosiluokalla S7 moniosaisesta tehtävänannosta itsenäisesti välttävästi rakennetun puheenvuoron. Oppilas pystyy kommunikoidaan ja aloittamaan keskustelun välttävästi erilaisissa konteksteissa. Hän käyttää tarkoituksenmukaista vaikkakin ilmaisultaan niukkaa kieltä. Opiskelija kuitenkin ei osoita selvää ymmärrystä sopivasta rekisteristä.
F 3.0–4.9 Failed (weak) heikko	K1 Lukeminen T4, 5, 6,12,13,14,15	Oppilas osoittaa heikkoa tekstien ymmärtämistä; oppilas pystyy vain heikosti tunnistamaan ja käyttämään olennaista tietoa, vaikka <i>opettaja on antanut lisäohjausta</i> .	Oppilas osoittaa heikkoa tekstien ymmärtämistä; oppilas pystyy vain heikosti tunnistamaan, käyttämään ja analysoimaan olennaista tietoa, <i>vaikka on saanut lisäohjeita</i> .	Oppilas osoittaa heikkoa tekstien ymmärtämistä; oppilas pystyy heikosti tunnistamaan, käyttämään ja analysoimaan olennaista tietoa.

	<p>K2 Kirjoittaminen</p> <p>T7,8,9,10</p>	<p>Oppilas pystyy vain heikosti tuottamaan työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisesti jäsenneilyjä (kertovia, kuvaavia ja ohjaavia) tekstejä, jotka liittyvät omaan elämänpiiriin, <i>vaikka opettaja on antanut lisäohjausta</i>; oppilas osaa heikosti muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa, rekisteriä ja hallitsee heikosti yleiskielen, ja virheitä voi esiintyä.</p>	<p>Oppilas pystyy vain heikosti tuottamaan työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisesti jäsenneilyjä (kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja kantaa ottavia) tekstejä, jotka ottavat huomioon kontekstin, <i>vaikka on saanut lisäohjeita</i>; oppilas osaa heikosti muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa, rekisteriä ja hallitsee heikosti yleiskielen, ja virheitä voi esiintyä.</p>	<p>Oppilas pystyy heikosti tuottamaan annetun tehtävänannon mukaisesti jäsenneilyjä (kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia) tekstejä, jotka ottavat huomioon kontekstin, <i>itsenäisesti</i>; oppilas osaa heikosti muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa ja tyyliä, sekä yleiskielen hallinnassa on vaikeuksia. Oppilaalla ei ole käsitystä sopivasta rekisteristä.</p>
	<p>K3 Argumentoiminen</p> <p>T1,2,5,6,7,8,14,15</p>	<p>Oppilas pystyy vain heikosti esittämään perustellun mielipiteensä omaan elämänpiiriin liittyvistä aiheista, <i>vaikka opettaja on antanut lisäohjausta</i>; oppilas osaa heikosti esittää oman mielipiteen ja muotoilla perustelut selkeästi ja sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.</p>	<p>Oppilas pystyy vain heikosti esittämään perustellun mielipiteensä konkreettisista aiheista, <i>vaikka on saanut lisäohjeita</i>; oppilas pystyy heikosti argumentoimaan puolesta ja vastaan sekä heikosti muotoilemaan selkeät ja koherentit perustelut, ja ilmaisukeinojen käytössä on vaikeuksia.</p>	<p>Oppilas pystyy heikosti esittämään perustellun mielipiteensä erilaisista aiheista <i>itsenäisesti</i>; oppilas pystyy heikosti argumentoimaan eri näkökulmista sekä heikosti muotoilemaan selkeät, koherentit ja jäsenneilyt perustelut, ja sopivien ilmaisukeinojen käytössä on vaikeuksia.</p>
	<p>K4 Tulkitseminen</p> <p>T1,4,5,6,12,14, 15</p>	<p>Oppilas pystyy vain heikosti tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä, <i>vaikka opettaja on antanut lisäohjausta</i>.</p>	<p>Oppilas pystyy heikosti tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä, <i>vaikka on saanut lisäohjeita</i>; oppilaalla on vaikeuksia huomata tekstin tavoite ja tehdä johtopäätöksiä tekstihavaintojen perusteella.</p>	<p>Oppilas pystyy heikosti tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä itsenäisesti; oppilas pystyy heikosti huomaamaan tekstin tavoitteen, ja hänellä on vaikeuksia tehdä johtopäätöksiä tekstihavaintojen perusteella tai osoittaa kriittisyyttä.</p>
	<p>K5 Sisältöosaaminen</p>	<p>Oppilas hallitsee vain heikosti tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon</p>	<p>Oppilas hallitsee heikosti tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja käsitteet, ja hänellä</p>	<p>Oppilas hallitsee heikosti tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja käsitteet, ja hänellä on vaikeuksia</p>

	T57,8,9,10,11,12	tarkastelutavat ja peruskäsitteet.	on vaikeuksia soveltaa niitä myös muihin tiedonaloihin (kuten historiaan, filosofiaan jne.), <i>vaikka on saanut lisäohjausta.</i>	<i>itsenäisesti</i> soveltaa niitä myös muihin tiedonaloihin (kuten historiaan, filosofiaan jne.).
	K6 Kielitietoisuus T1,3,5,7,8,10,11,15	Oppilas pystyy analysoimaan vain heikosti tekstin piirteitä, kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon pohjalta, <i>vaikka opettaja on antanut lisäohjausta.</i> Oppilas tuottaa heikosti itsenäisiä tekstejä, joiden aiheet liittyvät omaan elämänpiiriin.	Oppilas pystyy ohjeen mukaan analysoimaan vain heikosti tekstin piirteitä, kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon pohjalta tuottaa heikosti erilaisia itsenäisiä tekstejä, <i>vaikka on saanut lisäohjeita.</i>	Oppilas pystyy <i>itsenäisesti</i> analysoimaan tekstin piirteitä heikosti , kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa tuottaa heikosti laajan kirjon itsenäisiä tekstejä.
	K7 Kriittinen ajattelu T2,5,8,10,14	Oppilas pystyy vain heikosti pohdiskelemaan omaan elämänpiiriin liittyviä aiheita ja kertomaan johtopäätöksistään ja niiden perusteluista, <i>vaikka opettaja on antanut lisäohjausta.</i>	Oppilas pystyy heikosti ohjeen mukaan pohdiskelemaan tavanomaisia aiheita tai kertomaan johtopäätöksistään ja niiden perusteluista, <i>vaikka on saanut lisäohjeita.</i>	Oppilas pystyy <i>itsenäisesti</i> pohdiskelemaan ympäröivään todellisuuteen liittyviä aiheita heikosti , ja hänellä on vaikeuksia kertoa johtopäätöksistään, niiden perusteluista ja niihin päätymisestä.
Vain suullista ilmaisu varten				
	Suullinen ilmaisu T1,2,3,7,8	Oppilas pystyy heikosti pitämään vuosiluokalla S3 konkreettisen tehtävänannon mukaisen puheenvuoron, joka liittyy omaan elämänpiiriin. Oppilas pystyy konkreettisessa tilanteessa heikosti kommunikoidaan ja aloittamaan keskustelun. Hänen ilmaisunsa on niukkaa.	Oppilas pystyy heikosti pitämään vuosiluokalla S5 selkeästi määritellyn ja työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisen puheenvuoron. Oppilas pystyy kommunikoidaan ja aloittamaan tehtävään liittyvän keskustelun heikosti . Hänen ilmaisunsa on niukkaa.	Oppilas pystyy heikosti pitämään vuosiluokalla S7 moniosaisesta tehtävänannosta itsenäisesti rakennetun puheenvuoron. Oppilas pystyy kommunikoidaan ja aloittamaan keskustelun heikosti erilaisissa konteksteissa. Hänen ilmaisunsa on niukkaa. Opiskelija ei osoita ymmärrystä sopivasta rekisteristä.

FX 0–2.9 Failed (very weak) erittäin heikko	K1 Lukeminen T4, 5, 6,12,13,14,15	Oppilas ei osoita tekstien ymmärtämistä; oppilas ei pysty tunnistamaan olennaista tietoa, <i>vaikka opettaja on antanut lisäohjausta.</i>	Oppilas ei osoita tekstien ymmärtämistä; oppilas ei pysty tunnistamaan olennaista tietoa, <i>vaikka on saanut lisäohjeita.</i>	Oppilas ei osoita tekstien ymmärtämistä; oppilas ei pysty tunnistamaan olennaista tietoa.
	K2 Kirjoittaminen T7,8,9,10	Oppilas ei pysty tuottamaan tehtävänannon mukaisesti (kertovia, kuvaavia ja ohjaavia) tekstejä, <i>vaikka opettaja on antanut lisäohjausta</i> ; oppilas ei osaa muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa, rekisteriä eikä hallitse yleiskielen normeja.	Oppilas ei pysty tuottamaan tehtävänannon mukaisesti (kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja kantaa ottavia) tekstejä, jotka ottavat huomioon kontekstin, <i>vaikka on saanut lisäohjeita</i> ; oppilas ei osaa muodostaa lauseita tai käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa ja rekisteriä, eikä hallitse yleiskielen normeja.	Oppilas ei pysty itsenäisesti tuottamaan tehtävänannon mukaisesti jäsenneltyjä (kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia) tekstejä, jotka ottavat huomioon kontekstin; oppilas ei osaa muodostaa lauseita tai käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa, rekisteriä ja tyyliä, eikä hän hallitse yleiskielen normeja.
	K3 Argumentoiminen T1,2,5,6,7,8,14,15	Oppilas ei pysty esittämään perusteltua mielipidettään omaan elämänpiiriin liittyvistä aiheista, <i>vaikka opettaja on antanut lisäohjausta</i> ; oppilas ei osaa esittää omaa mielipidettään ja muotoilla perusteluja selkeästi tai sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.	Oppilas ei pysty esittämään perusteltua mielipidettään konkreettisista aiheista, <i>vaikka on saanut lisäohjeita</i> ; oppilas ei pysty argumentoimaan puolesta ja vastaan tai muotoilemaan selkeitä ja koherentteja perusteluja, ja ilmaisukeinojen käytössä on vaikeuksia.	Oppilas ei pysty esittämään perusteltua mielipidettään erilaisista aiheista itsenäisesti; oppilas ei pysty argumentoimaan eri näkökulmista tai muotoilemaan selkeitä, koherentteja ja jäsenneltyjä perusteluja, ja ilmaisukeinojen käytössä on vaikeuksia.
	K4 Tulkitseminen T1,4,5,6,12,14, 15	Oppilas ei pysty tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä, <i>vaikka opettaja on antanut lisäohjausta.</i>	Oppilas ei pysty tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä, <i>vaikka on saanut lisäohjeita</i> ; oppilas ei pysty huomaamaan tekstin tavoitetta tai tekemään johtopäätöksiä tekstihavaintojen perusteella.	Oppilas ei pysty tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä <i>itsenäisesti</i> ; oppilas ei pysty huomaamaan tekstin tavoitetta tai tekemään johtopäätöksiä tekstihavaintojen perusteella tai osoittamaan kriittisyyttä.
	K5 Sisältöosaaminen	Oppilas ei hallitse tärkeimpiä	Oppilas ei hallitse tärkeimpiä	Oppilas ei hallitse tärkeimpiä kirjallisuuden

	T5, 8,10,11,12	kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutapoja ja peruskäsitteitä.	kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutapoja ja käsitteitä eikä pysty soveltamaan niitä muihin tiedonaloihin (kuten historiaan, filosofiaan jne.), <i>vaikka on saanut lisäohjeita.</i>	ja kielitiedon tarkastelutapoja tai käsitteitä, eikä osaa itsenäisesti soveltaa niitä muihin tiedonaloihin (kuten historiaan, filosofiaan jne.).
	K6 Kielitietoisuus T1,3,5,7,8,10,11,15	Oppilas ei pysty analysoimaan tekstin piirteitä, kuten sisältöä ja viestivyyttä, eikä osaa työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon pohjalta tuottaa itsenäisiä tekstejä, joiden aiheet liittyvät omaan elämänpiiriin, <i>vaikka opettaja on antanut lisäohjausta.</i>	Oppilas ei pysty analysoimaan tekstin piirteitä, kuten sisältöä ja viestivyyttä, eikä osaa työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon pohjalta tuottaa erilaisia omia tekstejä, <i>vaikka on saanut lisäohjeita.</i>	Oppilas ei pysty itsenäisesti analysoimaan tekstin piirteitä, kuten sisältöä ja viestivyyttä, eikä osaa tuottaa laajaa kirjoa omia tekstejä.
	K7 Kriittinen ajattelu T2,5,8,10,14	Oppilas ei pysty pohdiskelemaan omaan elämänpiiriin liittyviä aiheita ja kertomaan johtopäätöksistään tai niiden perusteluista, <i>vaikka opettaja on antanut lisäohjausta.</i>	Oppilas ei pysty pohdiskelemaan tavanomaisia aiheita ja kertomaan johtopäätöksistään tai niiden perusteluista, <i>vaikka on saanut lisäohjeita.</i>	Oppilas ei pysty itsenäisesti pohdiskelemaan ympäröivään todellisuuteen liittyviä aiheita tai kertomaan johtopäätöksistään, niiden perusteluista ja niihin päätymisestä.
	Vain suullista ilmaisua varten			
	Suullinen ilmaisu T1,2,3,7,8	Oppilas ei pysty pitämään vuosiluokalla S3 konkreettisen tehtävänannon mukaista puheenvuoroa, joka liittyy omaan elämänpiiriin. Oppilas ei pysty konkreettisessa tilanteessa kommunikoidaan tai aloittamaan keskustelua. Hänen ilmaisunsa on olematonta.	Oppilas ei pysty pitämään vuosiluokalla S5 selkeästi määritellyn ja työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaista puheenvuoroa. Oppilas ei pysty kommunikoidaan tai aloittamaan tehtävään liittyvää keskustelua. Hänen ilmaisunsa on olematonta.	Oppilas ei pysty pitämään vuosiluokalla S7 moniosaisesta tehtävänannosta <i>itsenäisesti</i> rakennettua puheenvuoroa. Oppilas ei pysty kommunikoidaan tai aloittamaan keskustelua erilaisissa konteksteissa. Hänen ilmaisunsa on olematonta. Opiskelija ei osoita ymmärrystä sopivasta rekisteristä.

LIITE 4: EB kokeen suullisen kokeen arviointitaulukko (L1 ja L1 Advanced)

	Sisällön hallinta ja tekstin tulkitseminen	Kieli, ilmaisu ja vuorovaikutus
erinomainen 10-9	<p>Kokelas pystyy esittämään tekstistä vaikuttavan ja monipuolisen tulkinnan tehtävänannon mukaisesti.</p> <p>Kokelas on ymmärtänyt tekstin eri vivahteineen. Hän pystyy keskustelussa liittämään tekstin vaikeuksista laajempiin yhteyksiin ja huomaamaan mahdollisia intertekstuaalisia viittauksia. Hän onnistuu esittämään tekstistä oman kokonaisnäkemyksensä.</p> <p>Kokelas viittaa tekstiin erinomaisesti.</p> <p>Päätelmät on perusteltu vakuuttavasti täsmällisten, osuvien ja oivaltavien teksti- ja kontekstihavaintojen avulla. Käsitteitä on käytetty asiantuntevasti.</p>	<p>Kokelaan puheenvuoro on rakenteeltaan selkeä ja ehyt kokonaisuus.</p> <p>Kokelas käyttää vivahteikasta ja täsmällistä kieltä. Yleispuhekielen hallinta on erinomaista.</p> <p>Kokelaan vuorovaikutustaidot ovat erinomaiset: puheenvuorot sopivat kontekstiin ja kokelas ottaa huomioon vastaanottajat.</p>
erittäin hyvä 8,9-8	<p>Tehtävänanto täyttyy erittäin hyvin. Kokelaan kommentointi on hallittua ja perusteltua tekstin tulkintaa.</p> <p>Kokelas viittaa tekstiin erittäin hyvin.</p> <p>Kokelas on ymmärtänyt tekstin kattavasti, ja olennaiset kohdat nousevat esille hänen tulkinnassaan.</p> <p>Keskustelu osoittaa tekstilajien tuntemusta ja kykyä monipuoliseen pohdintaan.</p> <p>Päätelmät ovat uskottavia, ja ne yhdistetään tarkoituksenmukaisesti monipuolisiin teksti- ja kontekstihavaintoihin. Käsitteitä on käytetty asianmukaisesti.</p>	<p>Kokelaan puheenvuoro etenee loogisesti.</p> <p>Kokelas käyttää täsmällistä kieltä ja hallitsee yleispuhekielen käytön erittäin hyvin.</p> <p>Kokelaan vuorovaikutustaidot ovat erittäin hyvät: kokelas osoittaa ottavansa huomioon vastaanottajat.</p>
hyvä	<p>Kokelas suoriutuu tehtävästä hyvin ja tulkintaa on perusteltu.</p>	<p>Kokelaan puheenvuoro on jäsennelty ja pääosin selkeä.</p>

7,9-7	<p>Viittaukset tekstiin ovat tarkoituksenmukaisia.</p> <p>Kokelas esittää oman tulkinnan tekstistä hyödyntäen apukysymyksiä. Hän pystyy vielä täydentämään kokonaisuutta keskustelun aikana.</p> <p>Kokelas esittää kohtalaisesti olennaisia havaintoja ja käyttää niitä päätelmien perustelemiseen. Hän käyttää sisällön kuvaukseen sopivia käsitteitä useimmiten asianmukaisesti.</p>	<p>Kokelas hallitsee hyvin yleispuhekielen käytön, mutta ilmaisussa voi olla hiottavaa.</p> <p>Kokelaan vuorovaikutustaidot ovat hyvät: kokelas ottaa ajoittain huomioon vastaanottajat.</p>
<p>Tyydyttävä</p> <p>6,9-6</p>	<p>Kokelas selviytyy tehtävästä tyydyttävästi. Hän pyrkii perustelemaan tulkintaansa.</p> <p>Kokelas tekee oman tulkintansa mutta tukeutuu liikaa apukysymyksiin. Oleellinen saattaa jäädä huomiotta tai se ohitetaan sivumennen. Keskustelu ja kysymyksiin vastaaminen ei ole johdonmukaista.</p> <p>Kokelas pyrkii tukemaan tulkintaansa tekstiviittauksilla, mutta useimmiten päätyy vain referoimaan tekstiä.</p> <p>Kokelas yrittää perustella päätelmiään tekstihavainnoin, mutta perustelu voi olla pinnallista tai referoivaa. Käsitteiden valinta tai käyttö voi olla epävarmaa.</p>	<p>Puheenvuoro on osin jäsentymätön.</p> <p>Kokelas hallitsee yleispuhekielen, mutta ilmaisussa voi olla puutteita. Kokelas saa kuitenkin ilmaistua ajatuksensa ymmärrettävästi.</p> <p>Kokelaan vuorovaikutustaidoissa on ongelmia: kokelas ei ota luontevasti huomioon vastaanottajia.</p>
<p>Välttävä</p> <p>5,9-5</p>	<p>Kokelas nostaa tekstistä esiin epäoleellisia asioita ja kokonaismerkitys jää hämäräksi. Keskustelu ei juuri lisää kokelaan ymmärrystä tekstin keinoista tai tarkoituseristä.</p> <p>Kokelas pyrkii esittämään joitakin tekstihavaintoja sanottavansa tueksi.</p> <p>Kokelas tekee tekstistä heikosti perusteltuja päätelmiä. Tulkintavirheitä voi esiintyä. Joitakin tehtävään sopivia käsitteitä on mainittu.</p>	<p>Kokelaan puheenvuoro on hajanainen, mutta hän liittää sen tulkittavaan tekstiin.</p> <p>Kokelas hallitsee yleispuhekieltä, mutta ilmaisussa on puutteita.</p> <p>Kokelas saa kuitenkin pääosin ilmaistua ajatuksensa ymmärrettävästi.</p> <p>Kokelaan vuorovaikutustaidoissa on ongelmia: kokelas ei juurikaan ota huomioon tilannetta ja vastaanottajia.</p>
<p>Heikko</p>	<p>Kokelas on ymmärtänyt tekstin osittain väärin, mikä haittaa tulkintaa.</p>	<p>Kokelas esittää havaintojaan satunnaisessa järjestyksessä.</p>

4,9-3	<p>Keskustelussa paljastuu selkeitä puutteita tekstin ymmärtämisessä.</p> <p>Kokelas tekee tekstistä havaintoja mutta ne eivät etene päätelmiksi. Käsitteiden yhdistäminen havaintoihin on satunnaista, tai ne on ymmärretty enimmäkseen väärin.</p>	<p>Kokelaan yleispuhekielen hallinta on heikkoa. Ilmaisuu on epävarmaa ja puheenvuoron sisältö jää epäselväksi.</p> <p>Kokelaan vuorovaikutustaidoissa on ongelmia: kokelas ei ota huomioon tilannetta ja vastaanottajia.</p>
erittäin heikko 2,9-0	<p>Kokelas on ymmärtänyt tekstin väärin. Keskustelu tyrehtyy johdatteluyrityksistä huolimatta.</p> <p>Kokelaan huomiot tekstistä ovat sattumanvaraisia. Käsitteiden käyttö ei tue tulkintaa, tai niitä käytetään väärin.</p>	<p>Kokelas ei itsenäisesti pysty tuottamaan puheenvuoroa mutta tekee tekstihavaintoja autetusti.</p> <p>Kokelas ei pysty ilmaisemaan ajatuksiaan.</p> <p>Kokelaan vuorovaikutus on välttelevää, eikä kokelas ei ota huomioon tilannetta ja vastaanottajia.</p>
0	<p>Kokelas luovuttaa melkein alkuunsa.</p> <p>Kokelas on vaiti.</p> <p>Kokelas on poissa.</p>	

LIITE 5: EB kokeen kirjallisen kokeen arviointitaulukko (L1 ja L1 Advanced)

	Tehtävänannon noudattaminen	Sisältö ja lukutaidon kokonaiskuva	Päätelmät ja käsitteiden käyttö	Rakenne	Kieli
erinomainen 10-9	Tehtävänanto täyttyy erinomaisesti, mutta suorituksen ei tarvitse olla täydellinen.	Vastaus osoittaa kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon erinomaista hallintaa. Havainnot ovat täsmällisiä ja osuvia.	Päätelmät ovat oivaltavia, ja ne on perusteltu vakuuttavasti teksti- ja kontekstihavaintojen avulla. Käsitteitä on käytetty asiantuntevasti.	Vastaus on selkeä rakenteeltaan sidosteinen, loogisesti etenevä ehyt kokonaisuus. Viittaukset nivoutuvat omaan tekstiin taitavasti. Mahdollinen otsikko on osuva.	Kieli on vivahteikasta ja sananvalinnat osuvia. Teksti on kokonaisuudessaan helppo ymmärtää ja sitä on miellyttävä lukea. Yleiskielen hallinta on erinomaista.
erittäin hyvä 8,9-8	Tehtävänanto täyttyy erittäin hyvin.	Vastaus osoittaa erittäin hyvää erittelevää lukutaitoa ja kriittistä näkemystä. Havainnot ovat monipuolisia.	Päätelmät ovat uskottavia, ja ne yhdistetään tarkoituksenmukaisesti teksti- ja kontekstihavaintoihin. Käsitteitä on käytetty asianmukaisesti.	Vastaus on loogisesti etenevä ja sidosteinen kokonaisuus. Viittaustekniikka on kunnossa, ja viittaukset ovat luontevia. Mahdollinen otsikko on osuva.	Vastaus on sujuva ja helppo ymmärtää. Kielen rakenteet ja yleiskielen normit ovat erittäin hyvin hallinnassa.
hyvä 7,9-7	Tehtävänanto täyttyy hyvin.	Vastaus osoittaa hyvää erittelevän lukutaidon hallintaa. Aineisto on ymmärretty pääosin oikein ja olennaisia havaintoja on	Päätelmiä on perusteltu tekstihavaintojen avulla ja havaintojen yhteys tekstin merkityksiin käy ilmi. Tehtävään sopivia käsitteitä on käytetty	Vastaus on jäsennelty ja selkeä. Viittaukset sujuvat pääosin tarkoituksenmukaisesti. Mahdollinen otsikko on	Vastaus on helppo ymmärtää. Kielen rakenteet ja yleiskielen normit ovat hyvin hallinnassa.

		kohtalaisesti.	pääosin asianmukaisesti.	toimiva.	
tydyttävä 6,9-6	Tehtävänanto täyttyy pääosin.	Vastauksessa on erittelevän lukutaidon merkkejä. Tekstihavainnot ovat kuitenkin pinnallisia tai sisältö voi olla pohjatekstiä referoivaa. Vastauksessa voi olla asiavirheitä.	Päätelmiä on yritetty perustella havainnoin, mutta perustelut voivat jäädä ylimalkaisiksi. Käsitteiden valinta tai käyttö voi olla ontuvaa.	Vastaus on jäsennelty, mutta kappaleiden ja virkkeiden sidoksia voi puuttua. Viittaustekniikkaa on käytetty melko tarkoituksenmukaisesti. Mahdollinen otsikko on tavanomainen.	Vastaus on suhteellisen helppo ymmärtää. Kielen rakenteiden ja yleiskielen normien hallinnassa on satunnaisia puutteita.
välttävä 5,9-5	Tehtävänanto täyttyy osittain. Yhteys tehtävänantoon on havaittavissa.	Vastaus osoittaa peruslukutaidon välttävää hallintaa. Sisältö voi olla pääosin pohjatekstiä toistavaa. Havainnot voivat kuitenkin olla virheellisiä, perustelemattomia tai irrallisia.	Päätelmät ovat yksioikoisia tai heikosti perusteltuja. Tulkintavirheitäkin voi esiintyä. Joitakin tehtävään sopivia käsitteitä on mainittu.	Vastauksen jäsentelyssä on huomauttamista. Viittaustekniikassa on puutteita. Mahdollinen otsikko ei kata tekstiä tai ei vastaa sitä.	Vastauksen keskeinen sisältö on ymmärrettävissä, vaikka vastaus voi paikoin olla vaikeaselkoinen. Kielen rakenteiden ja yleiskielen normien hallinnassa on joitakin selviä puutteita.
heikko 4,9-3	Vastaus ohittaa tehtävänannon.	Peruslukutaitoa on, mutta sisällön ainekset ovat niukat tai virheelliset. Sisältö voi olla pohjatekstin suoraa kopiointia.	Päätelmiä on tehty, mutta ne ovat virheellisiä, perustelemattomia tai epäuskottavia. Käsitteiden yhdistäminen havaintoihin on satunnaista tai ne on ymmärretty osittain väärin.	Vastauksen jäsentelyssä ja viittaustekniikassa on selviä puutteita. Mahdollisen otsikon yhteyttä tekstiin on vaikea hahmottaa.	Vastaus on paikoin vaikeaselkoinen ja viesti välittyy heikosti. Kielen rakenteissa ja normien hallinnassa on monenlaisia puutteita.

<p>erittäin heikko 2,9-0</p>	<p>Kokelas ei ole ymmärtänyt tehtävänantoa.</p> <p>Kirjoittaja ei ole suoriutunut tehtävästä.</p> <p>Tehtävää ei ole alettu suorittaa tai kokelas on syyllistynyt vilppiin.</p>	<p>Aineisto on ymmärretty väärin tai sisällön ainekset ovat erittäin vaatimattomat tai virheelliset ja teksti jää niukaksi.</p> <p>Kirjoittaja ei ole pystynyt ymmärtämään tai tulkitsemaan tekstiä.</p> <p>Tehtävää ei ole alettu suorittaa tai kokelas on syyllistynyt vilppiin.</p>	<p>Kokelas tekee havaintoja, mutta ne eivät etene päätelmiksi. Jokin yksittäinen peruskäsite mainitaan, mutta sitä ei ole käytetty asianmukaisesti tekstin erittelyssä.</p> <p>Päätelmät puuttuvat.</p> <p>Tehtävänannon edellyttämiä käsitteitä ei ole käytetty.</p> <p>Tehtävää ei ole alettu suorittaa tai kokelas on syyllistynyt vilppiin.</p>	<p>Vastauksen jäsentely on heikkoa, ja se haittaa lukemista. Tekstin sidoksisuus on vähäistä. Viittaustekniikka on epämääräistä tai virheellistä.</p> <p>Vastaus ei muodosta kokonaisuutta. Pohjatekstiä ei ole hyödynnetty vastauksessa.</p> <p>Mahdollinen otsikko on harhaanjohtava.</p> <p>Tehtävää ei ole alettu suorittaa tai kokelas on syyllistynyt vilppiin.</p>	<p>Vastausta on vaikea ymmärtää. Vastaustekstissä on paljon selviä puutteita useilla tasoilla niin rakenteissa kuin yleiskielen normien tuntemuksessakin.</p> <p>Kirjoittajan viesti ei välity lukijalle kielivirheiden, sanaston puutteellisuuden tai jonkin muun syyn takia.</p> <p>Tehtävää ei ole alettu suorittaa tai kokelas on syyllistynyt vilppiin.</p>
--	--	---	--	--	---

LIITE 6. Eurooppalaisen ylioppilaskokeen L1-kielen suullinen koe

L1-kielen suullisessa ylioppilaskokeessa

1. arvioidaan kaikkien opetussuunnitelman mukaisten tavoitteiden ja kompetenssien saavuttamista, erityisesti tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä vuorovaikutus- ja ilmaisutaitojen tavoitteiden saavuttamista
2. vastataan annettuun tehtävänantoon, joka voi sisältää 1–2 kysymystä
3. kysymykset perustuvat vuosiluokkien S6 ja S7 aikana käsiteltyyn kirjallisuusteemaan
4. aineistona on 300–350 sanan pituinen tekstikokonaisuus, jossa voi olla fiktiivisiä ja/tai asiatekstejä. Vähimmäismäärää ei tarvitse noudattaa, jos aineistona on runoja.

Suomi L1-kielen ylioppilaskokeen suullinen koe pidetään kahden arvioijan johdolla. Koetilaisuuden aluksi kokelas valitsee satunnaisesti kirjekuoren, joka sisältää kysymyksen tehtävänantoineen. Kysymysvalikoimassa tulee olla kysymyksiä sama määrä kuin kokelaita osallistuu kokeeseen plus viisi kysymystä kuitenkin niin, että kaikkiaan kysymyksiä on enintään 20. Käytetyt kysymykset siirretään sivuun, kunnes jäljellä on vain kolme kysymyksen sisältävää kirjekuorta. Kun jäljellä on vain kolme kirjekuorta, jo kysytyt kysymykset palautetaan takaisin kysymysvalikoimaan ja sekoitetaan käyttämättömien kysymysten kanssa.

Tämän jälkeen kokelas siirtyy valmistautumaan kokeeseen vastaamiseen erilliseen huoneeseen. Valmistelu-aika, joka sisältää kysymyksen valinnan ja siirtymiset, on 20 minuuttia. Koetilanteessa kokelaalla saa olla mukanaan vain kysymyspaperi ja valmistautumisen aikana laatimansa muistiinpanot. Koeaika on 20 minuuttia, jota kokelaan poistuttua seuraa arvioijien 5 minuutin arviointituokio. Kokeen arvioijat voivat esittää tarvittaessa apukysymyksiä.

Suullisen kokeen arviointikriteerit esitellään liitteessä 6.

LIITE 7. Eurooppalaisen ylioppilaskokeen L1-kielen kirjallinen koe

Eurooppa-koulujen ylioppilaskokeita koskevien harmonisointiohjeiden mukaan L1-kielten kirjallisessa ylioppilaskokeessa

1. arvioidaan kaikkia opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja kompetensseja
2. on kaksi tehtävää
3. tehtävät perustuvat 1 000–1 600 sanan aineistoon, joka koostuu sekä fiktiivisistä että asiateksteistä. Vähimmäissanamäärää ei tarvitse noudattaa, jos mukana on runoja.

Kirjallinen koe perustuu vuosiluokkien S6 ja S7 opetussuunnitelmaan. Rakenteeltaan kirjallinen Suomi L1 -koe voi olla kahdentyyppinen:

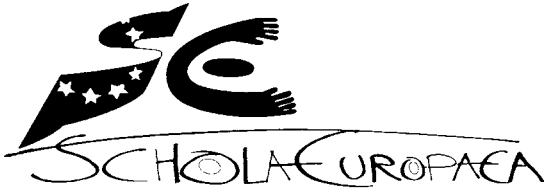
Mallikoe A

1. Aineistona on fiktiivinen teksti (noin 800 sanaa), jonka perusteella tehdään yksi tehtävä: Analysoi ja tulkitse tekstiä. Arvioinnin kohteena ovat kompetenssit *lukeminen, kirjoittaminen, tulkitseminen, sisältöosaaminen, kielitietoisuus ja kriittinen ajattelu.*
 2. Aineistona on muu kuin fiktiivinen teksti (noin 400 sanaa), jonka perusteella tehdään yksi tehtävä: Esittele tekstin näkemyksiä ja erittele sen argumentaatiota sekä kerro oma näkemyksesi aiheesta. Arvioinnin kohteena ovat kompetenssit *lukeminen, kirjoittaminen, argumentoiminen, sisältöosaaminen, kielitietoisuus ja kriittinen ajattelu.*
- 1 ja 2 tehtävän välillä ei välttämättä ole yhteyttä.

Mallikoe B

1. Aineistona on fiktiivinen teksti ja runo (noin 400 + 200 sanaa), joiden perusteella tehdään yksi tehtävä: Tulkitse ja vertaile tekstejä. Näiden kahden tekstin välillä on temaattinen yhteys. Arvioinnin kohteena ovat kompetenssit *lukeminen, kirjoittaminen, tulkitseminen, sisältöosaaminen, kielitietoisuus ja kriittinen ajattelu.*
2. Aineistona on muu kuin fiktiivinen teksti (noin 600 sanaa), jonka perusteella tehdään yksi tehtävä: Esittele tekstin näkemyksiä ja erittele sen argumentaatiota. Arvioinnin kohteena ovat kompetenssit *lukeminen, kirjoittaminen, argumentoiminen, sisältöosaaminen ja kielitietoisuus.*

Kirjallisen kokeen koeaika on 240 min. Kokeen arvioi kaksi arvioijaa, joiden antamien arvosanojen keskiarvo on lopullinen arvosana. Kirjallisen kokeen arviointikriteerit esitellään liitteessä 5.

**EUROOPPALAINEN
YLIOPPILASTUTKINTO 2018
(ESIMERKKI)**

LIITE 8: Mallikokeet

**SUOMI – L1 KIELI
HARMONISOIDUN KOKEEN
ESIMERKKI A
(malli kirjallisesta kokeesta vuodesta
2018 eteenpäin)**

PÄIVÄMÄÄRÄ: pp/kk/vvvv

KOKEEN KESTO:

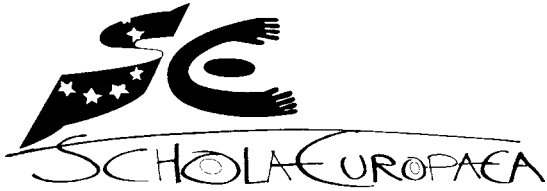
4 TUNTIA (240 MINUUTTIA)

SALLITUT APUVÄLINEET:

Mitään apuvälineitä ei sallita

ERITYISTÄ HUOMIOITAVAA:

Vastaa kaikkiin tehtäviin.

EUROOPPALAINEN YLIOPPILASTUTKINTO 2018 (ESIMERKKI)

TEHTÄVÄ 1.

HELSINKI, SYYSKUU 2008, SIBTAMBAR

ANIS F. JA UHANALAISET PERSIANORAVAT

Hänen koko nimensä on Anis F. Muumin ja joskus perjantaisin, valkoisiin pukeutuessaan, hän näytti omasta mielestään suomalaisten kansallishahmolta, mitä äiti ja isä eivät kyllä ymmärtäneet ollenkaan, sillä heistä nuo suuret valkoiset möhkäleet vaikuttavat vähä-älyisiltä ja itserakkailta. Älkääkä udelko mitä tuo F. tarkoittaa, se on Aniksen toinen nimi josta hän ei oikeastaan pitänyt ollenkaan, mutta se näytti pisteen kanssa kirjoitettuna hyvältä.

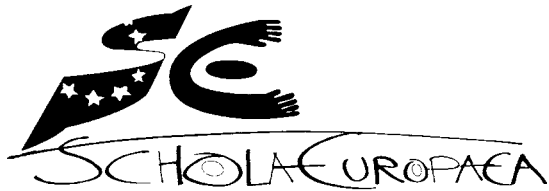
Anis kirjoitti päiväkirjaa ja runoja ja lähetti mielellään pieniä hassuttelevia kirjelappusia kavereilleen koulutunneilla, piirroksin höystettynä. Kuvaamataidon opettaja rohkaisi Anista ja sanoi, että hänessä oli aluillaan pieni pippurinen pilapiirtäjä, mihin Anis vastasi tapansa mukaan, että juuri niin, pieni se oli, eikä se voinut näillä koordinaateilla kovin isoksi kasvaakaan. Anis osoitti kasvojaan ja huiviaan.

Just just joo, nuori opettaja sanoi punastuen niin että Aniksen oli tehnyt mieli lohduttaa: ei se sinun vikasi ole että minun sukunimeni on Muumin ja että tanskalaiset juustot ovat edelleen pannassa Saudi-Arabiassa jonkun piirtäjän päähänpälkähdyksen jäljiltä.

Eniten maailmassa perheensä jälkeen Anis rakasti kirjoittamista, kirjoja ja kiiltäväpaperisia muotilehtiä – onneksi hän ehti ahmia niitä paljon ennen putoamistaan.

Ehti ja ehti. Anis kävi monta kertaa viikossa koulun jälkeen Virtasaaren kirjastossa. Ja veljet myös, Aniksen ikiomat saattajat ja kuiskaten ilmaistuna: perskärpäset. Ne olivat maailman ärsyttävimpiä olentoja, mutta samalla hullunkurisia mörisevässä innostuksessaan joka kohdistui milloin mihinkin. Ne pelasivat ja chattailivat kirjaston tietokoneilla, näpyttelivät pingistä tai nostelivat puntteja kirjaston viereisellä kuntosalilla ja aika helposti unohtivat sisarensa, tai ainakaan eivät tulleet heti tarkistamaan mitä kirjoja tai lehtiä *walaasha* oli lukemassa.

Se oli ollut jo jonkin aikaa koulupäivien jälkeinen sanaton sopimus, tavallaan yhdessä mutta oikeasti erikseen tehtiin asioita joista ei kotona puhuttu. Veljet luulivat että Anis luki koulukirjoja tai hankki lisää tietoa ilmastonmuutoksesta. Isot veljet pitivät pikkusisartaan vähän säälistävänä hupsuna, sillä eihän ketään muuta Koordinaatistossa kiinnostanut luonnonsuojelutouhu. Vaihtoehtoinen elämäntapa? Ei Allahilla ollut vaihtoehtoja. Eikä Muhammad harrastanut kierrätystä, paitsi mitä tuli vaimoihin. Hallahallahalla.

EUROOPPALAINEN YLIOPPILASTUTKINTO 2018 (ESIMERKKI)

40 Ilmasto ja luonto ja kaikki muutokset, niin kuin kaikki muutkin asiat maailmassa olivat
Alla H:n kädessä, eikä siihen ole mitään sanomista, saati lisäämistä. Jos Alla H.
haluaa että Alpit sulavat, Afrikasta tulee iso hiekkalaatikko ja persianoravia ei kohta
enää ole, sitten käy niin. Sitten käy niin: Mahmad Muuminin lempilausahdus. Hyvänä
kakkosena tulee: Kaikki on hyvin niin kuin aina ennenkin on ollut.

45 Mahmad Muumin, pieni ja pulska mies, piti äitinsä sata vuotta sitten virkkaamia
hattuja päässään ja pesi ahkerasti käsiään niin että luut melkein paistoivat. Mahmad
Muumin oli opiston käynyt sähköinsinööri ja arvostettu Koordinaatiston jäsen ja
häneltä kysyttiin silloin tällöin neuvoja erilaisiin kantaväestön asioihin, spelttileivästä
50 lumilautailuun.

Hän ei onnekseen tiennyt että korttelin vaaleaihoiset lapset kutsuivat häntä Ali
Babaksi, yhtä vähän kuin sitä, että hänen vaimoan kutsuttiin Suklaasammakoksi ja
lapsiaan Pohjanpalaneiksi muumeiksi.

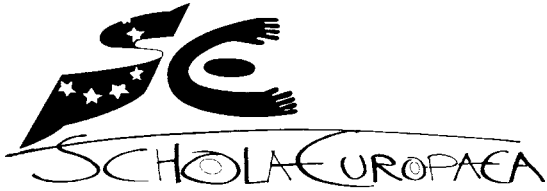
55 Mutta mennään nyt Muuminien perheen eteiseen ja Aniksen juuri esittämään
kysymykseen.

Mahmad Muumin yskiskeli hermostuneena ja varmisti mitä erityistä asiaa tämä
60 yliopiston luento käsitteli ja liittyikö se jotenkin kouluaineisiin, ja miten Kanelin isä oli
järjestänyt sisäänpääsyn, ja kai Kanelin isä tulisi mukaan luennolle. Ja eikö Al Gore
ollut amerikkalainen poliitikko ja mitä Anis ymmärtäisi hänen yliopistopuheestaan?
Oliko Aniksella muka sellaisia englannin kielen taitoja?

65 Tulee mukaan, enkä tiedä miten sai järjestettyä. Napajäiden sulamista. On
amerikkalainen. Opiskelen koulussa englantia, josta minulla on kymppi
todistuksessa, Anis vastasi hiukan hännäten kun laittoi vaivihkaa mustia farkkuja ja
korkeakauluksista mustaa villapaitaa isoon vihreään kangaslaukkuunsa. Isä oli niin
70 epävarma kaikesta kouluun liittyvästä, että Anista vähän säählitti. Anis olisi joskus
halunnut jutella isän kanssa, kertoa mitä kivaa oli milloinkin oppinut ja mitkä asiat
kouluaineissa askarruttivat, ja kuinka mukava uusi luokanopettaja oli, mutta
sellaiseen ei isän kanssa pystynyt. Isä aina keskeytti Aniksen ja muistutti että oli
opiskellut opistossa sähkötutkinnon ja että oli koulutukseensa oikein tyytyväinen,
75 vaikka olikin sittemmin siirtynyt parvekealalle. Tarkemmin sanoen asentamaan
taloyhtiöiden parvekkeille pleksilaseja.

Isä ei pitänyt Aniksen tavasta vastata kaikkeen rimpsuna. *Iga raalli ahow, aabbe!* Jos
minulta kysytään monta kysymystä yhdellä hengenvedolla, minähän vastaan samalla
mitalla, Anis tuiskahti.

80 Napamitätsulamista? isä toisti epäluuloisena. Hän oli usein kaksi tai kolme ajatusta
myöhässä. Hän piti itseään rauhallisena pohdiskelijana, eikä suinkaan hitaana. Anis
oli kärsimätön ja Anista jurppi.

**EUROOPPALAINEN
YLIOPPILASTUTKINTO 2018
(ESIMERKKI)**

85 Ei kai siinä napa...napa... no siinä ollut mitään riisuutumiseen viittaavaa?

Voi ei!

90 Isä aina epäili Aniksen juttuja. Se oli Muuminien perheessä slogan: Anis ja Aniksen
jutut. Aniksella oli todistus täynnä kympejä, ja hän oli kahtena vuonna saanut luokan
stipendin mutta isä oli tuskin vilkaissut koko kevään päätteeksi, mutta isä oli tuskin
vilkaissut koko paperia. Isälle tieto ei ollut maailman kirkastus. On niin paljon
tärkeämpiä asioita kuin faktat. Uskon lujuus esimerkiksi. Onneksi isi oli harras ja
95 pohdiskelleva, myös hajamielinen, ettei sanoisi hiukan unelias, ja tytär tiesi paremmin
kuin hyvin mistä se johtui.

100 Parhaat hetket Aniksen kannalta olivat ne kun isä oli saanut ystäviltaan
pensaalehtiä, joita Anis kutsui saunavihdoiksi, koska ne näyttivät vihdoilta. Isä piti
niiden mausta ja sanoi että ne olivat aikuisten terveellisiä yrttejä. Isä tuli niiden
näkemisestä aina hyvälle tuulelle, puhumattakaan siitä kun sai ensimmäisen lehden
105 suuhunsa. Sen jälkeen: heijaa raukeus. Siis jos totta puhutaan, Aniksen isä oli
pensaapurija. Kuin mikäkin kani. Walt Disney olisi tehnyt Mahmad Muuminista
hahmon galleriaansa.

110 Isä ei yleensäkkään huomannut keskimmäisen tyttärensä vaateoperaatioita, nyt vielä
vähemmän. Isä oli paitsi unelias, myös orastavasti flunssainen, ja vatsaansakin hän
valitti, vatsatauti
oli kulkenut koko perheen läpi Anista lukuun ottamatta, ja lisäksi isän selkää vihloi.
Isä oli altis suostumaan kaikkeen, kunhan pääsi hetkeksi sohvalle makaamaan. Anis
115 kiitti isän parveketöitä ja Suomen syksyisiä viimoja, pikkusisaruksien kotiinkantamia
viruksia ja äidin hankkimaa Hobby Hallin joustinpatjaa.

(875 sanaa)

Anja Snellman, katkelma romaanista
Parvekejumalat (2010)

Tehtävä:

Millainen kuva erilaisuudesta ja ulkopuolisuudesta annetaan *Parvekejumalat*-
romaanikatkelmassa? Millä keinoin kuva luodaan? (50 pistettä)

EUROOPPALAINEN YLIOPPILASTUTKINTO 2018 (ESIMERKKI)

TEHTÄVÄ 2.

Ihmiseksi oppii jo päiväkodissa

Kunpa lapseni mutkaton suhtautuminen kulttuurieroihin jatkuisi koulussa.

PÄIVÄKOTI-IKÄISET lapseni kasvavat toisenlaisessa Suomessa kuin minä. 1980-luvun Lahdessa nimensä tai ulkonäkönsä takia luokasta erottunut sai kyllä kuulla siitä. Minua haukuttiin ”chileläiseksi”, kai siksi, etten ole vaaleatukkainen ja sinisilmäinen suomalainen. Ensimmäiset viralliset pakolaiset olivat tulleet Chilestä Suomeen 1970-luvulla.

Valitettavasti en voi kertoa lapsilleni, että ihmiset elävät nyt sovussa keskenään, kun Suomessa asuu paljon enemmän muista maista ja kulttuureista kotoisin olevia kuin ennen.

Lapselle on vaikea selittää rasismia. ”Jotkut ihmiset ajattelevat olevansa parempia kuin toiset ja kiusaavat”, kerroin viisivuotiaalle, kun menimme rasismia vastustaneeseen Peli poikki -mielenosoitukseen syyskuussa.

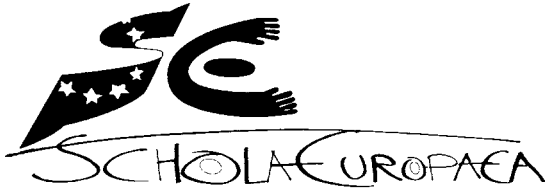
PÄIVÄKODIN ARJESSA kulttuurierot tiivistyvät yksinkertaisiin asioihin. Lapsi on kertonut kotona, kuka ryhmäkavereista ei syö lihaa, ja hän on oppinut, miten sanotaan venäjäksi kyllä. Kertaakaan hän ei ole ihmetellyt, miksi yksi opettajista käyttää huivia. Niin on hänen todellisuudessaan aina ollut. Kunpa yhtä mutkaton suhtautuminen jatkuisi koulussa.

Päiväkodeistakin käydään hartauksissa, mutta erottelu voimistuu koulussa. Oppilaat jaetaan ryhmiin ja juhliin sen mukaan, mihin kirkkoon kukin kuuluu tai ei kuulu. Järkevämpää olisi koota kaikki yhteen ja avata syitä, jotka saavat arkemme näyttämään erilaiselta kuin naapurilla. Maailmankatsomusten yhtäläisyyksiä pitäisi korostaa.

Omasta kirkosta on toki hyvä oppia edes perusasiat. Vähintään yhtä olennaista olisi ymmärtää jo varhain, miten muut maailman näkevät.

UUDESSA opetussuunnitelmassa sanotaan kauniisti, että perusopetus ”tukee oppilaan kasvua ihmisyyteen, jota kuvaa pyrkimys totuuteen, hyvyteen ja kauneuteen sekä oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan”. Jos kaunopuhe toteutuu käytännössä, eri kulttuuritaustoista tulevat ihmiset ”kohtaavat toisensa perusopetuksessa ja tutustuvat monenlaisiin tapoihin, yhteisöllisiin käytäntöihin ja katsomuksiin”. Paluu peruskouluun tekisi monelle hyvää.

Uskontotunnit eivät riitä ihmisyyden opetteluun, ei yksin koulukaan. Tarvittaisiin myös aine, joka opettaisi monipuolisesti eri uskonnoista, uskonnottomuudesta, etiikasta ja

**EUROOPPALAINEN
YLIOPPILASTUTKINTO 2018
(ESIMERKKI)**

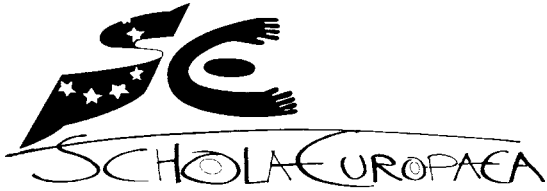
moraalista. Tällaista henkistä kansalaistaitoa on eri nimillä kouluihin ehdotettukin. Luterilaisuuden tuntemus ei enää riitä.

(279 sanaa)

Kaisa Viljanen
Kirjoittaja on Helsingin Sanomien kulttuuritoimittaja.

Tehtävä:

Kirjoita Kaisa Viljasen kolumnin ”Ihmiseksi oppii jo päiväkodissa” (Helsingin Sanomat 27.10.2016) pohjalta kommentoiva referaatti, jossa otat kantaa kirjoittajan keskeisiin näkemyksiin. Perustele ajatuksesi. (50 pistettä)

**EUROOPPALAINEN
YLIOPPILASTUTKINTO 2018
(ESIMERKKI)**

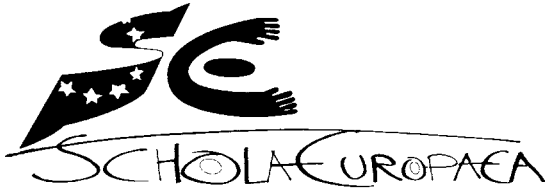
**SUOMI - I KIELI
HARMONISOIDUN KOKEEN
ESIMERKKI B
(malli kirjallisesta kokeesta vuodesta
2018 eteenpäin)**

PÄIVÄMÄÄRÄ: pp/kk/vvvv

KOKEEN KESTO: 4 TUNTIA (240 MINUUTTIA)

SALLITUT APUVÄLINEET: Mitään apuvälineitä ei sallita

ERITYISTÄ HUOMIOITAVAA: Vastaa kaikkiin tehtäviin.

EUROOPPALAINEN YLIOPPILASTUTKINTO 2018 (ESIMERKKI)

TEHTÄVÄ 1.

Helsinkiin

Kuopion rannassa soivat lähtevien laivain kellot jo toiseen kertaan. »Elias Lönnrot» oli isoin ja komein laiva, joka vei matkustajia etelään päin, Helsinkiin ja muuanne, ja sen kello aloitti ensiksi. Sen soidessa yhtyivät soimaan pienempäin laivain kellot, ja ne helistivät yht'aikaa, kilvan keskenään.

- 5 Oli sunnuntai-aamu, jolloin joutilas väki vartavasten tulee rantaan katsomaan, ketä lähtee. He tulevat kiireissään yli satamatorin, ovat hommassa, niinkuin olisi heillä pelko myöhästymisestä. Laivasillalle tultua katsellaan tuikeasti ja terävästi, niinkuin olisi asia jotain tavata. Mutta sitten rauhoitutaan ja asetutaan vähän taammaksi tarkastamaan niitä, jotka ovat lähtevän näköisiä.
- 10 Antti oli ylioppilas. Hän oli suorittanut tutkintonsa mennä kevännä ja oli nyt lähdössä ensi lukukaudekseen Helsinkiin lukemaan. Hän seiso laivasillalla lähellä kulkulautaa. Päässä oli valkoinen rutistumaton, sisarien puhtaaksi pesemä ylioppilaslakki ja kaulassa riippui nahkainen matkalaukku, hiukan takana päin vasemman lanteen käänteessä. Palttoo oli nähtävästi uusi, eilen räätälistä saatu, samettikauluksinen, ja
- 15 pienestä rintataskusta piipotti punaraitainen nenäliina, joka juuri kotoa lähdeettäessä oli siihen siististi ja varovasti hypistetty.

— Kuule, Antti, eiköhän sinun jo pitäisi nousta laivaan ... se saattaa lähteä, ja sinä ehkä jäät ... jos ne ottavat pois laudan...

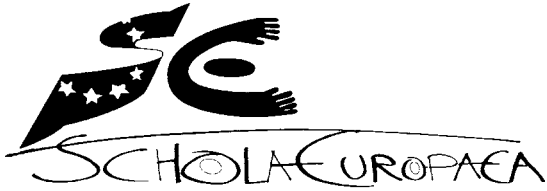
- 20 Se oli hänen äitinsä, joka häntä laivaan kiirehti. Koko perhe oli tietysti saattamassa, nimittäin isä, äiti, kaksi sisarta ja muutamia sukulaisia ja tuttavvia. He seisoivat ahtaassa ryhmässä Antin ympärillä ja odottivat vain kellon kolmatta kalahdusta, joka aina tuntui viipyvän niin kauhean kauan.

- 25 Antti oli nähtävästi pahalla tuulella. Otsa rypyssä ja olkapäitään hermostuneesti kohotellen seiso hän äitinsä vieressä syrjittäin häneen. Äiti oli pieni, matala ja hento eikä ylettynyt poikaansa kuin parahiksi kainaloon. Levottomana ja huolekkaana koetti hän kuitenkin saavuttaa häntä edes silmiin näkemään. Mutta ne harhailivat sinne tänne yli väkijoukon, eikä äiti tahtonut saada pojan huomiota puoleensa, jonka olisi viimeisellä eron hetkellä halunnut kokonaan omistaa.

— Ketä sinä, Antti, katselet? Onko sinulla siellä joku, jota tahdot tavata?

- 30 — Ei ole.

Antti käänsi kasvonsa toisaanne päin haihduttaakseen noita, jotka seurasivat jokaista hänen liikettään ja kasvojensa värettä. Mutta vähän ajan päästä kiintyi hänen

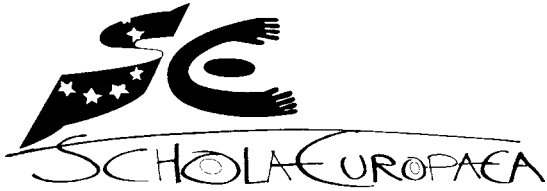

**EUROOPPALAINEN
YLIOPPILASTUTKINTO 2018
(ESIMERKKI)**

- 35 huomionsa kuitenkin taas sinne, missä oli väkeä kokoontunut toiselle laivasillalle
»Ilman» lähtöön.
- Muistitko, Antti, ottaa kalvokkaat* käteesi?—Eihän sinulla niitä olekaan!
- Kuinka minä niitä nyt käteeni?
- Minkä tähden et ... järvellä tuulee niin kylmästi avonaiseen hihaan ... vaan ehkä
sinä oletkin salongissa ... olekin vaan salongissa, Antti!
- 40 — Kyllä, kyllä!
- Miksi sinä, Antti, olet niin kärsimätön? sanoi äiti vähän loukkaantuneena.
- Mutta minkä tähden et sinäkään anna sen olla rauhassa? murahti siihen isä, joka
seisoi toisella puolen Anttia ja oli tyytymätön siitä, ettei odotus loppunut.—Tottahan
tuollainen iso poika jo katsoo itsensä ... etkähän sinä sen perässä enää kuitenkaan
- 45 saata sen pitemmälle hypätä.

*kalvokkaat = kynsikkäät eli sormikkaat, jotka päättyvät sormen tyveen
(416 sanaa)

Juhani Aho, katkelma romaanista
Helsinkiin (1920)

EUROOPPALAINEN YLIOPPILASTUTKINTO 2018 (ESIMERKKI)

SYDÄN

on sydän joka miehellä
se mielessäni häilyy
pentagonin muotoinen
murheellinen mutteri
50 joka voimaa patoaa

on sydän joka miehellä
en pääse sieltä pois
löydän isän ruohikosta
isoisan jäännökset
55 kuivuneesta ruhosta
on minullakin sydän

on sydän joka miehellä
se murtaa lapset auki
koska heidän sisällänsä
60 piilee merkitys, sitä
istuu ihan kyykyssä
puheen roskakuopassa
järkkymättä paikoillaan
sinisellä keltaisella
65 vihreällä punaisella
maalaan sinut yli

on sydän joka miehellä
se pysyy lujana
silta vaatii kiinnikkeet
70 ja aalto pärjää omillaan
itseksensä rutisee
tuo rämisevä romukasa
kun lauseet hiljaa rapisevat
kuivan ruohon lomassa
75 isiensä joukossa
on joka miehen sydän

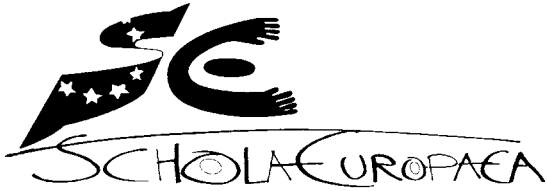
vanhemmat ovat syntyneet
he odottavat eteisessä
väsymyksen ja kuvotuksen valkea
80 lanka
kietoo heidät tiheään verkkoon
heidän suistaan virtaa
puheen orjantappuraa
kysymyksen esittää huone
85 miksi he ovat väärää
kokoa itselleen

(122 sanaa)

Kjell Westö, kokoelmasta *Avig-Bön*
(1989), suomentanut Jyrki Kiiskinen

Tehtävä:

Vertaile Juhani Ahon *Helsinkiin*-romaanikatkelman ja Kjell Westön *Sydän*-runon henkilökuvausta. Millainen kuva henkilöistä annetaan ja millä keinoin? (60 p.)

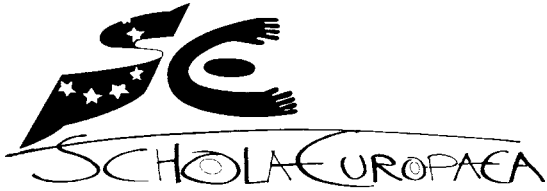
EUROOPPALAINEN YLIOPPILASTUTKINTO 2018 (ESIMERKKI)

TEHTÄVÄ 2.

Miehiä tulee ja menee, mutta ystävättäret pysyvät

Mitä enemmän rakastan äitiäni ja ystävättäriäni, sitä enemmän rakastan itseäni. Ja se on tärkeää tässä kulttuurissa, joka liiaksi kannustaa naisia vihaamaan omaa kehoaan ja aliarvioimaan omia kykyjään. Kun katson rakastamiani kyvykkäitä ja kauniita naisia, muistan itsekin olevani kaunis ja kyvykäs.

- 5 Ihmisen ensimmäinen ihmiskontakti tuppaa olemaan nainen: oma äiti. Tytölle ensimmäiset itse valitut läheiset ihmiset tapaavat olla toisia tyttöjä. Minun sukupolveni peruskoulussa sydänystävyyttä yli sukupuolirajojen ei ottanut onnistuakseen. Miespuoliset ystäväni ovat kaikki vasta nuoruus- ja aikuisiän hankintoja.
- 10 Kaikki ystävät ovat tietysti tärkeitä, mutta oma arvonsa on heillä, jotka olen tuntenut aina. Kiitän vanhempiani siitä, että muutoista huolimatta siteet rakkaisiin ystävättäriin ovat säilyneet. Vanhempani ovat järjestelleet yökyläilyt kaupunkien välillä. Siksi minulla on ystävättäriä, jotka tuntevat minut koko tarinani kautta. Se tuo minulle turvaa ja lämpöä.
- 15 Puhumattakaan siitä, miten nämä ystävättäret ovat minua kasvattaneet omalla esimerkillään ja käytännön neuvoillaan. Perhepäivähoitokaverini on pökkaidolini, jota ilman ammatillinen urani ei olisi tapahtunut. Hän tuli Turkuun luoksemme tet-harjoitteluun ja hankki itselleen ilmaiset lounaat kävelemällä virastotalon ruokalaan ja kertomalla, että laskun voi lähettää hänen kouluunsa Helsinkiin.
- 20 Suloisinta silti ystävätärten kanssa on se, kun heidän kanssaan saa rakentaa kuplan, johon muilla ei ole pääsyä. Se kupla on muistoista ja jaetusta ilosta tehty –ja saattaa olla vierestä seuraajille rasittavaa katsottavaa. Miesystävälle moinen kupla voi olla suorastaan sietämätön. Muuan exäni meni ja sanoikin kerran: ”Ystävättäresi tai minä.” Valinta oli helppo, sillä miehiä tulee ja menee, mutta ystävättäret pysyvät.
- 25 On aikoja, jolloin olen kiitollinen siitä, että ystävättäreni ovat nimenomaan naisia. Naisen elämään liittyy asioita, joita voi juhlistaa parhaiten toisten naisten kanssa. Asioita, joista mieluiten puhuu vain naisten kanssa. Kun synnyttänyt ystävätär tuli toivottamaan minulle onnea omaan synnytykseeni, sanoja ei edes tarvittu. Tiesin, että hän kulkee kanssani kivun läpi.
- 30 Nuorena aikuisena suhtauduin hieman torjuvasti naisporukoihin. Ajattelin, ettei sukupuoli yhdistä minua toisiin naisiin. Totta kai ihmisyyttä on se, joka yhdistää minua toisiin ihmisiin, mutta nykyään annan itselleni luvan myös iloita naisten yhteydestä. Hetkistä, jolloin

**EUROOPPALAINEN
YLIOPPILASTUTKINTO 2018
(ESIMERKKI)**

35 keskustellaan vaikkapa seksistä ja miehistä. Jaetaan kokemuksia ja vinkkejä siitä, miten menetellä jos mies vaikka sanoo, ettei hänellä seiso ilman kondomia.

Olen onnellinen kaikista niistä hetkistä, jolloin äitiyden kokemus jaetaan. Tai kun meikataan yhdessä – koska olemme yhdessä niin tavattoman kauniita ja kyvykkäitä.

(352 sanaa)

Helsingin Sanomat 4.1.2016

Rosa Meriläinen

Kirjoittaja on tamperelainen vapaa kirjoittaja.

Tehtävä:

Mikä on Rosa Meriläisen kolumnin ”Miehiä tulee ja menee, mutta ystävättäret pysyvät” (Helsingin Sanomat 4.1.2016) tavoite? Millä keinoin Meriläinen pyrkii tavoitteeseensa? (40p.)